ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

Актуально

Європейська конвенція про захист прав людини

СТОР. 2—3

«Єднайтеся, брати мої...»

Як новомиргородці зробили собі спільний подарунок

СТОР. 18

Спорт

Тепер їх троє — родина!

СТОР. 24

№ 179 (4929) СУБОТА, 25 ВЕРЕСНЯ 2010 РОКУ WWW.GOLOS.COM.UA

Машинобудування мобілізує економіку на розвиток

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Машинобудівники заслуговують на теплі слова не тільки у своє професійне свято. Вони завжди були локомотивом економічного і соціального розвитку країни. Варто нагадати, що саме машинобудування внесло найвагоміший вклад у відновлення темпів промислового виробництва, яке зросло за вісім місяців на 10,9 відсотка проти відповідного періоду минулого року. Причому найбільшу частку доданої вартості (65 відсотків) створили підприємства транспортного машинобудування. Напередодні професійного свята машинобудівників наші кореспонденти завітали у гості до одного з найуспішніших представників цієї підгалузі — на ВАТ «Уманьфермаш». І перше, що почули, — про оптимістичні плани з випуску сільськогосподарської техніки.

ДОКЛАДНІШЕ ЧИТАЙТЕ У МАТЕРІАЛІ «ЦЕЙ ЗАВОД — ЛІДЕР СЕРЕД МЕЦЕНАТІВ І БЛАГОДІЙНИКІВ» НА 12-Й СТОР.

На знімку: головний конструктор ВАТ «Уманьфермаш» Михайло Черниш.

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

На субсидії можуть розраховувати більше 90 відсотків громадян

Ранкове засідання 24 вересня

Як і очікувалось, учора вранці з трибуни Верховної Ради доповідав міністр соціальної політика та праці Василь Надрага. Темою його розмови з народними депутатами було призначення субсидій населенню на вартість житлово-комунальних послуг. За інформацією урядовців, нині держава готова забезпечити допомогу 90-95 відсотків населення нашої країни.

Щоб люди знали про те, як саме нараховуються субсидії, в усі родини, де є пенсіонери, розіслали спеціальні повідомлення, які містять необхідну інформацію. Усього надрукували 9,3 млн. таких листівок. Однак поки що по оформлення субсидії звернулися лише 792 тис. сімей. Василь Надрага пояснює, що українці не поспішають просити допомогу у держави — поки надворі тепло, і громадяни не витрачають багато газу на опалення своїх домівок.

СТОР. 4

У НОМЕР

Лікарня «Охматдит» отримала унікальне обладнання

Учора Посол Франції в Україні Жак Фор за участі представників Міністерства охорони здоров'я передав унікальне медичне обладнання лікарні «Охматдит». З його допомогою лікарі зможуть впроваджувати сучасний метод догляду, що називається «Кенгуру», за дітьми, народженими з малою масою тіла. Його суть у тому, що недоношених малюків постійно носять у контакті «шкіра до шкіри». Цей метод допомагає знизити смертність серед цієї категорії новонароджених на 51% та запобігає інфекціям.

Я ВАМ ПИШУ...

Не чіпайте жінок! Ліпше подумайте про заводи

Шановні депутати! З уклінним проханням до вас звертаються жінки Черкащини, яким залишилось до пенсії 1,5 — 3 роки. Не збиткуйтесь над слабкою статтю, не підвищуйте пенсійного віку! Запускайте ліпше заводи, дайте людям робочі місця! От і буде вам наповнення держбюджету. Або ж скоротіть свої зарплати. А то людям по 800 грн. платите, а собі? Та ж нашим бідним жінкам і пенсіонерам лише за комунальні послуги майже усю пенсію віддавати доводиться. А сам — хоч помирай...

З повагою, жінки Черкас та Черкаської області.

ПОДІЇ

Діти з багатодітних родин їздитимуть безоплатно

Міська рада шахтарського Нововолинська (Волинська обл.) вирішила надати дітям з багатодітних родин можливість безкоштовно їздити міським транспортом. Оскільки таких сімей у місті налічується 373, то пільгу отримає майже півтори тисячі дітей. Це стало можливим завдяки домовленості влади Нововолинська з приватними перевізниками, які в основному і здійснюють тут пасажирські перевезення. Жодних обмежень щодо кількості пільгових місць у маршрутках для вихованців таких родин не буде. Зараз відділ з питань сім'ї, молоді, фізичної культури та спорту видає посвідчення, які будуть потрібні для пред'явлення в транспорті, **повідомляє наш власкор Микола ЯКИМЕНКО.**

Школу обігріє електрика

У селі Коритне Білогірського району школу перевели на електроопалення. Ще минулої зими там використовували дрова та цегляні грубки. Тепер, завдяки тому, що з районного бюджету було виділено чверть мільйона гривень, учнів зігріватиме взимку електроенергія. Однак дрова, котрими запаслись раніше, та старі грубки вирішили не валити. Господарі планують порівняти, чи витримають вони фінансове навантаження при нововведенні, **повідомляє наш власний кореспондент у Хмельницькій області Ірина КОЗАК.**

Ще один сімейний будинок на «колесах»

Ключі від мікроавтобуса «Соболь» вручив главі будинку сімейного типу отцю Івану Гавличу голова Тернопільської облдержадміністрації Михайло Цимбалюк. Тепер велика родина з села Жовтневого Тернопільського району, у якій виховується троє своїх та п'ятеро прийомних дітей, може подорожувати. Мікроавтобус придбано за кошти спільного проекту влади і бізнесу «Зігрій любов'ю дитину». Нині на Тернопільщині діє дев'ять будинків сімейного типу. П'ять з них уже забезпечені транспортом, **повідомляє наш власний кореспондент у Тернопільській області Любов ЛЕВИЦЬКА.**

КОРОТКО

■ Від Канадського фонду «Дітям Чорнобиля» в Галицький район, що на Прикарпатті, надійшов черговий транш гуманітарної допомоги — медичні матеріали й інструменти, інвалідні крісла — на суму близько 19 тисяч доларів, **передає наш власкор Дарина НАЗАРЧУК.**

■ За цей рік буковинські заробітчани переказали додому майже 800 мільйонів гривень, **інформує наш власкор Сергій СУЛИМА.**

■ У Рівненській області оздоровлено більше 80 тисяч дітей — це 53 відсотки від загальної кількості школярів. У відділі сім'ї та молоді ОДА запевняють, що до кінця року ще оздоровлять щонайменше десять тисяч дітей, **повідомляє наш власкор Олександра ЮРКОВА.**

Борг промислових і комунальних підприємств за енергоносії цього року зріс на мільярд гривень

Європейська конвенція юридичної науки

Доповідь Голови Верховної Ради України правових наук

Шановні учасники загальних зборів!

60-річчя прийняття Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — ЄКПЛ) однозначно є подією знакового характеру. У тому числі й для України. Європейська спільнота оцінює цю дату власне як спільне досягнення і спільний успіх.

Загалом до Конвенції прикута увага держав практично всіх континентів. Вони активно вивчають європейський досвід у галузі захисту прав людини, запроваджують його з урахуванням особливостей своїх країн, досліджують шляхи вдосконалення механізму функціонування органів і установ для забезпечення належної реалізації основоположних прав людини і громадянина.

9 листопада виповнюється 15 років з дня підписання Конвенції нашою державою. І вже за традицією з цієї нагоди будуть проводитися численні конференції, «круглі столи», симпозіуми, форуми під гаслом «Міжнародне та історичне значення ЄКПЛ». Зокрема, Верховна Рада України вчора прийняла рішення про проведення 22 жовтня спеціального засідання, присвяченого цій події.

Проте, на моє переконання, вчені мають концентруватися не просто на історичному значенні, а дослідити невідоме, запропонувати шляхи вдосконалення існуючого і визначити тенденцію подальшого розвитку. Тоді як завданням публіцистів, пропагандистів, журналістів є популяризація ідей, концепцій і наукових напрацювань учених.

Саме в такому контексті важливо привернути увагу до покликання правової науки в Україні. Як на мене, ЄКПЛ містить стільки питань, що роботи науковцям вистачить не на одне десятиліття. Тому зупинюся лише на тих, що натепер, вважаю, є особливо актуальними.

Цьогочас точиться багато дискусій навколо питання щодо місця України в міжнародній (європейській) системі захисту прав людини. Тому варто ще раз перечитати присвячені цій темі публікації. У більшості з них доводиться, що Україна посідає гідне місце в зазначеній системі, говориться про величезний вплив ЄКПЛ. Складається враження, що підсвідомо ліпиться образ українців, які не спроможні зрозуміти і сприйняти європейські стандарти прав людини. Звідки ця незгасаюча тенденція, що відлунює комплексом меншовартості?

Основи її закладалися ще на початку української незалежності. Мабуть, уже забулося, в якій гострій боротьбі ми торували дорогу до європейської системи захисту прав людини і які перепони нам довелося долати. Перш ніж подати заявку 14 липня 1992 року на вступ до Ради Європи, тодішній Президент України Л. Кравчук заявив, що Україна готова ратифікувати ЄКПЛ, оскільки в ній немає таких положень, яких ми не можемо виконати. 23 вересня 1992 року Комітет Міністрів резолюцією (92) 29 доручив Парламентській Асамблеї підготувати у відповідності з положеннями Статутної Резолюції (51) 30 висновки про ступінь готовності України до членства в цій організації. Відтоді почастішали візити чиновників Ради Європи в Україну, але не всі їхні звіти підтверджували таку готовність. Тоді, зокрема, йшлося про те, що Україні далеко до такого членства, про нездатність зрозуміти навіть «мінімальні європейські стандарти в галузі прав людини», що в Україні взагалі відсутнє законодавство з регламентації таких прав. Натомість є лише набір голих декларацій, комуністична ідеологія та тоталітарний механізм.

Після того, як усе-таки вдалося подолати цей опір і Україна 11 вересня 1997 року ратифікувала ЄКПЛ, опоненти не забарилися з реакцією. Заступник Генерального Секретаря Ради Європи Петер Лейпрехт подав у відставку, заявивши, що «деякі з прийнятих країн явним чином не відповідали встановленим вимогам на момент вступу». Неважко зрозуміти, кого він мав на увазі, оскільки до цього членами Ради Європи стали Болгарія, Угорщина (1992 р.), Чехія, Польща, Словаччина (1993 р.), Румунія, Словенія (1994 р.), Литва (1995 р.), які без особливих складнощів вступили і до Європейського Союзу. З цього ж приводу нам дорікали й інші функціонери Ради Європи. Зокрема, керівник Секретаріату Комітету з питань прав людини Парламентської Асамблеї Ради Європи Ендрю Джемчевські заявив, що розширення Ради Європи створило серйозну загрозу для норм ЄКПЛ, оскільки правові стандарти Центральної і Східної Європи не відповідають вимогам контрольних органів Конвенції. Можна було б не звертати уваги на ці «дружні пасажі», якби такі заяви не проголошувалися і після прийняття України до Ради Європи.

У цьому ж напрямі проводили свої дослідження і низка західноєвропейських вчених. Скажімо, відомий фахівець у галузі прав людини Фредерік Сюдр зреагував на вступ, у тому числі й України, до Ради Європи так: Рада Європи перетворилася з «клубу демократій» на «навчальний центр».

Чому сталося так, що частина Західної Європи не визнавала, будемо відверті, і сьогодні не визнає, готовність України до дотримання високих стандартів у галузі прав людини? Серед причин цього немала відповідальність припадає і на вітчизняну правову науку. Практично її дослідження розпочалися в середині 90-х років минулого століття. Мені можуть дорікнути, що вони проводилися і раніше. Правильно: дослідження були, але в якій площині: правові питання громадянства, фізична особа в міжнародному праві, правове становище іноземців, ООН і права людини, міжнародний захист прав людини, боротьба з расизмом і геноцидом, критика буржуазних концепцій з прав людини.

Україні бракувало в них місця, а коли вона і згадувалася, то лише фрагментарно, в контексті загальнодосліджуваної проблематики, де панувала увага до інших країн. Перші вітчизняні дослідження в галузі захисту прав людини започаткував член-кореспондент НАН України П. Недбайло, але він їх обмежив лише міжнародним захистом і лише в системі ООН, без згадки про Україну («XIV сесія Комісії ООН з прав людини». — Радянське право. — 1958 р. — №5. — с. 139—141). За ним пішли такі вчені, як професори І. Лукашук, М. Михайловський, академік Б. Бабій, кандидати юридичних наук С. Ісакович, Є. Качуренко та інші.

Проте їх, як і основоположника цього напряму, більше цікавили ООН і права людини, порушення прав людини в капіталістичному суспільстві, критика своїх колег з протилежного ідеологічного табору в дослідженні прав людини. А коли згадувалася Україна, то переважно в контексті її успішної боротьби з расизмом і расовою дискримінацією (ніби це було головним для нас), або боротьби УРСР за права людини, але не в себе в країні, а в ООН.

Чи варто говорити, що до проголошення незалежності про реальний рівень правової думки в галузі прав людини в Україні не знали ні західні політики і науковці, ні, скажімо, ми самі, оскільки це питання не досліджувалося. А звідки ці знання з'являться, якщо навіть в українських підручниках з історії правової думки йдеться про вітчизняні дослідження права взагалі, а при згадуванні про права людини лише перераховуються засновники гуманістичної школи в Україні доби відродження (С. Оріхівський, К. Сакович і К. Ставроцький). Легше писати про становлення і розвиток правової думки прав людини в Росії (і зрозуміло чому: лише за останні два десятиліття російські учені опублікували понад сотню монографій з цього питання і кілька тисяч наукових статей, тез тощо) чи про права людини в контексті західноєвропейського права, ніж достеменно досліджувати цю тематику на вітчизняному матеріалі.

Постає питання — наскільки наші правова культура, ментальність українського народу і тих народів, які історично проживали на території України, є terra incognita української науки права.

Стосовно «неготовності» України до високих стандартів ЄКПЛ, «нездатності» зрозуміти реальну сутність її демократичних положень, спробую довести, хоча й фрагментарно, що це не так. Зважаючи на історію розвитку правової думки та історію права України, маємо самокритично визнати, що Україна є країною не стільки нерозвинутої демократії, скільки, я б сказав, невикористаної демократії, причому не меншого рівня, ніж то сповідує Європа.

Практично важко назвати статтю Конвенції чи Протоколів до неї, положення яких не були б відомі українському праву чи українській правовій думці або тим народам, які проживали на цій території до утворення нашої держави.

Скажімо, щодо завдання, про яке йдеться у преамбулі Конвенції, — «Забезпечити дієву політичну демократію». Ще наприкінці IV — на початку III століття до н. е. в Херсонесі діяв порядок набуття громадянства, за яким кожен бажаючий мав скласти присягу: «Я буду однодумним стосовно... свободи держави і громадян,.. не порушу демократичного ладу і не дозволю цього зробити нікому,.. я не замишлятиму жодної несправедливої справи проти будь-кого із громадян... і не дозволю цього нікому... і на суді подам голос згідно із законом».

Стосовно статті 2 Конвенції «Право на життя» і Протоколів №6 і №13 про скасування смертної кари. Варто нагадати, що їх положення не є для нас новими. Коли єпископи запитали князя Володимира (980—1015 рр.), чому він не запроводить смертної кари, адже в країні збільшилася кількість розбійників, то, за свідченням літописця, той відповів: «Боюсь гріха». А тому закономірно, що у статті 2 Руської правди (широка редакція) закріплювалося: «Після смерті Ярослава (1054 р.) зібралися сини його: Ізяслав, Святослав, Всеволод і воєводи їхні — Коснячко, Переніг, Никифор і скасували смертну помсту за вбивство, а встановили за вбивство кунами відкупатися».

У статті 3 Конвенції йдеться про заборону катувань, а в статті 6 — про право на справедливий суд. Зазирнемо до Статуту Великого князя Ярослава Володимировича Мудрого (1019—1054 рр.): «Суддям належить вникати в суть справи, оскільки мають право осудити... і без катувань... Судіть зі страхом Божим... Належить підсудного перевірити, яке його життя і яка життєва мораль, засвідчена слідством... Горе тому, хто оправдує нечестивого ради мзди і від правдивого правду віднімає... Бійтеся, хто не судив справедливо».

Як випливає з наведеного, нічого нового для української правової думки й українського права Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод не запропонувала. Звичайно, є статті, які інакше формулюють деякі положення, ніж українське право, але сутність їх від того не змінюється. Є також положення, від яких ми відійшли в період тоталітаризму, але вони не нові для нашої дототалітарної історії. Наприклад, нині часто-густо наголошується на необхідності сповідувати верховенство права. І Конвенція закликає європейські держави забезпечити дотримання цього принципу.

У недалекому минулому в українському праві термін «верховенство права» був маловживаний. Через те, що в усіх тоталітарних режимах діє верховенство закону, до того ж тоталітарне. І тепер наша політико-правова думка має пройти шлях від визнання верховенства закону до утвердження верховенства права. Але слід визнати, що ми лишень змушені повернутися до давно відкинутих демократичних витоків нашого народу. Утім, і того часу не вживався термін «верховенство права», а застосовувалися інші: «благодать», «істина», «божественне велиння», які є тотожними.

Перший руський митрополит Іларіон Київський (з 1051 р.) кількома тезами розкрив суть «верховенства права» краще, ніж це зробили вітчизняні дослідники в своїх монографіях щодо цієї теми. Більше того, він навіть вказав шлях його утвердження: «Спершу був Закон, а потім Благодать. Спершу тінь, потім істина»; «Закон-бо був предтечею і слугою Благодаті та Істини». Іларіон з гордістю говорить про свою державу: «Не в убогій-бо й невідомій землі владарювали, а в Руській, яку знають і до якої прислухаються по всіх чотирьох кінцях землі». І про демократичне правління в країні: «Сей славний, од славних народжений, благородний, од благородних, — каган наш Володимир... усі дні життя свого управляв землею своєю правдою, мужністю і розумом... прохачам — подавав, нагих — одягав, спраглих і голодних — вдовольняв, болящим всіляку втіху подавав, боржників викуповував, рабам свободу давав,.. з нашими отцями-єпископами, збираючись часто, з великим смиренням радився, як для людей сих... закон утвердити». Звертаючись до князя Володимира, він перелічує основні риси, якими має володіти демократичний правитель: «Ти у правду зодягнений, міццю підперезаний, в істину взутий, розумом увінчаний і благодійністю, як гривною і прикрасами золотими красуєшся. Ти чесна голово, для голих був одягом, для голодних — годувальником, ти був для спраглих утроби охолодою, ти був для удовиць помічником, ти був для подорожніх пристанищем, для бездомних — стріхою, для ображених — заступником, для убогих — збагаченням».

Як відомо, серцевиною Конвенції є ідея про гідність людини. І відповідно доволі часто висловлюються думки на кшталт: у вас порушуються права людини, бо ви не можете збагнути необхідності поваги до гідності кожного, як то сказано в статті 3 Конвенції. Таким скептикам я рекомендував би ще раз перечитати «Повчання» Володимира Мономаха. Він якраз всім нетямущим пояснював, що є гідність людини. І, до речі, зробив це першим у середньовічній політико-правовій думці. Кажучи про помсту, що її він чинив своїм кривдникам за зло, зневаження, пригнічення, беззаконня, осквернення тощо, Володимир пояснює свої дії просто: «У тому каюсь, висловлюю жаль і знову повідаю, бо я є людина».

Отже, повертаючись до тверджень про нездатність зрозуміти високі стандарти і цінності Європейської Конвенції про захист прав людини, вважаю за необхідне зазначити: все це від лукавого. Нам варто вдосконалювати механізми захисту прав людини, але не слід нам пояснювати, як розуміти такі права.

З цієї тези випливають, на мою думку, такі нагальні завдання правової науки України в галузі прав людини.

Перше. Слід глибше і всебічно підійти до дослідження історії правової думки України в галузі прав людини, як і вітчизняної історії прав людини. Ми не на один рік вступили в Раду Європи і не з кон'юнктурних міркувань. І закидів про нашу відсталість ще почуємо більш ніж достатньо, зокрема, з боку тих, хто ще вчора не знав, що таке Україна і де вона знаходиться, який рівень правової думки і правової культури в українського народу. Відтак у цьому контексті не вони нас, а ми їх могли б дечого повчити. Проте це буде важко зробити, якщо такі питання ігноруватимуться вітчизняною наукою.

Друге. Це — завдання вітчизняних учених у галузі вдосконалення національних механізмів захисту прав людини. Практично всі дослідники ЄКПЛ і Європейського суду з прав людини констатують наявність небезпечної тенденції: якщо не вдасться скоротити кількість заяв, які надходять до цього Суду, європейська система захисту прав людини може розвалитися. І справді, якщо у 1994 році, тобто до вступу у силу Протоколу, що надавав право звернення до Європейського суду з прав людини особам безпосередньо, до цього Суду надійшло лише 59 справ, то вже у 1996 році ця кількість зросла до 4750, у 2000-му їх вже було 10500, у 2005-му — 35400, у 2009 році — 57200. Станом на 30 червня 2010 року 129650 справ чекають на своє вирішення в Європейському суді з прав людини.

Особливо слід звернути увагу на те, що свій нерадісний внесок в таку сумну статистику зробила й Україна. Протягом останніх десяти років кількість справ, що надійшли від нас до Європейського суду з прав людини, неухильно зросла. Якщо в 1999 році їх було 764, то станом на 30 червня 2010 року

про захист прав людини та завдання в Україні

Володимира Литвина на загальних зборах Національної академії України

24 вересня 2010 року

— 10550 українських справ чекають на своє вирішення. Україна впевнено посідає четверте місце (після Росії, Туреччини і Румунії) за кількістю щорічних заяв проти неї до Європейського суду з прав людини.

Але волів би, щоб це «після» нас не заспокоювало. За кількістю заяв на 10000 жителів країни Україна випереджає і Росію, і Туреччину. Якщо від Росії надходить 0,71 заяви, від Туреччини — 0,53 заяви, то від України — 1,03 заяви на 10000 населення. А тепер уявімо, скільки ще потрібно працювати, щоб показники були такі, як в Іспанії — 0,09; Ірландії — 0,11; Данії — 0,13; Португалії — 0,14; Бельгії — 0,16; Норвегії — 0,17 чи навіть у колишніх радянських республіках: Вірменії — 0,33; Азербайджані — 0,39 або Литві — 0,76. Ми не можемо прирівняти себе навіть до тих країн, які за кількістю населення такі самі, як Україна, чи переважають її. Нам далеко до порівняння з Німеччиною, від якої на 10000 населення надходить лише 0,19 заяви, Великою Британією — 0,20, Італією — 0,31, чи Францією — 0,43 заяви.

Про що це свідчить? Схоже на те, що, ратифікувавши Конвенцію, держава вважає, що на цьому її місія завершена. Особливо це стосується правових інституцій держави, які замість того, щоб бити на сполох та рішуче домагатися дотримання Конвенції, як у межах власної компетенції, так і через Верховну Раду, уряд, судові та інші установи, цією проблемою опікуються не більше, ніж здійснюють візити до Страсбурга.

Не кращим чином зарекомендувала себе й українська судова система. 39 відсотків рішень Європейського суду щодо України — це порушення права на справедливий суд; 28 — порушення права власності; 12 відсотків — скарги на тривалі судові розгляди. За цей час представники сотень, якщо не тисяч українських суддів (у тому числі весь Конституційний Суд України, Верховний Суд України, а також Вищий господарський суд і Вищий адміністративний суд) неодноразово стажувалися в Європейському суді. Витрачено сотні тисяч, і навіть мільйони гривень на такі поїздки. А де результат? Чомусь наші візитери головним чином надають перевагу маршрутам до Страсбурга через Париж, а не відвідуванням французьких судових засідань. Принагідно зазначу, що засідань Європейського суду з прав людини це не стосується, оскільки вони зобов'язані це робити за умовами візиту.

Україна випереджає країни—члени Ради Європи за кількістю справ за статтею 13 (право на ефективний засіб юридичного захисту) і статтею 3 (заборона катування).

Знову-таки постає запитання: що це засвідчує? Хоч як прикро констатувати, але за 15 років після підписання ЄКПЛ не створено ефективних національних механізмів реалізації Конвенції і механізмів захисту прав людини. Звичайно, багато в чому можна звинуватити державу та її відповідні органи. А де були учені? Чому вони аргументовано не переконували, що марно сподіватися на ефективність наших діючих механізмів захисту прав людини?

Для відома: за період з 2001 року згідно з рішеннями Європейського суду з прав людини Україна виплатила 49 млн. 263 тис. гривень компенсацій. А у державному бюджеті на 2010 рік вже передбачено на цю мету 46 млн. гривень.

Третє. Акцентуючи увагу на важливості вітчизняної правової науки в контексті дотримання ЄКПЛ, необхідно підкреслити, що вона має реалізовуватися не тільки у форматі академічних інститутів, а й студентської аудиторії. У країні нині 153 вузи готують юристів. Чому ж тоді наші громадяни дедалі частіше переймаються пошуками зарубіжних адвокатів при зверненні до Європейського суду? Не вистачає вітчизняних фахівців? Або чому з моменту подання першої заяви від України і до 1 січня 2009 року 13 364 заяви (97 відсотків) були визнані неприйнятними?

Вірогідний висновок: юристи, які готували ці справи для подання до Суду, погано знали вимоги ЄКПЛ. А інакше й не буде, коли вчорашній технікум готельного господарства сьогодні вже функціонує як університет і видає дипломи юристів. Щоб отримати належний рівень акредитації, подібні установи вписують до свого педагогічного колективу прізвища вчених-юристів (деякі з них, як показав аналіз, фігурують одночасно у десятках університетів), а лекції в них читають так звані фахівці, багато з яких ніколи не вивчали права і навіть не мають відповідної вищої освіти.

Можливе запитання: до чого тут юридична наука? Вважаю, що саме вчені — фахівці юридичної галузі повинні визначити модель підготовки юристів у XXI столітті. Ми на сьогодні здійснили переважно косметичний перегляд навчальних програм, які розроблялися ще в радянський період. І дивуємося, чому наші випускники після одержання диплома в Україні їдуть за кордон, щоб одержати такий самий диплом. Звичайно, багато що можна пояснювати політикою західних країн. Але не зайвим буде сказати про недостатній рівень наукової підготовки в українських вузах. Наведу такі приклади: викладач КІМВ Київського національного університету переїхала на постійне місце роботи і проживання в Канаду на запрошення одного з канадських університетів. Проте після атестації їй порадили вступити до університету для отримання належної освіти. На роботу юристами до Європейського суду з прав людини, які працюють з українськими справами, беруть лише тих фахівців, які закінчили вузи України. Протягом останніх десяти років конкурс витримали випускники лише юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого та Львівського університету імені Івана Франка. Виникає запитання: чому ж випускники інших вузів не змогли подолати фахові бар'єри? Відповідь лежить на поверхні.

Від часу прийняття Європейської конвенції з прав людини в країні з'явилося дуже багато юристів-міжнародників. Навіть в інститутах культури ввели спеціальність «міжнародне право». На провідній кафедрі України з міжнародного права Київського інституту міжнародних відносин у перші роки незалежності працювали 8 докторів юридичних наук, професорів, решта з 23 членів кафедри — кандидати наук, доценти з базовою освітою і дипломами за спеціальністю «міжнародне право». Натепер, дай Боже, щоб ми у всій Україні зібрали такий колектив учених юристів-міжнародників. У більшості вузів «міжнародне право» читають бухгалтери, фізкультурники, військові пенсіонери. Про який належний рівень науки «міжнародне право» можна говорити?

І це на тлі того, що за роки незалежності Україна уклала понад 4000 двосторонніх і понад 700 багатосторонніх угод, з яких лише невелика частка набрала чинності після ратифікації Верховною Радою України. Решта — міжурядові, міжвідомчі угоди. Ми підписали стільки міжурядових договорів, які суперечать один одному, що в них неспроможні будуть дати раду вчені трьох академій і п'яти університетів.

Давайте визнаємо: сучасні міжнародно-правові дослідження — часто переписування (в кращому разі з іноземних робіт) міжнародних угод. Хто тільки не писав про ЄКПЛ, а серйозного академічного коментарю цієї Конвенції не маємо і натепер — єдина країна з усіх членів Ради Європи. Не володіють таким коментарем і такі держави, як Андорра, Сан-Марино, Монако, Ліхтенштейн. Але їм це і не потрібно, оскільки у них французька, іспанська, італійська, німецька мови і вони можуть користуватися коментарями відповідних країн.

Наголошуючи на завданнях юридичної науки у світлі ЄКПЛ, я далекий від думки, що все спричинено кризою в науці міжнародного права. ЄКПЛ — насамперед міжнародний договір. Але через неї постала низка питань перед кримінальним і цивільним, адміністративним і сімейним, конституційним та іншими галузями права, що потребують вирішення. І, на жаль, доводиться констатувати відсутність значних позитивних зрушень у цьому сенсі. До того ж Конвенція вимагає суттєвих змін у вітчизняній законотворчій і правозастосовчій практиці. Як це зробити, щоб зберегти національні правові досягнення та тисячолітню правову культуру, відповідь мають дати насамперед учені.

Назву лише деякі зміни, які відбуваються в суспільстві під впливом ЄКПЛ. Хочемо ми того чи ні, у нас:

— правосуддя з другорядної установи перетворюється на інстанцію першочергового значення;

— держава перевтілюється з постачальника правосуддя на підсудну інстанцію ЄКПЛ (і не тільки);

— процес врегулювання конфліктів став звичайним засобом управління цілими секторами нашого суспільного життя;

— право перестало бути інструментом соціальної консервації, а стало джерелом висловлення соціального незадоволення, одним із чинників формування суспільства;

— під впливом засобів масової інформації надто багато уваги приділяється слідству і недостатньо — судовому засіданню;

— вимоги ЄКПЛ щодо заборони у відмові здійснення правосуддя стали наслідком того, що для вирішення певного питання наявність норми необов'язкова, а головне — звернення до суду;

— як і в інших державах, які будували свої правові системи під впливом римського права, для України більш принциповим є те, щоб істина була розкрита, ніж доведена. ЄКПЛ вимагає розкриття в короткий термін і доведення правомірними методами. Ми ж до цього виявилися неготовими, у нас у розкритті правом наділений кулак, а доведення підмінюється примусовим зізнанням;

— публічні заяви у нас замінюють політичні дії, і правозастосовчі органи надають перевагу першим. Для ЄКПЛ заяви є сферою свободи кожного, а дії — підпорядковані, в тому числі правовим обов'язкам, акти;

— у нас набуває культу кримінальне судочинство, де в'язниця є головним арсеналом, а такі регулятори-посередники, як сім'я, трудовий колектив, культурні установи, діють украй неефективно. Як видно з рішень Європейського суду з прав людини, у цьому в Україні є також розходження з вимогами ЄКПЛ. Кримінальне право у нас завжди передує, коли інші форми регулювання суспільних відносин не спрацьовують;

— в Європейському суді з прав людини постійно пояснюється — гроші мають бути єдиною формою відшкодування збитків, ми ж наполягаємо на своєму: і гроші, і в'язниця;

— є незначні зрушення у судочинстві. Йому більше властива тріада, на яку спирався суд інквізиції: попереднє слідство, визнання і таємність. А Конвенція вимагає навіть у звинувачувальному судочинстві іншу тріаду: судове засідання, змагальність, правила, які регламентують засідання. Наші процедурні гарантії (явка з повинною, право не свідчити проти себе під час слідства, право на підготовку до свого захисту тощо) гарантовані часто-густо виключно сумлінням судді;

— Конвенція передбачає дотримання такого співвідношення у забезпеченні прав людини: дозвіл, у разі суспільної необхідності — зобов'язання, як виняток — заборона. Вітчизняне ж право перенасичене заборонами і зобов'язаннями і, як виняток, надає дозволи;

— ми виявилися не готовими до нових різновидів правопорушень (у сфері реклами, державна практика доносів, перетворення ЗМІ злочинів на спектаклі тощо);

— виникла тенденція перетворювати відкритий судовий процес у публічні слухання, й обов'язково у найбільших палацах міста. При цьому слід розуміти, що відкритість, прозорість і публічність — то є різні речі. Найбільш гучні сталінські процеси проходили в Будинку Союзів. Проте якщо суд засідає не у своєму приміщенні, це, порівнюючи з досвідом функціонування фінансових ринків, можна назвати судовим off shor'om;

— наші правила процедури не зробили судовий процес надійним гарантом захисту прав. Наприклад, свідчення свідків не можна оцінювати як надійні ще й тому, що вони даються під примусом частіше, ніж зізнання; судове засідання справляє більш миттєве враження, ніж доведення і розкриття істини; психологічний тиск на людину не просто не заперечується, а розцінюється як майстерність фахівця тощо. ЄКПЛ і рішення Європейського суду з прав людини визнають нормальним судовим засіданням таке, в ході якого підозрюваний може вільно і спокійно давати пояснення, розуміти, в чому його звинувачують, визнавати чи не визнавати санкцію справедливою;

— у нас зберігся і розуміється як єдино правильна функція правосуддя — каральна (навіть у цивільних справах). ЄКПЛ вимагає від нього іншої функції — реінтеграції правопорушника в суспільство. При цьому під впливом Конвенції деякі держави залишають шанси і мотивацію на реабілітацію навіть ув'язненим на тривалі строки. Скажімо, судом виноситься покарання у вигляді 10 чи 15 років позбавлення волі, а фактично — від 8 до 15 років, тобто для засудженого зберігається можливість відбути покарання 8 чи всі 15 років. Чи готові ми до таких переходів і в який спосіб — це мають визначити насамперед учені, водночас і яким чином змінити концепцію наших кодексів: кримінального, кримінально-процесуального та інших — з каральних на реінтеграційні;

— саме вчені-правознавці мають вирішити питання щодо створення ефективних механізмів соціального контролю в умовах втрати авторитету дорослих, падіння значення професії тощо. Я не виключаю тут і ролі Верховної Ради. Якщо раніше говорили, що вона може все, крім того, щоб перетворити чоловіка в жінку, сьогодні з огляду на наукові досягнення щодо зміни статі людини, парламенту під силу і це. Але що б не робив парламент — йому необхідна допомога вчених. Давайте зізнаємося, що вимога про наукове обґрунтування закону у нас поки що ретельно дотримується лише в публічних статтях і монографіях. Досить часто приймаємо закон-«напівфабрикат», а вже потім його довершують правозастосовчі органи;

— згадавши про закон, вважаю за доцільне привернути увагу до ще одного напряму наукових досліджень. Нині в країні діють десятки тисяч правових актів. Неважко передбачити, що за таких умов принцип — незнання закону не звільняє від відповідальності — стає фікцією. Лексикон людини налічує зазвичай 10 000 слів, а тут треба знати сотні тисяч статей, норм і правил. Втім, відмовитися від цього принципу не можна, оскільки зруйнується все правосуддя. Де ж вихід? У деяких країнах почали застосовувати передусім принципи, а потім закон. Не існує жодного остаточного рішення Європейського суду з прав людини, що починається не з принципів. Якщо порівняти ситуацію з дорожнім рухом, то принципи — це своєрідні світлофори і дорожні знаки, що чітко вказують на те, які із сотень правил дорожнього руху слід застосувати в певному місці і в певний час. І навіть зовсім не освічений водій знає і дотримується або орієнтується в численних правилах.

Зрозуміло, що у випадку з правом і законом ситуація складніша. У нас не вчать, як застосовувати принципи у вузах, і ми не вміємо цього робити на практиці. Чи не тому наші правозастосовчі органи не застосовують ЄКПЛ, де передбачено саме таку процедуру правозастосування? Не є винятком у цьому разі й Верховна Рада. Так, ми часто згадуємо принципи в преамбулі й в основному тексті закону. Але нерідко такий набір принципів — це відчуття законодавця, а не науково обґрунтоване рішення. Є випадки, коли в законі наведено принципи, які є взаємно несумісними.

Переведення українського законодавства до такого регламентування суспільних відносин — завдання не одного десятиліття. Якщо ж ми не хочемо, щоб Європа вимагала зробити це в примусовому порядку, то маємо започаткувати цю роботу вже зараз. Адже нам дорікають, що з десятків тисяч правових актів судді та правоохоронні органи обирають норми того акта, який їм більше до вподоби, ніж той, що відповідає правам людини в конкретній ситуації.

Усе це надзвичайно складна робота. Здійснити її без учених — даремно мріяти. А зробити це — треба. Отже, справа — за нами!

Дякую за увагу!

На субсидії можуть розраховувати понад 90 відсотків громадян

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове засідання 24 вересня

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Наразі чітко визначено, що не можуть розраховувати на державну допомогу тільки справді багаті люди, ті, які володіють двома або більшою кількістю автомобілів, робили протягом року разову покупку вартістю більш як вісім тисяч гривень. Також не варто очікувати на пільги тим, хто довго не працює і не шукає роботи. Такий диференційований підхід, на переконання міністра, дасть змогу надавати субсидії справді тим, хто їх потребує. А багаті люди поповнюватимуть державну скарбницю.

У запитаннях до урядовців депутати, зокрема, звертали увагу на те, що отримують звернення, в яких громадяни скаржаться, що начебто після того, як написали заяву на оформлення субсидій, в їхні домівки приходять представники комісій, які переписують майно. Василь Надрага підтвердив, що такі своєрідні перевірки мають місце, але більш як у 90 відсотків випадків ситуація вирішується на користь споживачів, тобто субсидії їм призначаються.

Парламентарії також прогнозували, коли населення масово рине із заявами про нарахування субсидій, у місцевих відділеннях, які цим займаються, вишикуються черги. На це Василь Надрага сказав, що такої ситуації вдасться уникнути за рахунок спрощення процедури оформлення пільг. Спілкуючись із парламентаріями, міністр наголошував: усі питання, які виникають у зв'язку з нарахуванням субсидій, громадяни можуть поставити телефоном урядової «гарячої» телефонної лінії. На неї вже звернулися 70 тисяч громадян. До речі, за цим телефоном можна й поскаржитися на конкретні правопорушення чи зловживання, яких припускаються місцеві посадовці при оформленні субсидій. Уся необхідна інформація міститься на сайті Міністерства соціальної політики та праці.

Після того, як міністр покинув сесійну залу, Перший заступник Голови Верховної Ради Адам Мартинюк оголосив депутатські запити. Тоді парламентарії заслухали звіти тимчасових слідчих комісій.

Спочатку про результати роботи комісії, яка вивчала питання використання бюджетних коштів керівництвом комітету державного матеріального резерву, розповів Володимир Олійник. У попередньому звіті йшлося про те, що комісії вдалося встановити безповоротну втрату державних запасів на суму більш як 7 млрд. гривень. Її представники схиляються до думки, що спустошення державних комор лягає на плечі попередньої влади. Поки що комісія очікує відповіді керівництва СБУ, МВС та прокуратури. Водночас Володимир Олійник припустив, що робота комісії може завершитися, як і передбачалося, після її піврічної діяльності.

Пізніше з трибуни звітувала голова ТСК, яка досліджувала законність прийняття рішень Національною радою з питань телебачення і радіомовлення щодо проведення конкурсів та встановлення переможців у конкурси на отримання ліцензії на мовлення з використання відповідних частот у 2005—2010 роках, Інна Богословська. Вона розповіла, що представники опозиції не надали своїх кандидатур у склад цієї комісії. Водночас ТСК вивчила всі аспекти діяльності Нацради за останні п'ять років. За період своєї діяльності комісія зробила 997 запитів, а через «Голос України» звернулася до всіх громадян і представників телерадіокомпаній з проханням надати інформацію щодо порушень, які допустила Нацрада. Таким чином, встановлено: протягом останніх п'яти років спостерігалася тенденція витіснення державних телерадіокомпаній з медійного простору на користь комерційних структур.

За словами Інни Богословської, у нас є певні регіони, які взагалі не мають українських медіа (ані радіо, ані телебачення). Парламентарій озвучила прохання звернутися до українського уряду і Національної ради з вимогою вжити заходів, щоб вирівняти цю ситуації. Крім того, встановлено випадки, коли надто відвертий фільм класифікували як просвітницький. Подібні випадки наштовхнули членів ТСК на думку про корупційні схеми, які використовуються Нацрадою.

Анатолій Матвієнко, Ярослав Джоджик.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Окрему увагу комісії звернула на обставини отримання ліцензій каналом «ТВі», зокрема, встановлено, що відбулося це за грубого порушення законів, оскільки рішення ухвалювалося за діючої заборони на його винесення. До того ж підписано воно лише п'ятьма представниками Нацради за необхідних шести підписів. Такі зловживання коштували державі близько мільйона доларів, наголосила Інна Богословська. Вона запропонувати направити висновки ТСК до Генпрокуратури, а також заслухати матеріали слідчою комісії на засіданням ПАРЕ. Відповідну постанову підтримали 244 народні депутати.

Учора парламентарії також заслухали попередній звіт комісії, яка займалася розслідуваннями випадків цензури в ЗМІ та тиску на свободу слова. Його озвучила народний депутат Ірина Геращенко. Народні парламентарії також продовжили на два місяці роботу комісії, яка розслідує факти порушення керівництва ЗАТ «Росукренерго» і причетності до цього посадовців державної влади, а також законність рішень арбітражного суду Стокгольма на чолі з Романом Зваричем.

У п'ятницю на засіданні українського парламенту були присутні представники Верховного Суду Австрійської Республіки.

Надія СМІЯН.

«Контролювати кожен буряк» чи стимулювати буряківництво?

Вечірнє засідання 23 вересня

Верховна Рада підтримала у першому читанні законопроект про внесення змін до Закону «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру» (щодо декларування залишків цукру). Як зазначив заступник міністра економіки Олександр Сухомлин, упродовж останніх років на внутрішньому ринку спостерігаються значні коливання цін на цукор, що, з одного боку, підганяє інфляційні процеси, а з другого — ускладнює бурякивникам та цукроварам планування своєї виробничої діяльності. Один із головних чинників, які призводять до цінової нестабільності — це відсутність достовірної інформації про наявні залишки цукру, вважає заступник міністра. Тож варто у ЗМІ з'явитися інформації про можливий дефіцит якогось продукту, як це одразу призводить до необґрунтованого завищення цін. Задля уникнення подібних ситуацій, законопроект передбачає запровадження механізму обов'язкового декларування залишків цукру суб'єктами підприємницької діяльності, незалежно від форм власності, та встановлення міри відповідальності за порушення цієї норми.

Натомість Володимир Бондаренко (БЮТ) зазначив, що ніде у світі ніхто ні в кого не запитує, які в кого залишились залишки, оскільки існують закони торгівлі, закони економіки, закони ціноутворення. На його думку, таке втручання держави «свідчить про те, що ми залишаємося тим «совком», який хоче залізти в кишеню до громадянина, талонами регулювати, скільки йому їсти цукру, скільки ще чого». Бо якщо так піде далі, то «завтра буде введено такі само правила декларування залишків гречки, інших продуктів». Замість «контролювати кожен буряк», В. Бондаренко закликав уряд запропонувати систему стимулювання виробництва цукру в Україні й заохочення в бурякосіючих районах фермерів та інших господарів, які працюють на землі.

Також у першому читанні ухвалено законопроект про внесення змін до деяких законів України щодо надання бюро кредитних історій відомостей з Державного реєстру фізичних осіб — платників податків та інших обов'язкових платежів.

Законопроект про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування, визначає правові та організаційні засади здійснення прискореного перегляду регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування щодо їх відповідності принципам державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності. Ще один ухвалений у першому читанні законопроект — про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» — покликаний максимально спростити залучення інвестицій.

Насамкінець Верховна Рада включила до порядку денного два альтернативні проекти Податкового кодексу — авторства народних депутатів Миколи Катеринчука і Сергія Терьохіна (реєстр №1701) та Кабінету Міністрів (реєстр №7101-1).

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Міжнародні ділові кола покладають великі сподівання на ухвалення Податкового кодексу

Учора Голова Верховної Ради України Володимир Литвин зустрівся з делегацією Ради директорів Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР).

На початку зустрічі В. Литвин зазначив, що в Україні високо цінують співпрацю з ЄБРР і розраховують на її розширення, зокрема, в питанні підготовки до чемпіонату Євро-2012.

Важливим напрямом співробітництва з ЄБРР В. Литвин назвав фінансування заходів ядерної безпеки, проекти, пов'язані із впровадженням енергозберігаючих технологій та відновлювальних джерел енергії.

Ключовим завданням для парламенту і уряду В. Литвин назвав ухвалення Податкового кодексу, і на його основі — державного бюджету-2011, який, за словами Голови Верховної Ради, має бути «повністю реальним». Він підкреслив, що парламент спільно з урядом працює над розв'язанням проблем, які існують в економічній сфері, зокрема, над законопроектами, спрямованими на подолання корупції, наголосивши при цьому, що «сьогодні не ухвалено жодного популістського рішення».

В. Литвин також запропонував делегації надати рекомендації щодо Податкового кодексу, зазначивши, що українська сторона прагне до високої якості цього документа. «Ми розраховуємо працювати над Податковим кодексом до середини листопада із паралельною роботою над проектом бюджету», — сказав він.

У свою чергу керівник делегації, директор від Європейської комісії Вассілі Лелакіс високо оцінив політичну стабільність в Україні та прагнення влади до здійснення реформ і запевнив, що ЄБРР у співпраці з іншими міжнародними фінансовими інституціями і надалі надаватиме Україні необхідну допомогу у здійсненні реформ, спрямованих на розвиток економіки. Зокрема, за його словами, «у планах — фінансування трьох важливих проектів на суму близько 2 млрд. євро, які здійснюватимуться під гарантії держави».

В. Лелакіс зазначив, що ділові кола «покладають великі сподівання» на ухвалення Податкового кодексу.

Довідка: *Станом на 01.09.2010 р. портфель ЄБРР в Україні нараховував 249 проектів із загальним обсягом фінансування 5,4 млрд. євро. За період співпраці з ЄБРР (1993—2009 рр.) у державному секторі економіки України укладено угод на загальну суму 674,94 млн. доларів США та 662,35 млн. євро (в рамках 19 проектів), з яких станом на 01.09.2010 р. використано 591,69 млн. доларів США та 402,63 млн. євро.*

Нині за підтримки ЄБРР в Україні у державному секторі економіки впроваджується 7 інвестиційних проектів.

Прес-служба
Верховної Ради України.

На знімку: директор від Європейської комісії Вассілі Лелакіс.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Національна академія правових наук як бастіон української демократії

Учора Голова Верховної Ради України Володимир Литвин узяв участь у щорічних загальних зборах Національної академії правових наук України, що проходили в її штаб-квартирі в Харкові. Глава парламенту виступив з науковою доповіддю, присвяченою 60-річчю Європейської конвенції з прав людини й завданням правової науки.

Нині у складі академії 48 дійсних членів (академіків) і 61 член-кореспондент. І це, мабуть, єдина наукова організація такого високого рангу, розташована не у столиці, а в обласному центрі.

Відкриваючи збори, президент Національної академії правових наук Василь Тацій зазначив, що за минулий період в Академії відбувся ряд важливих подій. У лютому нинішнього року за значний внесок у розвиток вітчизняної правової науки академії було надано статусу національної установи; у березні — у структурі академії створено науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку; у травні 2010 року вийшов указ Президента України про збільшення чисельності членів НАПНУ.

У роботі зборів взяли участь міністр освіти і науки України Дмитро Табачник і голова Харківської облдержадміністрації Михайло Добкін.

— Щорічні загальні збори юридичної еліти України, — наголосив у привітальній промові Добкін, — подія не тільки для Харкова, який по праву носить статус юридичної столиці України, а й для всієї країни, оскільки саме від ваших рішень залежатиме, яким шляхом розвиватиметься академічна правова наука України.

Микола КОСИЙ.

Харків.

На знімку вгорі: президент Національної академії правових наук України Василь Тацій.
Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Біг у невідомому напрямку припинився?

РЕГІОН

Кожен регіон шукає свого коника, на якому можна вирватися з економічної кризи, дати людям роботу та хороші заробітки. Ця тема особливо болюча для Львівщини, де сотні тисяч людей виїхали на заробітки у сусідні країни, а черги біля польського консульства продовжують бити всі рекорди. Кожна нова владна команда пропонувала свій рецепт, як вийти із кризи й провести реформи. Проте кардинальних змін досі нема. Чим закінчилися регіональні експерименти та що залишили після себе регіональні лідери? Питання досить актуальні напередодні виборів до місцевих рад, коли доведеться визначатись, хто має очолити регіональні владні еліти.

Чим пахнуть гроші?

Якщо проаналізувати список найбагатших людей Львівщини, то виявиться, що середньостатистичному галичанинові непросто розбагатіти. Місцеві мультимільйонери заробили свої статки на бензині та нафті, хоча видобуток цих корисних копалин на Львівщині дуже мізерний, не забезпечує навіть регіональних потреб. Основні капітали нажили з перепродажу енергетичних ресурсів та на бензозаправках.

Другу сходинку багатіїв займають власники великих промислових та продуктових ринків. Одні приватизували старі базари, інші — збудували нові. Там часто крутяться великі тіньові гроші.

На третю сходинку видряпалися контрабандисти. На Львівщині три найбільші у Західній Україні митні переходи — Шегині, Краковець, Рава-Руська. Сотні тисяч автомобілів курсують між Євросоюзом та Україною. Чи не щороку змінюються керівники митниць, але контрабандні потоки не зменшуються.

Наступну позицію можна сміливо віддати нечесним правоохоронцям, які повинні боротися з тими, хто злочинним шляхом наживає свої статки. Це митники, податківці та керівники правоохоронних структур, які «воюють» з економічною злочинністю. Там неофіційно діє неписане правило: вкрав — віддай 50 відсотків і кради далі.

Стару гвардію останніми роками підтискають власники сучасних супермаркетів та підприємці, які стараються працювати в рамках закону та нікому не платити данину. Вони створюють професійні юридичні групи, власні служби безпеки, щоб захистити свій бізнес від нечесних правоохоронців та злочинних угрупувань.

Середньостатистичні мешканці Львівщини найбільші зарплати отримують за кордоном або на новобудовах Києва. Середня зарплата в економіці трохи більша за дві тисячі гривень. Скільки платять у конвертах — не злічити. Про село, яке масово спивається, влада старається мовчати.

До речі, подвійна арифметика з конвертами зіграла з галичанами злий жарт. Німці декілька років тому відкрили у Стрию сучасне підприємство «Леоні» із виробництва кабелів для автомобілів. Зарплату вирішили платити середньостатистичну, яка зафіксована на Львівщині. Закордонні економісти дали промах: не врахували «конвертів». Зі Стрия мало хто пішов працювати за півтори тисячі гривень. Довелося щодня відправляти автобуси за робочою силою у навколишні сільські райони.

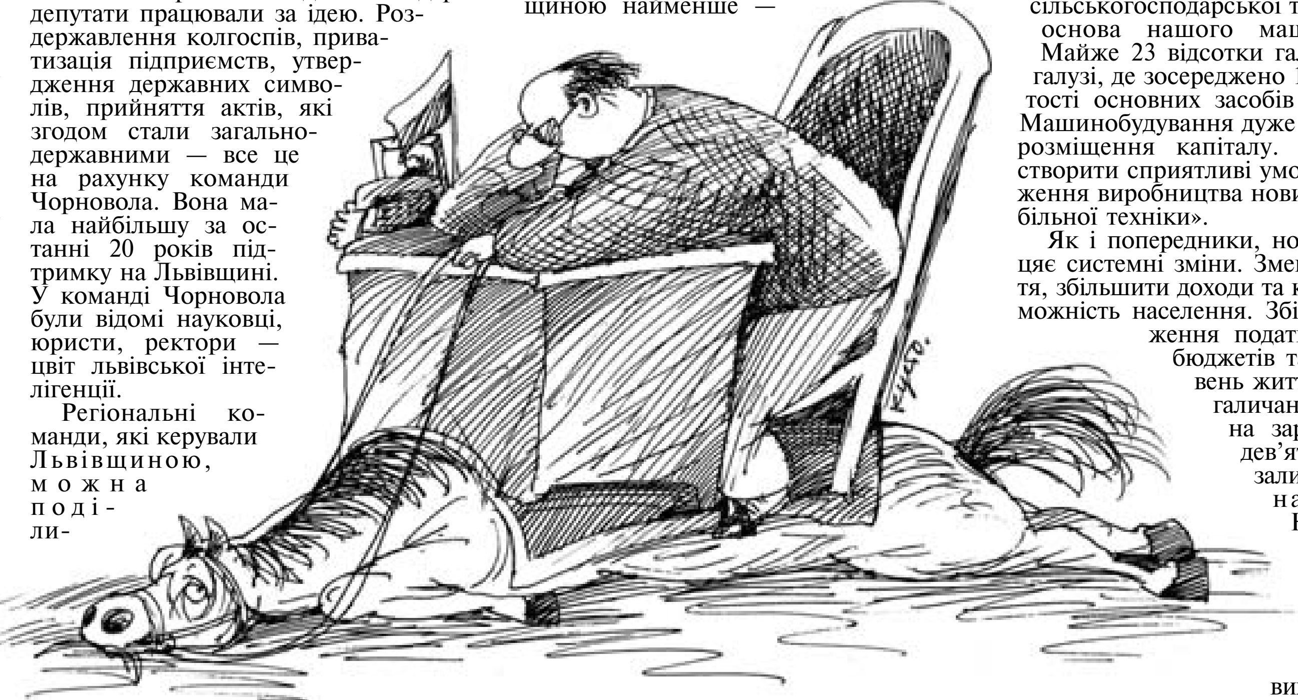
Заробітчани, які працюють за кордоном, у свою чергу, поділяються на дві категорії. Одні працюють сезонно — з пізньої осені й до ранньої весни живуть зі своїми сім'ями, а потім — на заробітки. Інші роками пропадають за кордоном і тільки присилають гроші. Згідно з неофіційною статистикою, до 20 мільярдів доларів в Україну надходить із-за кордону, левова частка яких осідає у Західній Україні.

За кошти заробітчан утримують сім'ї, навчають дітей, будують хати, купують квартири та дають хабарі місцевим чиновникам.

Обіцянки заради красного слівця

Жодна регіональна команда, яка здобула владу, навіть на половину не виконала своїх обіцянок. Винятком може бути лише команда В'ячеслава Чорновола, яка не обіцяла молочних рік. Демократичний блок після перемоги 1990 року провів низку реформ, які були спрямовані на демонтаж старої тоталітарної системи. З усіх команд ця виявилася найбільш моральною й дієвою. Лідери й депутати працювали за ідею. Роздержавлення колгоспів, приватизація підприємств, утвердження державних символів, прийняття актів, які згодом стали загальнодержавними — все це на рахунку команди Чорновола. Вона мала найбільшу за останні 20 років підтримку на Львівщині. У команді Чорновола були відомі науковці, юристи, ректори — цвіт львівської інтелігенції.

Регіональні команди, які керували Львівщиною, можна поділити на декілька груп. Перша — чорноволівська, друга — аграрна, третя — перехідна, четверта — помаранчева. І п'ята — час Партії регіонів. Команди приходять і відходять, а люди залишаються. Вони нікуди не виїжджають, не ховаються у столиці — все пам'ятають.

Прихід у 1997 році до влади на Львівщині Михайла Гладія, лідера Аграрної партії, мав стати знаковим у проведенні реформ в агропромисловому комплексі. Що запам'яталося? Як аграрії взяли під контроль харчову, горілчано-спиртову галузі та розставили своїх людей там, де крутилися шалені гроші. Ще пригадується, як чиновників змушували масово вступати до Аграрної партії, як депутатам обляпали за потрібне голосування стали доплачувати, як серед своїх людей проводили приватизацію. Ядро аграрної команди становили Михайло Гладій, Степан Сенчук, Орест Фурдичко, Василь Базів, Мирон Янків.

Запряжений у тачанку галицький коник підтюпцем біг у село. Щоправда, тільки туди, де були швидкі гроші. До простих селян віз не дотягнувся. Аграрії захопилися сільськими прожектами, та й забули, що Львів — великий промисловий та науковий центр. Львівські телевізори, автобуси, автонавантажувачі, кінескопи, автокрани, прилади радіоелектроніки, туфлі, цукерки, пиво, горілка колись були відомими у всьому Союзі. Що залишилось зі старих часів? Лише харчова промисловість.

Карикатура тих днів — під міською ратушею на Площі ринок росте трава, й пасуться корови. Хоча Гладій двічі побував у кріслі голови ОДА, на селі нічого не змінилося. Як і нині, половина земель регіону не оброблялася. Ще частину віддали зарубіжним фірмам під вирощування ріпаку, який найбільше виснажує землю. Дійні корови вирізали і здали на м'ясокомбінати. У міста почали масово з Польщі завозити контрабандні продукти. Статки організаторів контрабандних схем ніхто навіть порахувати не міг — вони були просто казковими.

Мирон Янків та Олександр Сендега керували Львівщиною найменше — трохи більше року. Особливо не втручалися ані в політику, ані в економіку. Відбували свій час — виконували представницькі функції. Возик галицької економіки стояв на запасному дворі, а львівський лев, який мав бігти вперед, мирно куняв.

Львів перетворився на місто базарів та торгівців контрабандою. Промисловість чекала кращих часів — це у ліпшому випадку. У гіршому варіанті — устаткування перепродували або здавали на металолом. Всі під впливом прикордонної лихоманки шукали швидких грошей.

Великий пшик

Після помаранчевих подій Львівщина отримала ще один шанс, як за часів Чорновола, провести економічні зміни в регіоні. Галицький лев отримав нове дихання. Тільки біг він у невідомому напрямку. Створювалося враження, що вся державна машина в поті чола працює на збагачення певного кола людей.

Петро Олійник, помаранчевий керманич області, спромігся лише на гарні обіцянки. Пообіцяв залучити інвестицію — три мільярди доларів на будівництво під Бродами сучасного нафтопереробного заводу. З того всього вийшов великий пшик. Безробіття далі залишається найбільшим бичем Львівщини.

Львів позиціонують як місто туризму та ІТ-технологій. Це заробіток приблизно для 15 відсотків населення обласного центру. За рахунок чого прожити решті — 75 відсоткам львів'ян? Великі надії поклали на Євро-2012, але більшість об'єктів споруджують чужі фірми.

«Ми хочемо повернути галичанам віру та впевненість у свої можливості. На кожному кроці наших земляків боляче б'ють аж три бичі: нема елементарного порядку, хронічне безробіття та хабарництво чиновництва, — розповів «Голосу України» народний депутат Петро Писарчук, представник нової команди Партії регіонів. — Останніми роками провідними галузями були харчова та переробна промисловість. Ми повинні зробити новий стрибок — у машинобудівній галузі. Виробництво електричних ламп, автомобільних кранів, автобусів, сільськогосподарської техніки — все це основа нашого машинобудування. Майже 23 відсотки галичан зайняті в галузі, де зосереджено 15 відсотків вартості основних засобів промисловості. Машинобудування дуже привабливе для розміщення капіталу. Наша мета — створити сприятливі умови для налагодження виробництва нових видів автомобільної техніки».

Як і попередники, нова команда обіцяє системні зміни. Зменшити безробіття, збільшити доходи та купівельну спроможність населення. Збільшити надходження податків до місцевих бюджетів та підвищити рівень життя в регіоні, аби галичани не виїжджали на заробітки за тридев'ять земель і не залишали свої сім'ї напризволяще. Нова команда обіцяє створити сприятливі умови для розвитку бізнесу та збільшити кількість нових високооплачуваних робочих місць. Малий і середній бізнес повинні стати тим галицьким левом, який дасть новий поштовх розвитку регіону.

Замість коментарю

Колись керівників регіонів після відставки забирали до столиці на теплі посади. З кого було питати за провал економічних експериментів? Тепер регіональна еліта після «зіркового злету» залишається у рідному краї. Колишній очільник області Микола Кміть й надалі керує у Моршині своїм заводом мінеральних вод. Майже всі колишні, за винятком Михайла Гладія та Ореста Фурдичка, ходять тими же львівськими вулицями, дивляться людям у вічі, які на кожному кроці запитують, а що ви залишили після себе? Від земляків не сховаєшся навіть за високими мурами престижних особняків на «полі чудес» під Львовом.

Богдан КУШНІР.

Львівська область.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

Комунальне питання

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

Опозиції не вдалося провести в парламенті законопроект про запровадження мораторію на підвищення тарифів на комунальні послуги. Однак відмовлятися від ідеї навести лад у цій сфері, схоже, БЮТ наміру не має. Так, дев'ятого вересня вручено для ознайомлення у Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики проект змін до деяких законодавчих актів, які стосуються вдосконалення порядку розрахунків за житлово-комунальні послуги та підвищення якості їх надання.

Автор, Наталія Королевська, в пояснювальній записці аргументує необхідність ухвалення документа тим, що порядок розрахунків, визначений законами та підзаконними актами, містить подекуди суперечливі норми. Наголошується, зокрема, на позиціях закону про житлово-комунальні послуги, в яких ідеться про те, що до істотних умов договору між виробником та споживачем належить порядок оплати саме за отримані послуги. У цьому документі йдеться про те, що розмір плати розраховується, виходячи із розміру затверджених цін і тарифів та показників засобів обліку. Тобто існує низка норм, які «цілком однозначно визначають, що споживачі оплачують лише ті послуги, які були надані протягом попереднього розрахункового періоду, а послуги, що надаються у поточному місяці чи будуть надаватися у наступні розрахункові періоди, передоплаті не підлягають», — підсумовує автор законопроекту. Однак абзац сьомий статті 25 цього документа наділяє теплопостачальні організації правом отримувати від споживачів авансовий платіж. Подібні неточності містить і стаття 276 Господарського кодексу.

У пояснювальній записці вказується: відсутність належного контролю за порядком проведення розрахунків призводить до того, що підприємства нараховують споживачам, які не мають газових лічильників, гроші за нібито спожитий газ у періоди, коли йде планове відключення гарячого водопостачання. Звертається увага й на той факт, що опалювальний сезон починається здебільшого із лікарень і дитячих дошкільних закладів та шкіл. Це положення автор законопроекту вважає несправедливим. Мовляв, люди хворіють не лише в лікарнях, а більшу частину дня діти проводять все ж вдома. Тож, на думку Наталії Королевської, опалювальний сезон має починатися для всіх категорій населення одночасно.

У проекті змін № 7099 народний депутат намагається зняти всі ці неточності, що дасть змогу впорядкувати відносини між суб'єктами господарювання, які надають житлово-комунальні послуги. Цей документ, вважає вона, сприятиме підвищенню прозорості у розрахунках, поліпшенню якості надання комунальних послуг. А що думають з цього приводу пересічні громадяни, власне, споживачі комунальних послуг?

Бліц-опитування

Олександра, 53 роки, Тернопіль:

— У нас тепла вода подається за графіком — по декілька годин на день, а сплачуємо за захмарними рахунками. Узимку те, чого майже не маємо, коштує нам до 400 гривень за місяць. Влітку — сума менша, бо немає опалення, але й теплу воду відключають на місяць. Не кажучи вже про те, що майстра, щоб відремонтував кран, з якого ллється гаряча вода, викликати неможливо, бо це «парафія» водоканалу, а ЖЕК ремонтує лише крани з холодною водою. Які зміни в законах можуть тут зарадити? У нас вся система гнила. Якщо міняти, то все докорінно.

Степан, 40 років, Київ:

— Фактично, ми отримуємо чи не третину від того, за що платимо... Що таке ремонт від ЖЕКу, взагалі забули. І йдеться навіть не про заміну батарей чи сантехніки (це взагалі утопія), під'їзди — як після бомбардування. Лампочки самі купуємо, бо, якщо вона над нашими дверима, то вважається, що ми й маємо її міняти... І чому сміття треба з гуркотом вантажити о третій ночі, коли люди сплять? І чому сантехніки приходять за викликом лише парами, нетверезі й розказують, що усе зараз грошей коштує? Я щоб усе працювало, думаю, треба, щоб начальники ЖЕКів несли кримінальну відповідальність.

Петро, 45 років, Кіровоград:

— Не знаю, чи знайдуться люди, що задоволені якістю наших комунальних послуг. Кіровоград користується дніпровською водою, а це дорого і не завжди якісно. Старі водогони не оновлюються, а постійно латаються, а звідси — перебої з водою. Ціни на все це — захмарні. Але найголовніше, що люди навіть не знають, куди звертатися зі своїми проблемами. Мені в одному із ЖЕКів порадили поскаржитися на свої проблеми з каналізацією до міської ради. Можливо, ситуації можна було б зарадити, якби схема, за якою працюють наші комунальники, не була такою заплутаною. Якби була одна структура, яка відповідала б за всі послуги, що отримує населення, і кожен чітко знав, куди звертатися, то якість послуг стала б кращою. Думаю, жодні зміни до законодавства не здатні цьому зарадити. «Косметичним ремонтом» тут не відбутися.

Леся ВИСОЧАНСЬКА.

ГОЛОС УКРАЇНИ № 179 (4929)
СУБОТА, 25 ВЕРЕСНЯ 2010

Чому Україна

Із тих часів, як «терра козакорум» стоїть під небесами, люди на цій землі, на жаль, не мали достойного рівня та якості життя.
Змінювалися його форми, виникали нові обставини, доповнювалися новими проявами. Але «достойність життя» залишилася такою ж відсталою та неефективною.
Чому так сталося? На підставі яких традицій та світоглядних орієнтирів ми впродовж віків сформували низькі стандарти життя? І чому не виходимо на європейський рівень? Щоб зрозуміти природу нашої соціальної еволюції, варто розпочати з аналізу органічної взаємозалежності особи та суспільства (держави), так би мовити, «мого» та «нашого».

В. МАЛЯРЕНКО

Протягом більш як тридцяти років я мав змогу бачити і оцінювати поведінку українців у суді. Звичайний громадянин завжди вважав, що якщо щось, з його точки зору, несправедливо, то закон можна «по-барабану». Тобто закон не сприймається як категорія особливо важлива. Таке несприйняття «обов'язкового» підриває основу державності, адже її фундаментом є саме закон, сутність якого не в отриманні симпатії чи прояву схвальної емоції до нього. Навпаки, часто закон можна суб'єктивно вважати несправедливим для окремої людини, але якщо рішення прийнято відповідно до прописаної ним букви, то необхідно визнати його та виконати. Для Європи — це базовий принцип та елемент, з якого формується все інше. Для нас — ні! Ми продовжуємо і надалі на всіх рівнях патріархально оцінювати законні рішення категоріями вигідно, прийнятно тощо. Тотальне його тлумачення кожним українцем на свій лад, у тому числі носіями владних повноважень, призводить до того, що окремі наші лідери «по-європейськи» підписують документи, меморандуми, універсали, декларують рішення і... «справедливо» їх не виконують. Та хіба лише «верхи»? А «низи»? Ось типовий приклад. За наслідками звичайної дорожньо-транспортної пригоди, майже всі наші громадяни «правдиво» свідчать з позиції власної «справедливості», що саме вони проїжджали світлофор на зелене світло. Парадоксально, що ми купуємося на гречку і водночас лаємо продажних політиків, пропонуємо хабар для вирішення власних питань, і водночас гнівно засуджуємо тих, хто його бере, смітимо де завгодно, але звинувачуємо комунальників, їздимо на авто тротуарами, парками, газонами, а звинувачуємо лише владу... Така психологія від кота Матроскіна про використання «спільного» на «моє благо» призвела, зокрема, до того, що зелений Київ, славний унікальними природними умовами, які не мали аналогів у жодній зі значних столиць світу, потрапив в екологічний антирейтинг. Столиця України посіла 29-те місце у міжнародному рейтингу найбрудніших міст. Київ виявився поруч із Лагосом (Нігерія) і Саною (Ємен). Компанію йому склали також кілька африканських міст (Кіншаса, Хартум, Луанда). А хто формує наші смітники? Лише влада? Пройдімося через кілька годин після масових гулянь Хрещатиком чи парками, і ми відразу відкоригуємо сприйняття «нашого» побаченим.

Такий культурний Чорнобиль сформувався не за день. Давайте звернемося до історії зародження цього морально-етичного коктейлю. Свого часу Маврикій, Нестор, Вольтер та багато інших мудрих людей вважали, що причинами цього є відсутність пристойного правління та стимулу людей до високої культури поведінки. Підтверджує зазначене також і фраза Олексія Костянтиновича Толстого: «... послушайте ребята, что вам расскажет дед, земля наша богата, порядка в ней лишь нет. И эту правду детки за тысячу уж лет смекнули наши предки, порядка-де, вишь, нет...». Автор цієї думки в «Истории государства российского от Гостомысла до Тимашева» проаналізував діяння з наведення порядку всіх князів, царів та імператорів і дійшов висновку, що «порядок» на нашій землі, якщо і можливий, то нескоро...

Минуло майже двадцять років, як Україна стала незалежною державою. Часу для того, щоб наблизитися до відповідного рівня інших держав, достатньо. Принагідно у цьому плані зазначити, що Німеччина після тотального розгрому в 1945 році, будучи поділеною країнами-переможцями, зуміла за 15 років повністю відновити свою економіку та в декілька разів збільшити довоєнний потенціал.

А Україна — не змогла! При цьому, не маючи, слава Богу, ні війн, ні голодоморів. Чому ж історія нашої незалежності — це втрачені сподівання та надії? Передусім через відсутність відповідних якостей народу та його так званої еліти, яким не притаманні сучасні державницькі підходи на основі історично сформованої національної гідності.

Історичний екскурс

Щоб збагнути сутність наших людей, я прочитав свого часу багато літератури у т. ч. зарубіжної, в якій дається певна оцінка народам. Серед цих творів можна виділити «Стратегікон» Маврикія, візантійського імператора кінця VI століття. Його думки виписані в книзі під назвою «Тактика і стратегія», де мовиться про те, як воювати з окремими народами — сусідами Візантії, персами, франками, лангобардами, рижоволосими народами тощо. Є там згадка і про скіфів, антів та слов'ян, тобто про ту основу народів, які згодом за участю низки інших створили народ під іменем українці. Маврикій багато хорошого говорить про ці народи, їх кмітливість, витривалість, нетрадиційне вміння воювати тощо. Але разом із тим він говорить і про такі якості наших предків, про які нам, нащадкам, не хочеться навіть і чути! Зрада, продажність, підступність, небажання слухати один одного, недовіра один одному, постійні суперечки і конфлікти. Клятв не тримають, договорів не виконують, обманюють... Імператор зазначає, що князів і начальників у них багато, але згоди між ними немає, і все, що можна, роблять один одному наперекір. І в той же час зазначає, що житло антів і слов'ян погане, а самі вони майже голі.

Минуло півтора тисячоліття... Усе те, на що звернув увагу Маврикій, окремими ознаками повторюється і до сьогодні. Варто запитати нас самих: можливо, всі ті описані Маврикієм якості стали складовими нашої суспільної психології та ментальності на генетично спадковому рівні? І яку ми хочемо цим питанням отримати відповідь? Якщо чесну, тоді необхідно збагнути всім нам, що будувати політику в нашій державі без урахування історично повторюваних якостей народу неможливо! Слід прописати рецепт оздоровлення суспільства, виходячи з реального діагнозу. Не потрібно соромитися історії нашої хвороби, займатися самообманним словоблудством чи, навпаки, постійно посипати голову попелом. Потрібно швидко встановити діагноз та сформувати дієві та адекватні заходи задля досягнення достойної мети.

Варто враховувати, що цивілізація на наші землі прийшла пізно і розвивалася в умовах інших, ніж у Європі. З урахуванням природних умов, кам'яний вік відступив, а бронзовий та залізний віки прийшли на наші землі значно пізніше. Християнство та писемність, а отже, базові основи культури того часу, нами сприйняті пізніше майже на тисячу років. Якщо письменники і поети в Китаї, Японії, Греції, Римській імперії з'явилися ще задовго до Різдва Христового, то на нашій території майже через півтори тисячі років. Якщо хірургія, терапія, стоматологія тощо в Європі були вже у першому столітті до нашої ери, то у нас лише в XVII—XVIII століттях. Книгодрукування, як спосіб передачі знань, ми почали використовувати більш як на 100 років пізніше Європи. На початку XVIII століття у війні з Туреччиною, щоб підірвати фортецю Азов, на території всієї Російської імперії не знайшлося жодного інженера, тому його довелося «виписувати» із Франції. І таке тотальне відставання відбувалося в кожній галузі. Постійні війни призводили до знищення людей та матеріальних цінностей, перетікання так званих пасіонарних людей у більш комфортні країни. Ті, що залишалися в Україні, думали не про культуру, а про виживання, яке протягом століть обтяжувалося не лише війнами проти поляків, московітів, турків, татар, німців, а й постійною ворожнечею між собою. Ці процеси не могли не позначитися на «цивілізаційному» підсумку сьогодення України.

Протягом багатьох століть Україна була чиєюсь окраїною, провінцією, предметом визиску, а не піклування. В ній майже ніколи не культивувалося поняття справедливості. Оскільки неможливо було добитися чогось у законний спосіб, із покоління в покоління розвивалися пригніченість і депресія, намагання вирішити свої питання, як казав Аркадій Райкін «... через завсклад и туваровед». Саме на цій основі існували й успішно продовжують існувати корупція, зловживання, байдужість до спільного, державного, відчуття беззахисності та безнадійності.

Процес відродження духовності, культури і цивілізації, так званий Ренесанс, у Європі почався на зламі XIII та XIV століть, після жахливих війн V та VI століть, принесених варварськими навалами готів і гунів. Тоді почали творити такі велетні, як Петрарка, Данте, Леонардо да Вінчі, Мікеланджело, Рафаель та багато інших. На нашій землі цей процес взагалі не сприймався і мав вигляд лише окремих спорадичних явищ.

Якщо в Європі селянин від гніту своїх поміщиків тікав у містечка й міста і там набував ознак цивілізації, то наші селяни від аналогічного гніту тікали в «козаки», тобто в степи і плавні, а фактично в дикість, у дику природу, у Дике поле. І це продовжувалося віками. Тому сьогоднішній стан України природній, бо багатовікову дикість та бездержавність не можна переступити, як не можна одночасно сіяти і жати. Все повинно йти своєю чергою, тобто поступово «дозрівати».

За таких обставин не можна звичайними заходами «догнати» Європу. Бо вона «зупинятися» не бажає. Потрібні неординарні рішення та сильні й упевнені кроки.

Щоб збагнути, на якому цивілізаційному ступені розвитку знаходиться Україна, слід познайомитися не лише з її культурою, а й культурною спадщиною Греції та Риму, Китаю та Персії, Кореї та Японії та багатьох інших країн, особливо сусідніх. Почитаймо китайську поезію епохи Тан або епохи Сун, і ми побачимо, яка цивілізаційна прірва розділяє Україну і Китай, прочитаймо «звід законів Тайхорьо» і ми збагнемо колосальну різницю між правовими коріннями Японії і України, зрозуміємо, чому японці багаті і успішні, а українці бідні і безправні. Проаналізуймо, що залишили після себе скіфи і готи, і порівняймо з тим, що залишили після себе дуліби і древляни, дреговичі і поляни. Порівняймо, як ведуть себе люди «північної дороги» — норвежці з поведінкою українців, і ми зрозуміємо, чому і про кого Некрасов сказав: «Варвары, дикое скопище пьяниц, не создавать, разрушать мастера», ми зрозуміємо, чому зневажливо на наш народ дивляться народи Європи, чому протягом багатьох століть Україна не може вийти із чвар і конфліктів, безгосподарності й хаосу.

Візьмімо твори Юсуфа Хас-Хаджиба, який народився 1021 року в місті Баласагуні (нині — Киргизстан), якого інколи називають Баласагунським, і прочитаймо його «Науку быть счастливым». Ще тисячу років тому він сказав про те, що сьогодні не кожен мудрець може збагнути:

«Невежда слеп и глух, а просвещенье
Глухому дарит слух, слепому — зренье.....
Незнанья суть — блужданье в темной ночи,
А знанье — путь, достойнее всех прочих.
Умом и знаньем обретешь по праву
Почет при жизни, после смерти — славу».

У поемі «Дар истины» Ахмад Югнакі (жив у XII-XIII століттях біля Самарканда) писав:

«О знании беседовать мы будем,
Примкни, мой друг, к познанию, — рассудим.
От знания исходит к счастью путь —
Исток пути открыт отсюда людям».

Прославлення знань, науки, творчості ми знаходимо в працях Махмуда Пахлавана (XIII століття), Хорезмі (XIV століття), Дурбека (XIV століття), Лутфі (XIV століття), Бабура (XV століття) та багатьох інших мудреців. Чи відшукаємо, шановний читачу, на теренах України щось подібне, достойне цих людей? Якщо так, то зніму перед Вами капелюха.

На жаль, в Україні ніколи, в тому числі й сьогодні, не прославляють знань та не цінують їх. Бо інакше Україна не була б у хвості світової цивілізації, а науковці не тікали б з України світ за очі. У суспільстві немає культу, престижу та заохочення знань, тому велика кількість людей не прагнуть освіти, а воліють просто «мати» дипломи. В Україні немає усвідомлення того, що неграмотний — це глухонімий сліпець, який потребує поводиря, а країна, яка не орієнтується на високі технології через великі знання, — не може мати успіху. А ті громадяни, які мають хоч і не глибоку, але освіту, у більшості байдужі до проблем країни. Тому висока освіта безплідна у тому суспільстві, де немає базового, морально-етичного підґрунтя.

На жаль, у культурному відношенні ми перебуваємо не на рівні окремих європейських народів. Особливо яскраво це простежується в період підготовки до чемпіонату Європи з футболу. Майже не маємо пристойних готелів, «європейських» аеропортів та вокзалів, доріг та спортивних споруд. Але головне, відсутні у більшості люди, які би по-європейськи могли подати Україну.

Рівень культури нашого народу «оцінюється» звалищами сміття, забрудненістю повітря, річок, озер, лісів, придорожніх смуг тощо.

Мені, як юристу і судді, особливо кидається у вічі безкультур'я у вигляді масового свідомого порушення правил на автодорогах, у побуті, на виробництві, у громадських місцях тощо, п'янства та нецензурщини.

У нашій країні майже кожний намагається обдурити ближнього. Влада намагається обманути громадянина, громадянин владу, а також один одного. ***Я звернувся одного разу до знайомого чоловіка, що вирощував і продавав яблука, з питанням, чи можна яблука, які він вирощує, давати малій дитині? Він сказав, що не можна. І у інших також, адже всі обробляють однаковими отруйними хімікатами та стимуляторами, та ще й у великих кількостях! Як знак доброї волі запропонував прийти на наступний день, тому що принесе тих яблук, які вирощує для себе... Ось така вона типова логіка пересічного українця. І парадокс — у тому, що всі знають про те, що такому виробнику продукції, через жагу до наживи, начхати на здоров'я іншої людини, що від таких «яблук» можна «загнутися», але купують... При цьому потенційні споживачі яблук пропонуватимуть садоводу буквально завтра взамін фальшовану ковбасу чи псевдоліки.*** І така взаємна зомбованість, на жаль, активно не відторгається суспільством. Хіба що проговорюється на рівні відстороненого обурення.

Напередодні першого вересня були оприлюднені дані щодо якості дитячого одягу. Із 11 перевірених костюмчиків для хлопчиків — 10 неякісних. Під виглядом природних тканин фактично приховувалися синтетичні, компоненти яких шкідливі для здоров'я. Тобто заради наживи наші співгромадяни в масовому порядку такими «яблуками» чи «костюмчиками» (не кажучи вже про продаж неповнолітнім спиртних напоїв, тютюнових виробів) знищують найдорожче — дітей.

Зусилля держави при цьому диктуються тими, хто тимчасово заробляє в межах взаємного беззаконня. «Яке їде — таке і здибає», каже мудрість. Весь цей егоїстичний «пофігізм» є наслідком низького рівня культури народу. І прикладів такої філософії «достойності» українця «оце — на продаж, а оце — для себе» можна навести безліч. При такій загальній моралі важко сподіватися на успішність держави та щастя народу.

В Україні любов до Батьківщини, до своєї землі, як правило, показна, фальшива. Бо якби вона була справжня, то країна була б ухожена й успішна. Не випадково класик української літератури Григорій Квітка-Основ'яненко, автор п'єси «Шельменко-денщик», вклав у слова Шельменка, тобто сина Шельми, цього типового українця, слова про те, що більше за все він любить лише гроші.

В Україні належно не виховується любов до Батьківщини. Наприклад, в Японії кожний випускник школи зобов'язаний знати щонайменше 100 народних пісень. Запитайте нашого випускника школи, чи знає він хоч одну народну пісню свого краю?

В Україні хоч би куди прийшов, з тобою розмовляють грубо, формально і зверхньо. У нашому суспільстві немає поняття презумпції розумності та порядності людини. Ніхто не хоче визнавати ці ознаки людини як природно первинні. Проте, коли демонструється відповідне посвідчення, за рідкісними виключеннями, поведінка чиновника чи будь-якого «вахтера» різко змінюється. Сумно. Такі народи давно в історії називають хамелеонами, адже вони цінують не суть людини, а лише її статус.

Саме такою особливістю культури можна пояснити той факт, що наші люди у владу обирають, як правило, тих, хто має кращий вигляд, хто краще говорить, хто більше обіцяє, хто більше всім і все відразу. Майже ніхто не намагається збагнути, а що ця людина вміє робити, які її життєві принципи та досягнення і як вона виконуватиме обіцянки.

Народ, який на емоційній, а не на прагматичній основі обирає владу, одразу в ній після виборів розчаровується, як тільки бачить конкретні кроки вибраних.

Українці за низький рівень життя постійно невдоволені владою, керівниками та порядками. Але, на відміну від інших народів, не бажають усвідомити того, що це саме вони формують таку владу шляхом свідомого волевиявлення під час виборів.

Особлива думка

Важко уявити шведа, бельгійця чи британця, який би обирав собі у владу людину за кілограм залежаної гречки чи банку простроченої тушонки. А наші люди в масовому порядку це роблять, пояснюючи свої дії бідністю. Але, на наш погляд, ця «бідність» не фізична, бо такої «їжі» вистачить хіба що на пару днів, а духовна, моральна. Це ознака культурної опущеності, деградації з ознаками рабської психології. Але ще більш аморальною особою

Неграмотний — це глухонімий сліпець, який потребує поводиря

відстала країна?

у цій каруселі є люди, які у такий спосіб купують прибуткове місце у владі. І, на жаль, коло замкнулося. Вибратись із нього дуже важко.

А між тим, як відомо, характер народу є основою для розвитку його культури. Саме культура народу у великій мірі визначає його історичний шлях, впливає на поведінку та політику його еліти. Політика держави випливає з духу народу, з духу його поводирів. Чи є в історії приклади того, щоб малокультурний народ став успішним? На що ми сподіваємося?

Парадоксально, але факт, що за низької культури народу значна кількість українців надзвичайно талановиті люди. Гоголі і шевченки, безбородьки і паскевичі, березовські і бортнянські, рєпіни і прокоповичі, корольови і шаргеї, пулюї і сікорські, тисячі й тисячі інших великих людей світу народила Україна. Біда лише в тому, що їхній талант, як правило, реалізований не в Україні і не для України. Та й сьогодні мільйони талановитих синів і дочок України шукають можливість реалізувати свій талант в америках і австраліях, португаліях і бразиліях.

Точка зору

Свого часу я прочитав характеристику нашому народу, яку дав Олександр Довженко, видатний український кінорежисер. Важкі відчуття. Проте її можна розглядати як певний висновок в контексті багатьох інших людей. На його погляд, українці — народ другорядний, поганий і навіть нікчемний, народ невеликий і нерозумний, безцвітний, який не заслуговує на повагу, оскільки не має почуття гідності. Він вважав, що «у нас не державна, не національна, не народна психіка», а поняття особистої свободи сприймається як щось індивідуалістичне, анархічне, як поняття волі (а звідси індивідуалізм і отаманство). З сумом читається його вислів: «Україна наша вічна вдова, а ми вдовині діти».

Характерно, що символом України є червона калина, яка, як відомо, символізує вдову, гірку вдовину долю. Ці слова шокують, бо у всій доступній українській літературі Україна і українці «патріотами» подавались у найкращому світлі. Для того щоб збагнути, що таке Україна і хто такі українці, як зароджувалась нація і яка доля її чекає, слід прочитати багато історичних творів, але не тих, де змальовується надумане, заміфологізоване, казкове, а тих, в яких сказано правду. А правда ця — гірка і болюча. Треба знати, що народ, який живе на території України, впродовж багатьох віків не був творцем, а був споживачем. Він нічого великого, вагомого сам не створював. На цей предмет Пантелеймон Куліш сказав:

«О варваре! Покинь тріумфувати
Та зчервоній од сорому тяжкого:
Що всі сусіде мають що своїм назвати,
А ти своїм не назовеш нічого!».

Людина-споживач уподібнюється тварині, яка свої зусилля, крім продовження роду, направляє на те, щоб лише їсти та «викидати» перетравлене.

Багато народів на землі називають народами-творцями. Наприклад, англійський історик Девід Ленг написав книгу «Армяне. Народ созидатель». За такою ознакою можна прочитати і про греків та британців, французів та китайців та багатьох інших народів світу. Але ми не знайдемо таких слів про українців.

Незважаючи на те, що інші народи мали державність тисячоліттями, перша уява про державність нашого народу відбулася лише в IX столітті, коли був створений так званий Руський каганат, держава, яка з XVIII століття почала називатися Київською Руссю. Вчені до цього часу не можуть визначитися, хто і в який спосіб створив цю державу. Одні приписують це норманам, другі — готам, треті — тюркським народам, четверті — хозарам тощо. Але практично ніхто не наводить конкретних вірогідних даних, що народ сам визрів і зорганізувався. Релігію нашому народу принесли візантійські греки та вірмени, писемність розробили і впровадили відомі греки «моравські брати» Кирило і Мефодій. Металургійні комплекси та вугільну промисловість, які є основою економіки України, започаткували німці, бельгійці та голландці. Землям Дикого поля та Таврії, а це майже половина нинішньої України, починаючи з заходів Григорія Потьомкіна та Катерини II дали життя переселенці з багатьох країн, і передусім із Сербії та Словенії, Чехії та Польщі, Бельгії та Голландії, Німеччини та Франції, Росії та Швеції. Тут стали колоністами навіть вихідці із Мексики. Порти на Чорному та Азовському морях побудовані завдяки французам Де Рібасам та Ланжеронам. Сьогодні конструкторами автомобілів, тракторів, комбайнів тощо, що оточують наше життя, є не українці. У домівках побутова техніка не вітчизняна. Землі сьогоднішньої України зібрані та об'єднані Російською імперією та Радянським Союзом. Ні за Богдана Хмельницького, ні за Мазепи, ні за Скоропадського та Петлюри українці через малокультурність та неорганізованість, внутрішні конфлікти, чвари та інтриги не змогли вибороти незалежність. Вона під впливом процесів, які відбувались в Україні та за її межами, у декілька етапів отримана внаслідок дій Леніна, Сталіна та Єльцина. Порівняно легко отримавши даровану обставинами незалежну державу, українці не в змозі розумно нею розпорядитися. В Україні відсутні стандарти побудови держави. Задекларувавши європейські орієнтири в теорії, ми ніяк не можемо узгодити їх з нашою «практикою».

Впроваджуючи європейські стандарти, ми забуваємо про те, що добре для одного, то не завжди добре для іншого. Як сказав Євген Гребінка у своїй знаменитій повісті «Чайковський», від здорового борщу (риба, зварена в оцті, цибулі та перці без води) козак лише здоровішає, а коняка може здохнути. Полковник Іван та його джура Гадюка їли цей «состав» і хвалили, а єврею Герцику не могли в рот влити навіть однієї його краплі. Тож в Європі мають бути свої стандарти, але Україні необхідно враховувати і свої особливості. Бо Україна хоч і не Росія, але і не Європа. Європейському розумінню не кореспондується гірка, важка оцінка українському етносу, яку дав великий Іван Франко. Вдумаймося.

«В ту ніч в важкій задумі при вікні
Сидів я, серце мучила тривога,
Важкі питання сунулись мені:
«Чи вірна наша, чи хибна дорога?
Чи праця наша підійме, двигне
Наш люд, чи мов каліка та безнога
Він в тім каліцтві житиме й усхне?
І чом відступників у нас так много?
І чом для них відступство не страшне?
Чом рідний стяг не тягне їх до свого?
Чом працювать на власній ниві — стид,
Але не стид у наймах у чужого?
І чом один на рідній ниві вид:
Безладдя, зависть, і пиха пустая,
І служба ворогу, що з нас ще й кпить? —
Усі ми плем'я сонне, і боляще,
І маловірне, і покус таких
До нас підходять тисячі щодня ще».

Соромно, панове українці!

Хоч і важко, неприємно це казати, але українці можуть продуктивно працювати на благо держави лише за умови, що їх жорстко поганяють батогом. До речі, ним майстерно володіли за радянської влади.

Під свист такого «батога» в Україні побудовані сотні могутніх заводів і фабрик, залізниці, порти, міста і села. Ним підіймали на достойну висоту освіту і медицину, науку і культуру, життєвий рівень людей. Відмовившись від «батога», без системних заходів з адаптації до нових реалій, без цілеспрямованого перезавантаження правової культури народу, проведення реформ, а покладаючись лише на традиційне «пристосуванство» до європейських стандартів, за роки незалежності країна майже нічого не побудувала, поступово втративши навіть те, що надбано попередніми поколіннями. Промисловість, сільське господарство, наука, освіта, медицина, спорт занепадають, опускаючись до рівня надзвичайно відсталих країн. Замість культури, моралі, правосвідомості і правопорядку продукується цинізм і вседозволеність. Україна поступово перетворюється на смітник, де жити стає дедалі небезпечніше. Мільйони людей, не маючи роботи і достойного рівня життя, тікають з України. Зростає смертність, знижується народжуваність. Знову відтворюється процес руйнації, процес знищення українського етносу. Руїна XVII століття на декілька століть загальмувала розвиток України. Нинішня друга руїна може бути ще небезпечнішою. Причина в тому, що українці не вміють слухати один одного, не вміють підкорятися обраному керівнику, не вміють бути прагматичними і розумними заради спільноти, а не тільки своїх інтересів.

Консолідуючим фактором майже в кожній успішній країні є релігія. І що більший відсоток єдиновірців, то міцніша консолідація.

На жаль, в Україні це мало хто усвідомлює. У нас безліч сект і конфесій, які розмножуються, як гриби після дощу. Причина виникнення цих сект — слабкість православ'я. Воно в Україні розірване на декілька патріархатів, які воюють між собою. Що характерно, розрив відбувся не на релігійній основі, а на політичній. Все це, звичайно, шкодить Україні.

Слід сказати, що в кожній успішній країні люди між собою час від часу конфліктують. Але прагматизм дуже швидко перебороює емоції. В Україні, на жаль, превалюють емоції, а прагматизм домінує лише, коли йдеться про власний інтерес. Така філософія веде в глухий кут.

Уважно прочитаймо нашого Тараса Шевченка і на підтвердження зазначених роздумів ми побачимо, що в більшості своїх творів він плаче над Україною, як плаче мати над своєю убогою, неповноцінною дитиною. Він називає Україну безталанною, бездітною вдовою, тобто такою, що не має перспектив.

У своєму щоденнику Володимир Винниченко, відомий письменник, державний та політичний діяч України, писав: «читати українську історію треба з бромом, — до того боляче, досадно, гірко, сумно перечитувати як нещасна, зацькована, зашарпана нація тільки те і робила за весь час свого державного (чи вірніше півдержавного) існування, що огризалась на всі боки: од поляків, руських, татар, шведів. Уся історія — ряд, безупинний, безперервний ряд повстань, війн, пожарищ, голоду, набігів, військових переворотів, інтриг, сварок, підкопування... Паршиві шанолюбці, національне сміття, паразити і злодії продають (Україну) на всі боки: хто більше дасть. Нащадки прадідів поганих повторюють погані діла дідів — поганців. І розшарпаний, зацькований народ знову безпомічно жде, якому панові його оддадуть».

Минуло багато років, коли О. Довженко, В. Винниченко, П. Куліш, Т. Шевченко, І. Франко писали гіркі, але правдиві слова, проте українство не змінилось з того часу і на йоту. Всі ті ж чвари, суперечки і конфлікти, продаж і купівля один одного, розкрадання, беззаконня, занепад культури й духовності. На жаль, треба визнати, що українська спільнота протягом тривалого часу тяжко хвора. Окремі науковці заявляють, що це хвороба росту національного організму, що українська нація надто молода, вона лише формується. Але чому це формування продовжується багато століть? Коли ж воно закінчиться? І чому інші народи, наприклад, ті само латиші чи естонці, які ніколи не мали своєї державності, уникають цих хвороб? Чому не хворіють так тяжко білоруси, словаки, угорці, чехи, поляки — наші сусіди? В чому причина? На це запитання відповідь проста. Хворобу треба не забалакувати, а лікувати! І чим скоріш, тим кращі шанси на одужання. Адже всім відомо, до чого призводить затягування в наданні першої допомоги, а в нашому випадку втрачений час — це шлях до розвалу держави, і, можливо, як це було уже неодноразово, до захвату України іншими, більш прагматичними, організованими державами.

Слід глибоко вивчати коріння українського народу і на цій основі виписувати ліки. Треба знати, що земля, на якій ми сьогодні живемо, впродовж тисячоліть була коридором для проходу безлічі народів із Азії в Європу. Майже всі ті індоєвропейські народи, які живуть в Європі, пройшли цим коридором. Відтоді, як азійські народи оцінили комфортність життя в Європі (теплий клімат, родюча земля, захищеність з заходу океаном, з півночі і півдня морями, а зі сходу пасмами гір), вони безкінечним потоком йшли туди. Було два шляхи: обігнути Каспій з півночі або з півдня. Але на півдні були гори, войовничі народи і Босфор. Цей шлях був неприйнятний. І тому основний шлях був через Волгу, Дон, Дніпро, Дністер і Дунай, через наші степи і ліси.

Окремі народи жили в цьому коридорі століттями, інші десятиліттями. Вони постійно намагалися витіснити один одного, входили в контакт, змішувались й асимілювались. За цю землю складали голови трипільці і кімерійці, греки, скіфи і сармати, остготи і вестготи, гуни і алани, протоболгари утургури і кутургури, хазари, мадьяри і авари, половці і печеніги, велика кількість слов'янських і татарських племен тощо. Ми нащадки цих народів. Ми є ті, предки яких залишилися в цьому коридорі, а також нащадки переселенців.

Важко сприймати слова про те, що у тому стані, в якому знаходиться Україна нині, винні поляки чи росіяни, комуністи чи націоналісти, захід чи схід. На мій погляд, причина своєрідної специфічної поведінки нашого народу криється в давньому його минулому, в тому, що українці все ще не стали одним народом. Велика кількість людей, що живуть в Україні, слов'янізовані, українізовані або русифіковані, але генетично продовжують бути різними, і тому кожний із них бореться проти всіх, можливо, не усвідомлюючи цього.

Оскільки в жилах наших значна частина крові кочівників, зокрема, сарматів, половців тощо, а також з урахуванням багатовікової бездержавності, в душах українців все ще нуртує дух кочів'я, дух степу, безначальної вольниці. Пануючою залишається логіка кочівника: «Після нас, хоч трава не рости!».

До речі, нашу землю навіть в XVI та XVII століттях Європа на офіційному рівні, на картах тощо все ще називала Сарматією (див. працю Олександра Гваньїні «Хроніка Європейської Сарматії» за 1611 рік).

Важливим фактором, який все ще дестабілізує Україну, є те, що вона скроєна із земельних «кусків», які протягом століть належали іншим країнам. Вони все ще тяжіють до своїх метрополій. У кожному із них була своя мова, політика, релігія, культура, традиція й багато іншого свого. Зв'язків між цими шматками землі було мало. Все це сьогодні відкрилось, як відкривається стара рана, яка ятрить і обезсилює організм. Весь південь і схід України ще не так давно заселений переселенцями із різних країн світу. Вони лише в основному слов'янізовані. Вчені все ще не визначились остаточно, що значить «Україна» і хто такі «українці». Ні Австрія, ні Польща, ні Росія, ні Румунія на територіях України, які свого часу ними були загарбані, не сприймали українців як окремий народ, і все робили для їх австрійізації, полонізації, русифікації та румунізації. Радянський Союз також не намагався створити український народ. Він творив «радянський народ». За таких обставин політика одного, однакового підходу до всіх регіонів України, до всіх її мешканців явно приречена. Треба брати приклад із США і усвідомлювати, що не єдиномовність веде до успішності, а успішність держави сприятиме єдиномовності.

Типовий український характер впродовж віків набув під впливом обставин життя «особливої» риси. Це — мімікрія (безпринципне, цинічне пристосуванство до оточення та умов життя), яка здавна розвивалася у нас як самозберігаючий генетичний код. У світі така ознака характеру та ментальності сприймається негативно, тому що вона символізується зі зрадою, підлабузництвом, продажністю, відсутністю будь-яких самостійних поглядів та переконань. Розвитку та укоріненню ув свідомості українців зазначеної ознаки активно сприяли як складні історичні обставини, так і той факт, що у нас ніколи не було об'єднуючої національної ідеї «Бог і Україна», а сповідувалася переважно егоїстична ідеологія особняка: «своя хата — своя правда!», «моя хата скраю...», «жити то треба...» тощо.

Пристосуванство, кон'юнктура, відособленість від загальнодержавного стало способом життя багатьох українців. Прикладом такої «хитромудрості» можуть слугувати кадри з фільму «Весілля в Малинівці», в якому протягом дня звичайний селянин пристосовувався до нових обставин життя миттєвою зміною відповідного головного убору. А фантастичні прояви пристосуванства, кон'юнктури так званих сучасних політичних еліт? Анекдотичність цього явища світ спостерігає останні двадцять років на яскравих прикладах політичної проституції та безвідповідальності. Це необхідно викорінювати! Але за логікою, лише сильна за своєю формою і суттю влада може із цим боротися. На жаль, слід зауважити, що за подібної ситуації, виключно на демократичних засадах та процедурах, ще ніде і нікому не вдавалося цього зробити.

На жаль, причин відсталості нашого народу багато. Ці причини глибоко вкорінені в особливості його історії та формування характеру. Слід зазначити, що всі названі нами негативні якості нашого народу не є унікальними. Вони притаманні і багатьом іншим народам, у тому числі європейським. Різниця полягає лише в тому, що наш народ не вміє, та, скоріше всього, й не хоче мати таку владу, яка би його тримала в жорстких рамках законності та правопорядку.

«Порядку» немає не тільки тому, що верхи не можуть його встановити, а й тому, що низи не хочуть його мати. Суспільство ще не сприймає всіх природних переваг від того, що необов'язково бити людину по голові для сприйняття нею навиків пристойності, щоб не крала, не зловживала, виконувала всі встановлені державою правила поведінки тощо.

Проблема нашого народу — це проблема цінностей. Надто довго та хаотично ми шукаємо дорогу до цінностей європейських народів, замість того, щоб, з урахуванням світових, взяти за основу власні об'єднавчі пріоритети. Майбутнє України залежить не лише від того, хто «верхи», але хто є народ, яка його культура, свідомість, сумлінність і відповідальність за державу.

Треба глибоко вивчати цю проблематику і політику держави будувати з урахуванням зазначених обставин та пріоритетів.

Головною ідеєю розбудови української держави, як і інших успішних багатонаціональних держав, має бути побудова культурної, багатої, сильної, успішної, авторитетної держави, де людині житиметься комфортно, незалежно від того, якою мовою вона розмовляє або яку релігію сповідує. Саме на досягнення цих цінностей потрібно консолідувати суспільство. Об'єднання суспільства має ґрунтуватись на повазі до прав кожної людини, на забезпеченні високої культури поведінки людей, законності і правопорядку в державі, на повазі до закону як фундаменту кожної держави, на підйомі економіки країни.

І насамкінець. Відповісти на поставлене у заголовку запитання можна словами М. В. Гоголя, який зазначив, що на Русі дві біди: «дурні і дороги». Тобто дурнів багато, а доріг, культури, цивілізованості, порядку мало. І тому, щоб народ і його держава були успішними, треба щоб дурнів, казнокрадів, хабарників, негідників було якомога менше, а доріг, культури, законності та правопорядку більше. Якщо цього не буде, сподіватись на те, що Україна стане успішною державою, марно. Вона залишиться сиротою, яку і в церкві б'ють...

Василь МАЛЯРЕНКО,

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, голова Верховного Суду України 2002—2006 років.

У НОМЕР

МИКОЛАЇВ

Делегація ЄБРР вивчала можливості Миколаївського регіону

Миколаїв відвідала делегація Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) на чолі із директором від Європейської комісії Вассилі Лелакісом.

Представники п'ятнадцяти європейських країн з інтересом ознайомилися із потенційними та вже працюючими інвестиційними проектами ЄБРР, поспілкувалися із керівниками області та міста. Голова облдержадміністрації Микола Круглов позначив промислові особливості краю (глиноземне виробництво, суднобудування, виробництво електроенергії, газових турбін, оптимальна система вантажоперевезень і морська хлібна торгівля). Є куди вкладати інвестиції. Так, із залученням власних коштів і кредитних ресурсів ЄБРР компанія «Нібулон» реалізує загальнонаціональний масштабний проект розчищення водних артерій Дніпра і Південного Бугу для поліпшення їхньої судноплавності та будує власний флот.

Вассилі Лелакіс та інші директори ЄБРР відзначили високий рівень ризику капіталовкладень в Україні. Позначається на інвестиційному кліматі країни й відсутність податкового кодексу. Торік ЄБРР інвестував кошти лише у банківський сектор України. Нинішній і наступний роки пройдуть під знаком розвитку АПК: інвестиції в цю галузь істотно збільшаться. Щоправда, директорів банку непокоїть інформація про наміри уряду України обмежити експорт зерна.

Судна «Нібулону» із зерном затримані місцевою митницею

За словами голови облдержадміністрації Миколи Круглова, неприємний інцидент стався не за вказівкою уряду, а через нерозторопність місцевих чиновників, можливо, навіть з корупційних причин. Наразі проблему із затримкою суден знято.

Генеральний директор ТОВ СП «Нібулон» Олексій Вадатурський поділився новою приємною новиною: підприємство взялося за реалізацію чергового довгострокового проекту вартістю 170 мільйонів доларів (на 18 місяців) для кредитування галузі АПК.

Галина ПОРФИР'ЄВА.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків конкуруватимуть із ЖЕКами

Проект, спрямований на підтримку і розвиток житлово-комунального господарства, розпочала обласна асоціація «Поділля Перший» спільно з управлінням ЖКГ Хмельницької міської ради за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Як пояснила заступник міського голови Ірина Ковальчук, мета проекту — посприяти створенню об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), насамперед у старих багатоповерхівках. Для підтримки найініціативніших господарів свого дому оголошено конкурс. У ньому можуть взяти участь не тільки ОСББ, що вже зареєстровані та успішно діють, а й ініціативні групи, які ще не мають офіційного статусу. Переможці отримають фінансову підтримку на реалізацію своїх проектів — грант до 15 тисяч гривень. Загальний кошторис проекту — 105 тисяч гривень. Але конкурс передбачає співфінансування, коли до гранту додається не менше п'ятнадцяти відсотків внеску власниками житла. Як повідомила представник Хмельницької обласної асоціації «Поділля Перший», керівник проекту Леся Грицина, проекти можуть бути спрямовані як на навчання представників ОСББ, надання їм правових консультацій, так і на поліпшення умов проживання, ремонт під'їзду, дахової покрівлі, облаштування дитячого майданчика, благоустрій прилеглої території.

Ірина КОЗАК.

Осушувані землі: проблеми сьогодення та шляхи інноваційного вирішення

Останнім часом з уст найвищих урядовців дедалі частіше лунають слова про зняття мораторію на продаж землі. Наскільки країна готова до цього процесу — і політично, і по-державницькому — спробуємо розглянути на прикладі тієї частини її земельного фонду, що за потенціальною родючістю не поступається найблагодатнішим українським чорноземам, а саме –осушуваним землям. Їхня кількість в Україні — близько 3,3 млн. га, в тому числі органогенних грунтів — 1 млн. 414 тис. га, з яких у межах земель сільськогосподарського призначення — 1 млн. 77 тис. га. На переважній 78-відсотковій площі їх побудовано осушувальні гідромеліоративні системи.

Ренатуралізація

Сьогодні провідний галузевий дослідницький центр країни — ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського» НААН України вважає, що здійснені в період 1964—1986 рр. широкомасштабні роботи з осушувальних меліорацій через згадані цілісні системи, попри мільярдні державні інвестиції, «... виявились еколого-економічно збитковими», а серед першочергових завдань з розв'язання проблем гармонізації у збереженні та примноженні природних біосировинних і екологічних функцій торфових земель пропонує провести їхню ренатуралізацію або «створення екологічно обґрунтованих ноосферних конструкцій торфово-болотних ландшафтів».

Чому так сталося, що ще 150 років тому осушення боліт для потреб вітчизняного промислового аграрного виробництва, яке розвивалося, вважалося панацеєю всіх проблем для окремих величезних територій українських земель, а нині вже розглядається навіть як національна катастрофа, потрібно розібратися всім разом — і вченим і можновладцям.

> Осушення боліт вважалося панацеєю, а нині вже розглядається навіть як національна катастрофа.

До речі, саме осушення в Україні під час будівництва оборонних споруд Києва та Чернігова у IX—X ст. успішно застосовувалося чи не першим на пострадянському просторі. Трохи згодом, завдячуючи передусім знанням з Англії, Голландії, Данії, Швеції, Німеччини XVII—XVIII ст., осушувальні меліорації стають окремою галуззю науки. В Росії, розпочавши з 1873 р. широкомасштабні осушувальні роботи через спеціальні експедиції — Західну і Північну, так, мабуть, до кінця і не зрозуміли, що все необхідно робити саме на продуманій довготривалій у наслідках — передусім — науковій основі. Геніальний учений і засновник морфолого-генетичного ґрунтознавства професор В. Докучаєв свого часу, наприклад, виступив з відкритою критикою керівника Західної експедиції генерала Й. І. Жилінського, що координував осушувальні роботи на Поліссі, за недотримання ним при плануванні й особливо їхньому виконанні особливостей рельєфу, геологічної побудови і метеорологічних умов кожної окремої території. Мало того, вимагав від уряду країни застосувати заходи, які призведуть до нецільового або необґрунтованого використання величезних бюджетних витрат. Зрозуміло, що за радянської доби ніхто такого собі не дозволив би зробити, бо було затверджено планову економіку для потреб передусім мілітаризації країни, а потім — побудови світлого комуністичного майбутнього у багатьох випадках з елементами російського «авось». Як наслідок — тепер ситуація досягла критичної межі, що потребує негайного державницького вирішення, застосовуючи для цих цілей новітні наукові й економічні підходи в рішеннях. Особливо таке актуально сьогодні, коли згідно з Державною програмою економічного і соціального розвитку України, прийнятою у 2007 р., досягнуто позитивних структурних інноваційних зрушень. В основу державної інноваційної політики покладено використання інтелектуального, наукового, технічного потенціалу суспільства. Враховуючи це, нами систематизовано сучасні пріоритетні проблеми ефективного використання осушуваних земель України та шляхи їхнього першочергового вирішення на основі інноваційних підходів у реалізації. Так, основна проблема осушуваних земель — це проблема реалізації продукції, що вирощується на осушуваних землях. А продукція ця передусім — корми. У всіх рекомендаціях з використання осушуваних ґрунтів на 70 % усієї площі вирощують багаторічні трави. А вітчизняне тваринництво — фактично відсутнє. Отут і маємо проблему. Немає стимулу для підтримання осушуваних земель у належному стані і з боку держави, й інвесторів. До того ж ці землі розпайовані, маємо багато господарів на меліорованих полях і жодного господаря меліоративної системи. Друга проблема меліорованих земель — гумідні зони.

Завдання

Тому і виникли нові завдання перед сучасними власниками меліорованих та схилових земель:

— слід терміново розробити зміну структури посівних площ, ввести конкурентоспроможні культури (озиме жито, кукурудзу, картоплю, круп'яні культури, особливо насінництво багаторічних та інших культур тощо);

— ввести плантації енергетичних культур для виробництва твердого, газового та рідкого палива. Це у світі вже досить широко проводиться;

— ввести виробництво органічної продукції без використання хімічних препаратів та добрив із застосуванням біологічного землеробства;

— швидкими темпами відтворити і розвивати тваринництво як на осушуваних землях, так сюди включити і схилові землі, де процвітає ерозія ґрунтів і на яких знову ж вирощують лише кормові культури та насінництво б/трав, що доведено нашими дослідженнями.

> Враховуючи, що термінове розв'язання проблем, як кажуть екологи, — «легень України», має ранг питань національної безпеки і є державна потреба прийняття на рівні Постанови Верховної Ради України — «Концепції комплексного використання торфово-земельного фонду України».

До речі, в цьому зв'язку для повернення поголів'я великої рогатої худоби хоча б на рівень кінця 80-х років минулого століття пропонується на початковому етапі перед запровадженням, сподіваюсь, загальнодержавної програми, закупити тварин у місцевого населення. Такий підхід дасть можливість істотно заощадити бюджетні кошти на всілякі організаційні та технологічні проблеми, пов'язані з імпортними тваринами.

Родючість

Основною проблемою осушуваних ґрунтів є їхня родючість. На торфових ґрунтах (близько 33 % усіх осушуваних земель) без внесення калію неможливо отримати задовільного врожаю культур, а інші площі (а це піщані, супіщані, дерново-підзолисті та інші бідні ґрунти) потребують органічного та внесення повного мінерального добрива. І обов'язково — вапнування кислих ґрунтів.

Велика потреба в реконструкції меліорованих земель зі створенням сучасних систем, які організовано доглядалися б.

Враховуючи, що термінове розв'язання проблем, як кажуть екологи, — «легень України», має ранг питань національної безпеки і є державна потреба прийняття на рівні Постанови Верховної Ради України — «Концепції комплексного використання торфово-земельного фонду України», де буде стратегічно визнано на найближчі 20 років не тільки принципи ренатуралізації, а й, наприклад, що робити з 587,3 тис. га у промислових межах території країни та загальними запасами в них торфу на рівні 1729,6 млн. т. Буде остаточно вирішено і питання вироблених торфовищ площею 91,4 тис. га. Все це відбудеться після прийняття парламентом відповідної «Концепції» через прийняту урядом програму її реалізації. Фундаментом «Концепції» можуть стати напрацювання науковців Національної академії аграрних наук України, в першу чергу, ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського», а також Інституту гідротехніки і меліорації, ННЦ «Інститут землеробства», Інституту сільського господарства Полісся НААН України і окремих учбових кафедр профільних вузів, що можуть розглядати сьогодні осушувані землі як аспект трансферу 150-річної багатомільйонної інновації або інвестиції з боку держави.

Власними багаторічними дослідженнями для цих цілей пропонується для переходу від загальної до природоохоронної адаптивно-ландшафтної системи землеробства впровадження оптимізаційних параметрів структури угідь заплавних і богарних (особливо еродованих) земель басейнів малих річок та розробка ефективних агрозаходів, а саме: для басейну малої річки лісостепової зони лісистість повинна становити близько 14%; рівень природного стану — 24; сільськогосподарського використання — 75; розораність не повинна перевищувати 66 %.

Осушувані органогенні ґрунти Лісостепу України доцільно використовувати переважно під багаторічні травосумішки за лучного періоду в сівозміні не менше 6—7 років і польового — 1—2 роки. Середньобагаторічна продуктивність цих земель за такого способу використання становить 80—100 ц/га к. од. високої якості. Багаторічні травосумішки забезпечують високу врожайність (до 71—83 ц/га к. од.) без перезалуження не менше 9—11 років за оптимальних умов догляду й підживлення: триразовий режим скошування і щорічне внесення навесні $P_{60}K_{90}$ та після першого укосу K_{90}, а починаючи з трав третього року використання і внесення азотних добрив у дозі N_{75} навесні і N_{75} — під другий укіс. Такий підхід дає змогу рентабельно вести екологічно збалансоване сільськогосподарське виробництво, коли якість води може розглядатися як критерій оцінки всього комплексу інноваційних капіталовкладень у вирощену продукцію для всіх басейнів 63119 малих річок та водоймищ України.

Цей інноваційний підхід до використання осушуваних земель слід врахувати і під час прийняття Національної доктрини розвитку та реферування агропромислового комплексу України, що передбачено Наказом Міністерства аграрної політики України № 409 від 12 липня 2010 р. «Про реформування агропромислового комплексу України»

В. ВЕРГУНОВ, професор.

Державна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН України.

Індуси відсвяткували день народження слоноподібного бога Ганеші

В Індії пройшов «фестиваль Ганеші», присвячений дню народження бога з головою слона, одного з найшанованіших в індуїзмі. Місцеві жителі вірять, що своїм хоботом Ганеша усуває перешкоди на шляху до успіху. Відзначається це найважливіше національне свято в місяці бхадра (серпень—вересень), під час нього на вулицях Мумбаї протягом 11 днів не припиняються пісні й танці.

Фестиваль настільки популярний серед індусів, що приготування до нього починаються як мінімум за місяць. По всій країні до цього свята роблять із сирої глини зображення Ганеші, а після молитов, підношень і короткої церемонії прощання старі статуї занурюють у воду, поки вони не розчиняться.

Цього року на фестивалі були присутні також близько 6 тисяч волонтерів і більше півтисячі рятувальників, яких закликали уважно стежити за місцевим населенням, щоб уберегти захід від неприємних інцидентів. Адже тисячі прочан з'їхалися в центр Мумбаї на яскраву церемонію. В останній день заходу в Аравійському морі пройшов ритуал масового затоплення глиняних статуй, що зображують божество **(на знімку).**

Фото Сіньхуа/Укрінформ.

Скандал на Генасамблеї ООН

Президент Ірану виступав з Кораном і Біблією в руках

Виступаючи на тижневому дипломатичному марафоні в штаб-квартирі ООН у Нью-Йорку, президент Ірану Махмуд Ахмадинежад серед іншого заявив, що події 11 вересня могли бути сплановані американською владою для захисту Ізраїлю. У відповідь на цю заяву делегації США і всіх країн Євросоюзу покинули засідання 65-ї Генеральної Асамблеї ООН... Усього зал покинули представники 32 країн, включаючи Канаду, Австралію й Нову Зеландію.

Ахмадинежад не зніяковів через демарш західних дипломатів і продовжив міркувати про сіонізм та Ізраїль. Більше того, він закликав ООН провести незалежне розслідування теракту дев'ятирічної давності. І підкреслив, що «більшість американських народів, як і більшість народів усього світу» згодні, що події 11 вересня були організовані саме деякими колами в уряді США, щоб «зупинити падіння американської економіки й посилити вплив на Близькому Сході заради порятунку сіоністського режиму».

Не зміг залишити без уваги Ахмадинежад і недавню скандальну історію зі спаленням американським пастором сотень екземплярів Корану, що, на думку іранського лідера, стало «образливою» акцією. «Недавно світ став свідком огидного й антигуманного акта — спалення святого Корану. Вони спалили Коран з метою спалити істину, але істину не можна спалити. Ми повинні мудро уникати того, щоб грати на руку Сатані. Від імені іранського народу я віддаю належне всім священним книгам. Це і Коран, і Біблія — ми схиляємося перед обома книгами, оскільки обидві вони нам дорогі», — наголосив глава ісламської республіки.

За словами міжнародного оглядача Бі-Бі-Сі Джонатана Маркуса, виступ Ахмадинежада почасти був викривальною промовою, почасти нагадував проповідь, яка містила різні погляди президента Ірану на світовий устрій. Іранський лідер закликав оголосити 2011 рік роком ядерного роззброєння, зазначивши при цьому, що не треба плутати «ядерну енергетику з ядерними бомбами».

«Деякі з постійних членів Ради Безпеки ООН, ядерні держави, зрівняли бомбу з ядерною енергією й тому не дають її більшості держав, тиснучи на МАГАТЕ», — заявив Ахмадинежад, який вважає помилковою впевненість західних урядів у тому, що справжня мета іранського лідера — створити ядерну зброю.

«Огидною маячнею» назвав Держдепартамент США заяви президента Ірану, озвучені ним з трибуни ООН.

«Замість того, щоб являти сподівання й добру волю іранського народу, пан Ахмадинежад знову волів виливати мерзенні теорії змови й антисемітські образи. Вони настільки огидні і безглузді, наскільки й передбачувані», — прокоментував виступ іранського президента прес-секретар американської місії при ООН Марко Корнблау агентству Франс Пресс.

Поведінка іранської влади вже стала причиною серйозних міжнародних санкцій проти цієї країни. Напередодні скандалу в ООН президент Росії Дмитро Медведєв підписав указ, що практично цілковито згортає військове співробітництво з Іраном. Крім того, указ Медведєва забороняє в'їзд на територію Росії іранцям, пов'язаним з ядерною програмою Тегерана, а іранським банкам заборонено відкривати філії й представництва в Росії...

Вся суть у цифрах

Черговий день страйку проти пенсійної реформи пройшов у французьких містах. За даними профспілок, у демонстраціях проти підвищення пенсійного віку з 60 до 62 років взяли участь 2,9 мільйона чоловік по всій країні. Однак у поліції підрахували, що число учасників різних акцій протесту не перевищило 1,1 мільйона, **повідомляє французька газета «Фігаро».**

У найбільших містах кількісні розбіжності особливо значні. Приміром, протестувальники заявляють, що вивели на вулиці Парижа майже 330 тисяч чоловік, а правоохоронці наполягають на цифрі 65 тисяч. Ще цікавіше в Марселі — там сторони називають 220 і 22 тисячі французів відповідно.

Перемога у «війні цифр» життєво важлива і для влади, і для страйкарів. Адже спад хвилі протестів в адміністрації президента Франції Ніколя Саркозі розцінять або як підтримку, або як байдужість французів до пенсійної реформи.

Інтерес влади цілком зрозумілий: прийняття закону дасть змогу заощадити майже 70 мільярдів євро й скоротити дефіцит бюджету. І сьогодні Франція вже за півкроку від цієї події: нижня палата парламенту схвалила законопроект, а 5 жовтня обговорення пройде у верхній палаті, котра, як очікують, прийме документ без зволікань.

З другого боку, «пенсійна упертість» Саркозі може призвести до політичної кризи. Нинішній президент — не перший, хто намагався нав'язати французам пенсійну реформу, але щораз масові страйки виявлялися дієвим методом боротьби з такого роду ініціативами. В 1995 році, наприклад, демонстранти домоглися відставки прем'єра Алена Жюппе. Напевно, тому, щоб уникнути можливого удару по рейтингу Ніколя Саркозі, його дружині, Карлі Бруні, радники глави держави навіть порекомендували відкласти запис нового музичного альбому, **пише «Парі матч».**

ФОТОФАКТ

Моделі представляють одну з колекцій весна-літо—2011 на Тижні моди у Лондоні.

Фото Сіньхуа/Укрінформ.

Філіппінському гвалтівникові замінили страту на 14 тисяч років в'язниці

Філіппінський суд засудив гвалтівника до 14 400 років в'язниці. Як повідомляє Ассошіейтед Пресс, первісним рішенням суду чоловіка, який 360 разів зґвалтував свою неповнолітню дочку, було засуджено до страти. Однак апеляційний суд Манїли пом'якшив покарання злочинцеві, призначивши йому по 40 років ув'язнення за кожний випадок зґвалтування.

За словами потерпілої дівчини, коли їй було 13 років, батько протягом року щодня змушував її вступати з ним у сексуальний зв'язок. Мати дівчинки в цей час перебувала на заробітках у Гонконгу, трьох дітей вона залишила на чоловіка. Регулярні зґвалтування припинилися після того, як дівчинка розповіла про все родичам матері, в яких проводила канікули. Коли мати повернулася додому, разом вони звернулися до суду.

Адвокати гвалтівника наполягають на тому, що його дружина сфабрикувала справу, щоб відібрати в чоловіка дітей і вийти заміж за іноземця. Апеляційний суд відхилив ці доводи захисту. Гвалтівник усе ще може попросити Верховний суд країни про перегляд своєї справи, однак чи стане він подавати скаргу, поки що не відомо.

У НОМЕР

Помер керівник ГКЧП Геннадій Янаєв

У Москві у віці 73 років, після тривалої й важкої хвороби, помер колишній віце-президент СРСР Геннадій Янаєв. У серпні 1991 року він очолив ГКЧП (Державний комітет з надзвичайного стану). Путчисти, серед яких були найвищі кремлівські посадовці й генерали, хотіли не допустити розвалу СРСР і оголосили про усунення Михайла Горбачова з посади президента країни.

Геннадій Янаєв навряд чи міг стати радянським Наполеоном. Руслан Хасбулатов, який на той час виконував обов'язки голови Верховної Ради РРФСР, пригадуючи події серпня 1991 року, заявив, що в путчі участь Янаєва була мінімальною. Його втягнули у заколот, коли той уже був підготовлений. Тоді запросили Янаєва й ознайомили його з документами. «Він довго опирався, не хотів їх підписувати», — сказав Хасбулатов.

Проте Геннадій Янаєв кілька років просидів у в'язниці «Матроська тиша», потім був амністований. Останні роки працював завідувачем кафедрою в одному з московських вузів.

Путчисти підтримувало Держтелебачення СРСР, і всім радянським людям запам'яталася прес-конференція і тремтячі руки Геннадія Янаєва, коли він з папірця читав інформацію про те, що президент Горбачов нездатний виконувати свої функції «за станом здоров'я», і заявив про перехід всієї повноти влади до рук ГКЧП.

Опір ГКЧП очолило політичне керівництво Російської Федерації на чолі з Борисом Єльциним. У своїх спогадах він пише, що для нього ГКЧП став несподіванкою. «Вранці 18 серпня моя дочка Тетяна влетіла до кімнати й закричала: "Тату, вставай! Переворот". Ще не зовсім прокинувшись, я промовив: «Це незаконно».

До Москви увійшли колони танків та іншої військової техніки. Радянську столицю окупували власні війська. В абсолютно мирне місто вводили військові частини відразу кількох мотострілецьких і танкових дивізій.

Але путчисти, а це прем'єр-міністр уряду Валентин Павлов, голова КДБ Микола Крючков, міністр оборони Дмитро Язов, міністр внутрішніх справ Борис Пуго — не зважилися піти на надзвичайні заходи, у тому числі й на арешти й розстріли своїх політичних супротивників. Путч, за активної участі народу, було придушено. Михайло Горбачов повернувся із Криму в Москву, але вже ніщо не перешкоджало розвалу СРСР.

Активний учасник путчу, командувач сухопутних військ генерал армії Валентин Варенников свого часу в інтерв'ю авторові цих рядків розповідав про свій «робочий візит до Києва». Він спробував схилити політичне керівництво України на чолі з Леонідом Кравчуком оголосити в країні надзвичайний стан. Однак його план провалився.

Віктор ТИМОШЕНКО.
Москва.

У серпні кількість українців, що перебувають на обліку в центрах зайнятості, зросла на 3,1 тисячі — до 416,1 тисяч осіб *(Держкомстат)*

Когорту матерів–героїнь поповнили одразу сто жінок із Тернопільщини. Кожна з них виховала п'ятьох і більше дітей. Голова Тернопільської облдержадміністрації Михайло ЦИМБАЛЮК привітав матерів–героїнь та вручив їм відповідні документи, *передає наш власкор Любов Левицька*

У НОМЕР

ВІННИЦЯ

У місті виступить зірка світового джазу Ел Фостер

На XV фестивалі «Міжнародні дні джазової музики у Вінниці» (25—26 вересня) для глядачів співатимуть і гратимуть представники тринадцяти країн світу. Зірка світового джазу американський барабанщик Ел Фостер прибув на фестиваль на особисте запрошення міського голови Вінниці Володимира Гройсмана.

— Усі виконавці уперше братимуть участь у нашому фестивалі, — каже генеральний продюсер, начальник управління культури Вінницької міськради Ірина Френкель. — Виняток зробили тільки для своїх — вінницький муніципальний оркестр «ВінБенд» презентуватиме нову програму — «Юніор джаз». Разом з досвідченими співаками на сцену вийдуть шестеро юних джазменів. Їх відібрали з естрадних колективів області. Репетиції вони почали ще в червні і підготували цікаву програму.

Так само вперше компанію європейським та американським джазовим колективам складуть музиканти з Африки та Азії. Організатори фестивалю відступили від звичного правила: «одна країна — один концерт». Тож у кожному концерті братимуть участь щонайменше дві країни. Так, Польща представлена з Тунісом (вони відкриватимуть фестиваль), Данія — з Канадою, США — з Ізраїлем і так далі. Безперечними фаворитами, на думку організаторів, стануть вокалісти і барабанщики — саме на них вирішили зробити ставку. Закриватиме фестиваль концерт зірки світового джазу Ела Фостера.

— Приблизно три тонни апаратури привезли для виконавців, — каже директор фестивалю Павло Третьяков. — Кожного разу музикантів забезпечуємо усіма інструментами. Привозимо найкращі із чотирьох міст, які нам постійно допомагають, — Львова, Івано-Франківська, Тернополя і Києва.

Усі концерти фестивалю відбуватимуться у глядацькій залі обласної телерадіокомпанії «Вінтера», що на Театральній площі міста над Бугом. Згодом їх демонструватимуть на каналі обласного ТБ.

Віктор СКРИПНИК.

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

Знову горить шахта

На шахті «Піонер» (ДП «Добропіллявугілля») сталося самозагоряння вугілля, **повідомляє УНІАН** із посиланням на технічного інспектора праці ЦК профспілки працівників вугільної промисловості України Володимира Самойленка. «На момент виявлення диму в шахті перебував 131 гірник, на аварійній ділянці — 22 особи. Всі працівники були оперативно виведені на поверхню, постраждалих немає», — сказав В. Самойленко.

Як уточнив головний технічний інспектор праці Укрвуглепрофспілки при Добропільському теркомі Євген Міленко, ситуація ускладнюється обваленням покрівлі у виробленому просторі, тобто, у рятувальників немає можливості підійти впритул до місця займання (довжина лави становить 250 метрів). За попередніми даними, причиною пожежі фахівці називають спалах сірки. Роботу шахти припинено. Тривають лише відкачування води і всі необхідні дії з ліквідації аварії.

Усі в парк — прибирати!

Генеральне прибирання столиці сьогодні влаштовують волонтери проекту «Зробимо Київ чистішим». З білбордів, радіоприймачів та газетних шпальт усіх киян кличуть на суботник. Акція — добровільна, примусом, кажуть, тут і не пахне.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

— Цей день — свято краси і чистоти, — розповів нам координатор проекту Юрій Пивоваренко. — Ми чекаємо на свідомих людей, які хочуть відчути себе господарями свого міста та змінити його на краще.

А робота знайдеться усім. Прибирати доведеться у київських парках. За рейтингом, що склали волонтери, наразі найчистішим з них залишається Маріїнський. Рятує місцерозташування. Центр комунальники прибирають у першу чергу. А от Бабиному Яру, паркам Пушкінському, Потапенка, Перемоги, Партизанської слави та багатьом іншим щастить менше. Там можна натрапити не тільки на обгортки, недопалки та пляшки, а й на цілі унітази!

Ольга Бевез вже прибирала столицю на початку літа, тоді відбулася перша акція «Зробимо Київ чистішим».

— Мене потягли друзі за компанію, — згадує дівчина, — та я не пожалкувала, адже було дуже весело. З усіма неочікуваними знахідками фотографувались, влаштовували конкурс, хто більше різних пляшок збире. Подібні акції надзвичайно зближують і здружують, я, приміром, із кількома дівчатами і досі підтримую стосунки.

До речі, тоді до акції приєдналися понад 500 киян, які разом зібрали дві з половиною тонни скла й триста кілограмів пластикових пляшок. Сьогодні організатори мріють залучити ще більше небайдужих мешканців міста.

«Голос України» й собі опитав киян: чи готові вони записатися до лав добровільних двірників і причепурити столицю?

— Я готова, — одразу погодилася студентка Наталя. — Якщо за це заплатять.

— Запросто! Прийду навіть зі своєї мітлою та совком, — наступна респондентка виявилася не такою прагматичною.

— Чому я маю прибирати за іншими? — не зрозуміла молода мама Тетяна. — Не хочу, щоб мої діти порпалися в чужому смітті.

— А чому б і ні? — зрадів подружки Оля й Галя. — Адже вулиці нашого міста — це наше з вами обличчя.

— Ні, не піду, — відрубав пенсіонер Віктор Григорович. — Нехай молодь за собою прибирає.

Як бачимо, думки розділилися. Але недарма кажуть: чисто не там, де прибирають, а там, де не смітять. Може, час жити за цим принципом?

Наталія ОВДІЄНКО.

НАША ДОВІДКА

Акції з масового прибирання міст та країн у рамках проекту «Let's Do It» були започатковані в Естонії 2007 року. На перше прибирання 3 травня 2008 року зібралося понад 50 000 людей (усе населення країни становить 1,3 мільйона). Такі «суботники» вже відбулися у Словенії (250 000 осіб), Латвії (150 000), Португалії (100 000 осіб). 25 вересня паралельно з українцями прибиратимуть у Румунії, а наступного дня — в Делі (Індія).

ФОТОФАКТ

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Біля КМДА відбулася акція «Захистимо київські бювети» з вимогами закласти у міський бюджет 2011 року окремим рядком кошти для забезпечення ефективної роботи бюветів.

У Кременчуці продовжують підпалювати машини

Днями зайнялися ще дві іномарки по вулиці Петровського, повідомляє пресслужба міського управління МНС.

«Автомобілі не встигли розгорітися. Місце пожежі було за 300 метрів від пожежної частини. Тому машини були врятовані, хоча й пошкоджені вогнем», — зазначив заступник начальника міськуправління МНС Віталій Навроцький. Свідків останнього підпалу, як повідомили у прес-службі міськуправління міліції, немає. Правоохоронці проводять подвірові та поквартирні обходи.

Нагадаємо, у ніч з 31 серпня на 1 вересня у центрі міста протягом години згоріли чотири іномарки. А на початку вересня — ще два автомобілі. Причина загоряння — підпал, **повідомляє Інтерфакс-Україна.**

Уперше на арені — дресировані... крокодили

Національний цирк України відкрив свій новий сезон. Нова програма — нові сенсації. Раніше цікавинками ставали номери із силачами, дресированими морськими левами та білими ведмедями на ковзанах. Цього року артисти цирку перевершили усі сподівання. На закінчення виступу на арену вийдуть, хоча правильніше сказати виповзуть, дресировані триметрові крокодили. Одночасно на манежі працюватиме 20 рептилій! Такого Київ ще не бачив.

— Це буде справді сенсаційна програма. «Цирк крокодилів» — дуже серйозний номер, — каже генеральний директор цирку та його художній керівник Володимир Шевченко і одразу ж зізнається, що це не єдиний сюрприз для глядачів. Ще одна особливість програми — патріотичність: її на сто відсотків було зроблено в Україні. Адже всі артисти (звичайно ж, за винятком чотирилапих) — наші співвітчизники. І це, каже Володимир Шевченко, відповідь на закиди ворогів, буцімто в Україні цирку немає: «Усе найкраще, що можна було зібрати, ми зібрали».

Цю своєрідну «колекцію» номерів Національний цирк звів у єдину програму, яку назвав «Страшно! Весело! Смішно!». Отож, страшно буде, коли побачите, які трюки виробляють акробати на балонах, або як під куполом без страховки танцює танго на полотнах Анастасія Макєєва. Важко втримати зойк, коли бачиш номер людини вогню Сергія Неклеця. Полоскоче нерви і атракціон «Колесо смерті». Сама назва уже говорить за себе. До речі, унікальні трюки цього номера навіть занесені до Книги рекордів Гіннеса. Та все ж заспокійливі пігулки варто лишити наостанок. Допоки на манеж не вийдуть тигри, леви і крокодили. Поцілунки із цими хижаками — лише квіточки з того, що з ними робитимуть дресирувальники. А вам слабо погодувати лева з руки чи ж прокататися на ньому верхи? Або ще краще — запхати голову у пащу крокодилу? Справді, страшно.

Але буде вам і смішно. Приміром, коли побачите витівки дресированих мавпочок чи перегони дикобразів, або ж трюки у виконанні кіз. А номери клоунів братів Герасименків змусять посміхатися навіть армійців зі стажем. А ще у програмі — виступи групових жонглерів, кінно-трюкового ансамблю і, звичайно ж, цілої групи екзотичних тварин. Тож весело тут завжди. До речі, триватиме програма до 12 грудня. Квитки коштують від 40 до 125 гривень.

Тетяна ГРАДОБЛЯНСЬКА.

Фото надано прес-службою Національного цирку України.

Газівників дивує спритність населення

Деякі «умільці» примудряються підключати газові плити за допомогою гнучкого шланга від пральної машини.

Територіальне управління Держгірпромнагляду в Луганській області стурбоване тим, що власники квартир у нових будинках, де ще не проведено роботи з пуску газу, інколи самовільно обрізають і змінюють розводки цілих газових стояків.

Спритність деяких громадян вражає навіть досвідчених газівників. Дехто з «умільців» примудряється підключати газові плити за допомогою гнучкого шланга від пральної машини. Неграмотні дії таких «майстрів», які, замінюючи газову колонку, плутають входи газу й води, призводять до потрапляння води в газопроводи, внаслідок чого припиняється подача газу мешканцям жителям усього будинку, а часом і кількох житлових будинків. Такі випадки, зокрема, зафіксовано в Луганську й Сєвєродонецьку.

Приміром, власникові одного житлового будинку за несплату було відключено газопостачання. Однак за кілька годин, спилявши заглушку, власник будинку під'єднався до системи газопостачання за допомогою... звичайного шланга. Крім того, «майстер» вивів трубопровід для видалення димових газів у вентиляційний канал. Такі горе-фахівці не розуміють, що створюють небезпеку для інших. Адже за правилами продукти згоряння слід відводити в окремий димохід, щоб не отруювати сусідів.

Зараз в Україні проходить місячник безпечного використання газу в побуті. Необхідність заходу викликана зростанням кількості нещасних випадків у цій сфері.

Алла АНТІПОВА.

Луганськ.

ФОТОФАКТ

З Центрального залізничного вокзалу «Київ-Пасажирський» днями відправили ретро-потяг — такий само, який вирушив зі столиці в Бірзулу (нині Котовськ) 23 вересня 1870 року.

Фото Олега ПЕТРАСЮКА/ УНІАН.

ПАРТІЙНІ РЯДКИ

«Наша Україна» шукає нове обличчя

Учора в Києві під гаслом «Оновлення для перемоги» відбувся IX з'їзд партії «Наша Україна». «Я добре знаю скепсис, який сьогодні є і в партії, і в суспільстві — починаючи від зневіри і безнадії, до іншої сторони — аж до радикалізму», — сказав, звертаючись до «нашоукраїнців», лідер партії Віктор Ющенко. Водночас він наголосив, що партія має перспективу та майбутнє, оскільки під час президентських виборів 2010 року програв лише він, а не партія. Аналізуючи причини поразки, В. Ющенко зазначив, що «конкурент не був сильніший», але демократичні і національні сили програли своєю роздробленістю, «яку привніс у нашу політику популізм з так званих демократичних таборів з українськими одежами». Причому він особливо наголосив, що «найбільшим внутрішнім ворогом стали політичні угруповання і клани, які мімікрували під національні сили і використали цей красивий образ». Проте В. Ющенко переконаний, що «люди рано чи пізно у всьому розберуться і не захочуть жити в гестапо, в резерваціях, під ногою окупанта чи в обіймах брехні».

У нинішній ситуації найпершим завданням має стати наведення ладу в партійних справах та активізація партійної роботи, в тому числі під час місцевих виборів. «Виходимо з того, що кожна фракція у раді чи навіть один депутатський мандат — це вже база для майбутнього. Треба боротися, щоб перемагати. Тут важливі і захист голосів наших громадян на місцевих виборах у жовтні, і мобілізація наших прихильників, і звернення до розчарованих», — вважає лідер «нашоукраїнців». До того ж, щоб перемогти в майбутньому, до партії мають влитися нові люди. На підтвердження цих слів В. Ющенко запропонував обрати головою політичної ради партії «Наша Україна» екс-главу СБУ Валентина Наливайченка.

До слова, В. Наливайченко — лише одне із нових облич партії. Учора до лав «нашоукраїнців» також було прийнято народного депутата Григорія Омельченка, екс-міністра культури Василя Вовкуна, речника та спічрайтера Ющенка — Ірину Ванникову і Данила Лубківського. А декілька днів тому до партії увійшли екс-міністр закордонних справ Володимир Огризко та голова Івано-Франківської обласної ради Ігор Олійник.

Сергій КОВАЛЕНКО.

Відшкодовують борги

На Дніпропетровщині запроваджено чіткий контроль за виконанням графіків погашення заборгованості підприємствами теплоенергетики. Завдяки цьому обсяги проплат значно збільшилися: протягом січня — вересня сплачено 900,2 млн. грн.., що становить 105,8% від нарахованих обсягів за газ, спожитий у нинішньому році (по Україні цей показник на рівні 94 відсотків). Про це йшлося на виїзному засіданні колегії обласної державної адміністрації у Павлограді, де, зокрема, аналізували стан підготовки житлово-комунального господарства та об'єктів соціальної сфери до роботи в осінньо-зимовий період. З квітня по вересень підприємства теплоенергетики сплатили за газоспоживання втричі більше, ніж за відповідний період минулого року (347,3 млн. грн. проти 118,8 млн. у 2009-му). Рівень оплати на сьогодні (з початку року) становить 63,4 відсотка, борг — 312,7 млн. грн. За минулий опалювальний сезон цей показник дещо вищий — майже 76 відсотків (борг — 309,9 млн. грн.). Зменшення цьогорічного показника, за словами голови облдержадміністрації Олександра Вілкула, пояснюється тим, що 41 відсоток від загальної суми сплачених коштів було спрямовано на оплату боргу минулих років. Технічну готовність до зими ми забезпечили, запевняє Олександр Вілкул. Лишилося остаточно вирішити питання про отримання лімітів на природний газ та своєчасно розпочати опалювальний сезон.

Тетяна КОЛЯДИНСЬКА.

Ув'язнені матері будуть разом із дітьми

У Чернігівській виправній колонії № 44 завдяки реалізації спільного українсько-швейцарського проекту «Жінки-матері з дітьми в ув'язненні» відкрито Будинок матері і дитини. До цього тут існував подібний дитячий заклад, але засуджені могли спілкуватися зі своїми малюками лише кілька годин. У результаті реконструкції приміщення на суму майже 3,2 мільйона гривень облаштовано 11 кімнат з індивідуальними санвузлами. Відтепер з'явилася можливість ув'язненим матерям жити разом з дітьми до досягнення ними трирічного віку. У відкритті Будинку матері і дитини взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол Швейцарії в Україні Георг Цублер, директор Швейцарського бюро співробітництва в Україні Мануель Еттер, представники влади.

Сергій ПАВЛЕНКО.

На Сумщині запрацював цукрозавод

Влада Сумщини разом з інвестором відновила роботу Великожовтневого цукрового заводу у селі Жовтневому Білопільського району, на якому створено близько 600 робочих місць. Нагадаємо, два роки тому у регіоні зупинився останній із 17 цукрозаводів.

Відкриваючи цукропереробний сезон, голова Сумської облдержадміністрації Юрій Чмирь зазначив, що це перший з багатьох кроків обласної влади на шляху відродження і подальшого розвитку села та переробних галузей в аграрному комплексі регіону, який дозволить створити замкнутий цикл виробництва цукру на Сумщині.

Виробнича потужність реанімованого заводу 2,6 тисячі тонн цукристих на добу. Упродовж нинішнього сезону цукроварня тут планують переробити 200 тисяч тонн солодких коренів та виготовити 25 тисяч тонн цукру. Перші кілька десятків тонн «білого золота» зійшли із заводського конвеєра вчора.

— Завдання влади, — зазначив очільник області, — повернути Сумщині славу цукрової столиці України. Другим кроком на шляху до його реалізації стане пуск наступного — Угроїдського цукрозаводу.

Владислав ЖМУРКОВ.

Сумська область.

ФОТОФАКТ

У Києві відбулася мирна демонстрація на підтримку права жінки на вільний вибір і контроль над власним тілом.

Фото Олега ПЕТРАСЮКА (УНІАН).

ВІСТІ З ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

У скиданні в Дніпро язичницьких богів міліція звинувачує самих язичників

Орджонікідзевський райвідділ міліції Запоріжжя відмовив прибічникам Рідної української національної віри (РУН-віри) у порушенні кримінальної справи проти зловмисників, які сплаплюжили образи дев'яти богів на Хортиці. Більше того, рідновірам пообіцяли притягнути їх самих до адміністративної відповідальності за «самовільне захоплення землі Національного заповідника «Хортиця». Нагадаємо, що образи язичницьких святих — це були лише вкопані у землю дерев'яні стовпи з вирізьбленими на них ликами.

За словами волхва місцевого осередку РУН-віри Світовида Пашника, одразу після акту вандалізму на Хортиці міліція почала обшуки у помешканнях рідновірівців на предмет їх начебто причетності до відомого вибуху у Свято-Покровському храмі Запоріжжя... Хоча, як відомо, підозрювані у скоєні вибуху вже давно затримані й зізналися. Це, нагадаємо, нинішній і колишній паламарі згаданої церкви.

Пенсіонер помер у черзі

Трагедія сталася у райцентрі найменшого району Запорізької області — селі Великобілозерці. 70-річний пенсіонер, як і багато його колег, прийшов рано вранці, щоб дочекатися оформлення необхідних документів у місцевому відділенні Пенсійного фонду. Десь через півгодини йому стало погано, чоловік знепритомнів. Прибулі на виклик лікарі «швидкої» лише констатували смерть.

Жінка-інвалід за неповні дві години віджалася від підлоги 1504 рази

52-річна Аніта Сичова отримала інвалідність 10 років тому, потрапивши в автокатастрофу. Через травми вона не могла рухатися, говорити, бачити і мала проблеми зі слухом. Так тривало п'ять років, а потім, за словами самої жінки, їй допоміг Бог і щоденні спортивні заняття. Зараз Аніта лише страждає глухотою — решта недуг відступили. До речі, окрім встановленого рекорду з віджимання, мужня жінка може виконати за один підхід понад дві тисячі присідань.

Леонід СОСНИЦЬКИЙ.

У НОМЕР

МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

Лісництво дозволило вирубати 93 дерева

Керівництво державного підприємства «Володимирівське лісове господарство» з корисливих мотивів, під виглядом «санітарно-оздоровчих» заходів, дозволило підрядникові знищити дерева на більш як чотирьох гектарах. Під пилами загинуло 93 дерева, державі заподіяно збитків на загальну суму 54825 гривень.

Миколаївська міжрайонна природоохоронна прокуратура порушила кримінальну справу за фактом зловживання службовим становищем посадовими особами Казанківського лісництва.

Як відзначає заступник Миколаївського міжрайонного природоохоронного прокурора Валерій Янишевський, у діях посадових осіб Казанківського лісництва ДП «Володимирівське лісове господарство» вбачаються ознаки злочину, передбаченого ч. 1 ст. 364 Кримінального кодексу України — зловживання службовим становищем, що заподіяло істотну шкоду державним інтересам.

Галина ПОРФИР'ЄВА.

Цей завод — лідер серед меценатів і благодійників

Щороку в останні вихідні вересня в Умані вшановують машинобудівників. Адже понад 30 відсотків промислового виробництва міста припадає на відкрите акціонерне товариство «Уманьферммаш». Як запевняє міський голова Юрій Бодров, ВАТ потужно підтримує соціально-культурний розвиток Умані, лідирує у справі меценатства та добродійності. Кожний навчально-виховний, лікувальний, спортивно-оздоровчий заклад відчуває цю турботу. Колектив заводу реконструював і утримує своїм коштом стадіон європейського рівня, відкрив два спортивні комплекси, впорядкував житловий мікрорайон, допомагає впорядковувати парки та сквери міста.

Стропальник Іван Осадченко та менеджер Сергій Стефанчук перед відправкою техніки на експорт.

Директор Анатолій Ліпкан тридцять років на своєму посту.

На думку Юрія Бодрова, своїми успіхами уманські машинобудівники завдячують генеральному директорові підприємства, неординарній особистості, талановитому організаторові і сучасному менеджерові Анатолію Васильовичу Ліпкану. «Майже три десятиріччя Анатолій Васильович стоїть біля керма «Уманьферммашу», — зауважив міський голова, — а молодечого завзяття, ентузіазму, нових ідей у нього стільки, ніби він щойно почав керувати заводом. Його унікальна працездатність, стратегічне мислення, вміння виходити переможцем з найскладніших виробничих ситуцій викликають щире захоплення і повагу у колективі заводчан, серед колег, жителів області, — в усіх, хто його знає».

— Щороку ми випускаємо продукції на сотні мільйонів гривень, — охоче розповідає про своє підприємство Анатолій Васильович. — Це бурякозбиральні комплекси, ґрунтообробна техніка, механізми для переробки сільськогосподарських культур та транспортування. Загалом 70 видів продукції та 250 видів різноманітних запчастин. Уманську марку добре знають не лише в Україні, а й за кордоном: у Росії, Польщі, Сербії, Казахстані, Азербайджані, Молдові. Нещодавно отримали замовлення на виготовлення бурякозбиральної техніки для Ірану. Там функціонує 37 цукрових заводів. Італійці зацікавилися нашим прес-підбирачем післяпожнивних решток. Одне слово, працюємо у поті чола, намагаємося не відставати від новинок сучасного сільгоспмашинобудування і потреб аграрного ринку.

Утім, наголосив Анатолій Ліпкан, крокувати в ногу з європейськими машинобудівниками можна буде лише тоді, коли держава по-справжньому опікуватиметься цією важливою галуззю. Зокрема, фінансуватиме нові технічні і технологічні розробки, проекти, винаходи. «Наші українські конструктори не менш талановиті, ніж німецькі чи французькі, — зауважив генеральний директор, — але стартові можливості працювати над новітніми видами техніки, які є тут і там, не можна, на жаль, навіть порівняти...»

Та попри це уманьферммашівці сповна використовують внутрішні резерви, залучають інвесторів, шукають вигідних партнерів. А ще — високопрофесійних інженерів-конструкторів, менеджерів найвищого класу для просування своєї продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках. Й досягають у цьому успіху. Справжні фахівці своєї справи із задоволенням приймають запрошення генерального директора працювати на «Уманьферммаші», бо тут є всі можливості для професійного зростання. І, що не менш важливо, для забезпечення своєї родини житлом, добробутом, затишком. Непоодинокий приклад, коли молода сім'я спеціалістів, прибувши до Умані, отримує від акціонерного товариства ключі від нової квартири упродовж одного року. Тільки за останні 19 років «Уманьферммаш» побудував для заводчан 967 квартир. У червні цього року здав новий житловий будинок на 72 квартири і продовжує будувати нову дев'ятиповерхівку.

Працівники підприємства постійно відчувають соціальну захищеність. Їх безплатно підвозять на роботу і з роботи. Вони мають недорогі і смачні обіди в заводських їдальнях, тут є комфортні побутові кімнати з душем та сауною, спортивні зали. Кожен працюючий може оздоровити свою родину на березі Чорного моря на пільгових умовах. До того ж при наданні відпустки виплачується на оздоровлення матеріальна допомога в розмірі 65 відсотків середньомісячного заробітку. Всім, хто мешкає у будинках з пічним опаленням, підприємство відпускає тверде паливо з 50-відсотковою знижкою. Для робітничої молоді — свої пільги. Хлопці і дівчата навчаються у вищих навчальних закладах за рахунок заводу. При одруженні та народженні дитини молодята отримують матеріальну допомогу. Не забувають машинобудівники і своїх ветеранів — щороку вітають їх зі святами подарунками, продуктовими наборами, забезпечують на зиму паливом.

Токар-розточувальник Володимир Безлюдний, майстер своєї справи.

На «Уманьферммаші» діє мережа магазинів та їдалень, функціонує два гуртожитки. А вся територія підприємства потопає у доглянутих скверках, різнобарвних квітниках і зелених газонах.

— Це справді передове, сучасне, успішне підприємство, — переконаний голова Черкаської облдержадміністрації Герой України Сергій Тулуб. — Ми не тільки пишаємося «Уманьферммашем», а й робимо все від нас залежне, щоб досвід машинобудівників, їх творчий запал і завзяття, постійне прагнення до нового, ефективнішого, брали на озброєння інші колективи промислових та сільськогосподарських підприємств Черкащини.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Оператор Олександр Бурбеза за роботою.

ІЗ ДОСЬЄ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

***Анатолій Ліпкан** — генеральний директор ВАТ «Уманьферммаш», заслужений машинобудівник України, депутат Черкаської обласної ради, голова комісії з роботи галузей народного господарства. Нагороджений орденом «Знак пошани» та Почесною грамотою Верховної Ради України «За особливі заслуги перед українським народом». Кавалер ордена «За заслуги» всіх трьох ступенів. Неодноразовий переможець всеукраїнського конкурсу на звання «Кращий роботодавець року», нагороджений золотими і срібними медалями та дипломами за участь у міжнародних сільськогосподарських виставках. За великий багаторічний внесок в соціально-економічний розвиток Шевченкового краю йому присвоєно високе звання Почесного громадянина Черкаської області, а також міста Умані. Народного визнання удостоївся й від жителів міста Рожище Волинської області, де починав свою кар'єру. Нині очолюване Анатолієм Ліпканом підприємство лідирує у галузі вітчизняного сільгоспмашинобудування за обсягом виробленої продукції, за прибутками, продуктивністю праці, середньою зарплатою, соціальними стандартами для працівників акціонерного товариства.*

Тільки за останні 19 років «Уманьферммаш» побудував для заводчан 967 квартир

17 вересня. Відень. Голова Верховної Ради України Володимир Литвин під час дводенного офіційного візиту до Республіки Австрія зустрівся із Президентом Федеральної Ради РА Мартіном Прайнедером.

18 вересня. Дніпропетровська область. У Павлограді до Дня міста на території Павлоградського заводу технологічного устаткування і верстатів для ракетно-космічної галузі і виробництва гірничошахтного устаткування відбулося урочисте відкриття і запуск ливарно-прокатного комплексу ТОВ «ТСА-стіл груп».

20 вересня. Львів. Під час графіті-акції вихованка навчально-реабілітаційного центру «Джерело» залишає відбиток руки на бетонній стіні оновленого паркану.

19 вересня. Запоріжжя. Учасники «Маршу безквартирної молоді» нагадали представникам влади про відсутність доступного житла.

21 вересня. Київ. Президент України Віктор Янукович відкрив новий термінал «F» у державному міжнародному аеропорту «Бориспіль».

22 вересня. Севастополь. Ветерани Великої Вітчизняної війни під час урочистих заходів з нагоди святкування Дня партизанської слави.

23 вересня. Київ. Малі підприємці оголосили про початок безстрокової акції протесту проти прийняття Податкового кодексу.

Сім днів із життя країни очима фотокореспондентів Анастасії СИРОТКІНОЇ, Олександра КЛИМЕНКА, Укрінформу та УНІАН

Свій для чужих

Життя і шанс на нову долю подарували сторонні люди

ТЕОРЕМИ БУТТЯ

Усе, що сталось із цим 29–річним хмельничанином протягом останніх півроку можна назвати справжнім фільмом жахів. Але несподівано для багатьох, та й для самого Володі, у нього з'явився шанс на щасливий кінець цієї історії.

А розпочалось усе з того, що одного зимового вечора хлопця не пустили додому дідусь із бабусею. З одного боку, причина була начебто і зрозуміла — внук вкотре прийшов напідпитку, і старенькі, втративши надію на те, що він колись стане нормальною здоровою людиною, зачинили перед ним двері. Раз і назавжди. Посидівши трохи на лавці біля під'їзду, молодий чоловік добряче змерз, адже тоді надворі стояли морози, і вирішив залізти у підвал. Там просидів... майже десять діб. До того ж увесь цей час обходився без їжі. Життя в тілі підтримувала лише смердюча вода, що стікала з підвального крана.

Це вже важко було назвати життям мислячої людини в оточенні розумних істот. Тоді що це було?

Зрада близьких?

Обморожені ноги почали гнити. За кілька днів у під'їзді з'явився нестерпний сморід відмираючої плоті, який просто виїдав очі. Дійшло до того, що через це люди навіть не могли зайти у під'їзд. Але нікому і на думку не спало, що ось тут, зовсім поруч, поволі вмирає людина.

Володя страждав не тільки від жахливого болю, а й від голоду, спраги, холоду... І ще — посталакогольного синдрому. Він марив, і у нього вже не було сил, щоб виповзти з цієї смертельної схованки.

Тим часом у своїй квартирі серед звичних речей спокійно жили дідусь із бабусею. Ні у розпорядку дня, ні в традиційному меню родини нічого не змінилось. Ніхто не бив на сполох і не збирався шукати онука. В житті колишнього офіцера та вчительки з багаторічним стажем уже не було місця для нього.

Напевно, всьому цьому можна було б знайти виправдання. Свого часу алкоголь відібрав життя у мами Володі — жінка наклала на себе руки. А батько, страждаючи на ту ж пристрасть до спиртного, практично не цікавився життям сина. Коли ж Володя підріс, він теж пішов батьківською стежиною. Сварки, сльозні прохання, намагання вилікувати хлопця від алкоголізму не приносили жодних результатів. Тому не дивно, що пенсіонери, котрі переступили вісімдесятирічний поріг, вирішили просто відсторонитись від усіх цих клопотів, давши право кожному будувати своє життя, як забажається.

Усе це так. Незручно підглядати в шпарину за чужим сімейним життям, давати якісь поради або когось засуджувати. Але в цьому разі йшлося вже не про моральні оцінки, а про людське життя. Коли сусіди зрозуміли, що трупний сморід в під'їзді йде від живої людини, вони кинулись до родичів: треба негайно забрати хлопця з підвалу, викликати лікарів, рятувати... Хтось уже ніс гарячий суп, хтось ряднину, хтось виглядав «швидку». От тільки з квартири, де жили найближчі люди, не було жодного поруху, найменшого вияву не те що милосердя, а хоча б елементарної цікавості.

Милосердя оточуючих

З того моменту, як хлопця знайшли в підвалі, саме чужі люди, кожен по-своєму, почали дарувати йому нову долю. Спочатку хірурги, котрі, рятуючи життя, ампутували обидві ноги майже до колін. Потім — медсестри, що доглядали хворого. Бо ж за кілька місяців перебування його в лікарні рідні змогли провідати його лише кілька разів, та й то практично не вели мову про харчі, потрібні для лікування медикаменти та кошти. Коли постало питання, куди йти після виписки, були категоричні: нам Володимир не потрібен.

Тож добровольці спочатку почали шукати для нього місце у центрі для безпритульних. Тоді ж з'ясувалось, що хлопець вкотре загубив паспорт, і для нього взялись виготовляти новий. Несподівано якісь добродії із далекого Криму так пройнялись долею бідолашного, що готові були забрати його до себе й оселити в одному з соціальних закладів, гарантуючи догляд та лікування. Справа ставала за малим — доправити туди інваліда. Волонтери готові були вирушити в далеку подорож. Але спочатку треба було зробити протези та купити інвалідний візок. Хмельничани взялися збирати гроші для цього.

Та, почувши цю історію, у Хмельницькому державному експериментальному протезно-ортопедичному підприємстві вирішили спочатку забрали хлопця до свого реабілітаційного центру, а потім безкоштовно виготовили протези. І вже після цього влаштували в один із будинків-інтернатів.

Не варто думати, що за ці кілька місяців всі перетворення, що ставались із хлопцем, були казково прекрасними. Ні, це були муки людини, що пережила тяжкі місяці алкогольної ломки. Інваліда, котрий у відчаї вчився ходити на протезах. Молодої людини, що втратила надію на нормальне життя й опинилась у будинку, де приречені доживати віку одинокі старики та інваліди.

Але пройти цим шляхом випробувань чоловікові допомагали ті, хто опинявся поруч. Попри всі наші звичні нарікання на байдужість суспільства, черствіння душ, апатію до чужого болю та біди, насправді все виявилось не таким уже й гнітючим. Зустрічаючись із чужою бідою, хмельничани, як могли, намагались допомогти. І врешті-решт, в історії настав щасливий кінець. Вірніше, він мав би настати. Якби...

Алкоголь сильніший за долю?

Спочатку в реабілітаційному центрі, потім в будинку-інтернаті Володя зрозумів, що доля приготувала страшні випробовування не тільки для нього — багатьом доводиться долати важкі наслідки інвалідності, і у людей вистачає мужності зробити це. А тому, чи зможе він далі жити нормальним життям, залежатиме тепер тільки від нього. Навіть лікарі дивувались, як швидко він навчився ходити на протезах і забув про інвалідний візок. Та й сам молодий чоловік не просто повірив у себе, а почав будувати плани на нове життя. Насамперед — забути назавжди про алкоголь. Бо надто дорогу ціну довелось заплатити за те, щоб зрозуміти, якою згубою той став для нього. Потім — відшукати роботу, адже свого часу здобув освіту і непогано розбирається в електроніці. А далі — обов'язково одружитись і створити власну сім'ю.

І все так би й сталось, якби одного дня до нього не навідались колишні приятелі по чарці. Ніхто з них таких планів на нове життя не будував, тому й почали по-своєму «витягувати» друга з біди.

Наркологи добре знають, хоч би як довго вдалось протриматись схильній до алкоголізму людині без спиртного, достатньо одного ковтка, щоб усе почалося з початку. А тому кожен мусить зробити свій вибір: чи справді інше життя, чи той фатальний ковток.

Кожен сам пише сценарій свого життя

Тож ця історія поки що не завершена. Не варто в ній шукати ані винуватців, ані героїв. Це просто частина нашого життя. І кожен сам у ньому робить свій вибір. А тим часом статистика свідчить, що від різних нещасних випадків в області лише протягом півріччя загинули понад півтисячі осіб. Лише незначна частина пов'язана була зі справжнім ненавмисним нещастям. А ось від випадкового отруєння та безпосередньої дії алкоголю з життя пішли вісімдесят людей. Сотні загинули в пожежах, у воді, автотранспортних пригодах, бійках саме через те, що спокусились алкоголем.

У переважній більшості випадків і життя, і смерть цих людей були не просто важкими, а пекельними. Але кожен сам писав сценарій свого життя. І кого винуватити, що фінал став саме таким?

Усі, хто так чи інакше був причетний до цієї історії, намагалися зробити все, щоб дати людині шанс на нове життя і долю. Та виявляється, що навіть таким безцінним подарунком не так уже й просто розпорядитись.

Ірина КОЗАК.

Хмельницький.

Мал Олексія КУСТОВСЬКОГО.

ПРОБЛЕМА

Преса «бородатих» новин

На Волині всі обласні газети, за винятком «Волині-нової» — тижневики і виходять в один день. Четвер тут став щось на кшталт компартійного єдиного дня політінформування.

Невдалий газетний експеримент

Були часи, коли обласні партійні газети виходили шість разів на тиждень, навіть у неділю. А пошта взагалі працювала без вихідних. Інакше не могло й бути: в понеділок, як і в решту днів, читач мав отримати газету «Правда». Щоб видання вчасно доставляли у віддалені райони, в області було запроваджено кілька поштових авіарейсів (про них вже давно забули). Саму «Правду» друкували з переданих фототелеграфом матриць у Львові. Та й обласних газет тоді на Волині було лише дві: «Молодий ленінець» та «Радянська Волинь». Тиражі їхні як для області з населенням трохи більш як мільйон осіб були захмарні: відповідно 70 і 228 тисяч. Завдяки цьому Волинь вважалася одним із найнасиченіших пресою регіонів України.

Сьогодні обласних газет (а деякі з них навіть мають статус всеукраїнських) на Волині видається аж 20. І лише одна з них — «Волинь-нова» (колишня «Радянська Волинь») — виходить у вівторок, четвер, суботу. Всі решта — лише у четвер. Добре це чи погано?

Скорочення періодичності преси розпочалося наприкінці 1980-х років, коли одна з районних газет України, а вони тоді приходили до читачів тричі на тиждень, вирішила (вочевидь, наказали зверху) об'єднати всі номери в єдиний — тобто стати тижневиком. Факт подавався у всесоюзному фаховому журналі «Журналист» як позитивний. Мовляв, замість інформаційних жанрів на сторінках газет з'явилося більше аналітики, районка стала глибше вникати в економічні та соціальні проблеми. Можливо, й так, але забули про одну важливу деталь: успіх справи залежить від творчої атмосфери в колективі, від майстерності журналістів. А кваліфікованих кадрів місцевій пресі завжди бракувало. Тож коли одна за одною районні газети стали переходити на одноразовий вихід, читач від цього нічого не виграв, а ось в оперативності одержанні інформації програв. Варто б нагадати, що наприкінці 1970-х років в області на період жнив окремі районки переходили навіть на щоденний випуск (луцька «Слава праці») і надходили до читачів у день, коли друкувалися. Тобто були своєрідними вечірніми газетами, бо подавали інформацію навіть поточної доби.

Та давайте повернемося до сьогоднішніх тижневиків. Скажіть, будь ласка, якою може бути новина, якщо вона друкується після події на 3—7-й, а подекуди й на 8-й день. Бородатою.

Журналістів готують... історики

Аналітичних матеріалів, яких вимагає тижнева періодичність видань (вони принаймні не так швидко старіють), теж обмаль, а в деяких газетах їх узагалі немає. Старі, досвідчені кадри, які могли їх готувати, поступово відходять, а молоді — не навчені цього робити. Та й де вчитися? Колись працювали курси підвищення кваліфікації, семінари, проводились обміни досвідом, стажування в обласних і столичних виданнях. Сьогодні усього цього немає. Та й журналістів тепер подекуди готують навчальні заклади, де немає викладачів відповідної кваліфікації. Це стосується і двох місцевих вищих навчальних закладів: Волинського національного і Луцького гуманітарного університетів.

Зниження професійної майстерності журналістів стає помітним. Відомий політолог, директор Інституту глобальних стратегій Вадим Карасьов, 15 вересня спілкуючись з учасниками відео-чату інтернет-видання «Волинські новини», зауважив: «Проблема нашої журналістики не лише в тиску, не тільки в репресіях. Проблема нашої журналістики — це насамперед гламур, жовтизна, глянець, примітивізм, оглуплення. Досить часто тепер редактори кажуть: пишіть простіше — люди не розуміють. Раніше журналістика піднімала людей, а нині вона їх опускає... Традиції журналістської школи втрачено. Журналіст має бути філософом, економістом, експертом. А тепер у нас журналісти — спеціалісти з пліток».

Сказано, можливо, аж занадто гостро. Але варто погортати місцеві видання і доходиш висновку: Вадим Карасьов багато в чому має рацію. З газетних сторінок майже повністю зникли такі жанри, як фейлетон, коментар, нарис, репортаж. Під рубрикою «Новини» зазвичай подаються кримінальна хроніка, повідомлення про нещасні випадки, катастрофи. У деяких виданнях з'являлися рубрики «Чутки», «Про це говорять», в яких часто друкують неперевірені, а часом і свідомо вигадані повідомлення. Головними героями газетних публікацій стають не люди праці, а бізнесмени, артисти, бандити та повії... Життя регіону подається у прикрашеному, підфарбованому вигляді.

Хто вбиває щоденну пресу?

Серйозною перешкодою розвитку журналістики стала й економічна ситуація в країні. Один із знайомих редакторів сказав, що не проти перейти з одноразового на триразовий випуск газети, але це підніме і так досить високу передплатну ціну видання. Зауважу: в більшості обласних тижневиків піврічний комплект газети коштує 100—112 гривень.

Гортаючи в четвер свіжу обласну пресу, помічаю, що майже у всіх газетах часто друкуються однакові повідомлення, розтиражовані відомчими прес-службами. Популярність видань падає, скорочується їх продаж в роздріб. Та й сама мережа вуличної торгівлі періодикою згортається. Часто продавець за тиждень не може реалізувати і двох десятків примірників газети, хоч ще п'ять років тому продавав їх по кілька сотень. Немає торгу, немає заробітку, немає й інтересу до цієї колись прибуткової справи.

Негативно позначилася на роботі місцевої преси Волині і відсутність єдиного координаційного центру, яким колись було обласне управління у справах преси, поліграфії та книжкової торгівлі. Саме воно могло б організовувати навчання журналістських кадрів, допомагати газетам у вирішенні питань матеріального і технічного забезпечення.

Ще одна проблема, на яку в нас намагаються закривати очі. Йдеться про функціонування самих районних газет. Сьогодні вони не можуть виживати без матеріальної підтримки місцевих органів влади, а, отримуючи від них жалюгідні кошти, потрапляють у залежність від чиновників. Звідси й цілковита відсутність критичних матеріалів про діяльність районних держадміністрацій і рад, примітивні вихваляння бездарних керівників.

Сьогодні багато кажуть про потребу здійснення адміністративно-територіальної реформи. Місцева преса як ніхто зацікавлена у якнайшвидшому її проведенні. Укрупнення територіальних громад позитивно позначилося б і на роботі газет. Погодьтеся, висвітлювати життя району з населенням 100—150 тисяч осіб набагато цікавіше, ніж того, де мешканців лише 15—18 тисяч. Зросли б тиражі видань, зміцніла б їх матеріальна база, легше вирішувалися б і кадрові питання.

Серйозною проблемою для преси стала доставка періодики до читачів. Розвинута мережа поштових відділень ще не гарантує вчасного надходження газет передплатникам. Особливо від цього страждають центральні видання, які друкуються в Києві. Хіба можна назвати нормальною ситуацію, коли вівторковий номер «Голосу України» у більшість сіл області доставляють лише в четвер, а суботній — у вівторок. Людина, передплативши повний комплект газети, подекуди отримує одночасно по два-три, а часом і всі п'ять її номерів. Цим самим вбивається сама ідея щоденних газет. Про виправлення ситуації, на жаль, Укрпошта поки що навіть мови не веде.

То який буде завтрашній день української преси? Чи варто вже сьогодні говорити про її витіснення інтернет-виданнями, телебаченням і радіомовленням? До розмови на цю важливу для суспільства тему ми запрошуємо читачів нашої газети, колег з інших видань. Журналістика як і раніше повинна будити думку й закликати до дії, не малювати гламурні, глянцеві картинки нашого непростого сьогодення, а бути його правдивим відображенням, об'єктивним аналітиком.

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.

У Клевані готуються до новосілля

ДОБРА НОВИНА

У Рівненському госпіталі інвалідів війни, що розмістився у мальовничому місці селища Клевань Рівненського району, закінчуються останні приготування до новосілля. Тут вводять у дію фізіотерапевтичний корпус (на знімку).

— На спорудження та облаштування його затрачено майже дев'ять мільйонів гривень, — розповідає начальник госпіталю Григорій Слива. — Тут проводитимуть фізіотерапевтичні та водні лікувальні процедури, магнітотерапію, грязелікування, є сауна, а головне — басейн, чого так прагнули наші пацієнти.

У госпіталі, крім цього відділення, є ще й реанімаційне, терапевтичне, неврологічне, кардіологічне, стоматологічне, хірургічне. Щороку тут проводять більше трьохсот операцій, середній вік тих, кого оперують — 80—81 рік. Загалом щороку в госпіталі лікується понад п'ять тисяч ветеранів.

Сім років тому тодішнє керівництво області організувало толоку, під час якої за спонсорські кошти найбільших підприємств Рівненщини у рекордно короткий строк — за чотири місяці — на території госпіталю збудували сорок один комфортабельний котедж з автономним опаленням та всіма комунальними вигодами. Виходили з того, що літнім людям зручніше жити у таких будиночках, ніж долати відстані сходами у багатоповерхових корпусах (там залишились ті, кому прописаний постільний режим).

Тоді ж і впорядкували територію госпіталю, яка потопає в зелені і квітах **(на знімку).** Щороку, як сказав Григорій Слива, тут висаджують більше десяти тисяч кущів різних квітів. Біля кожного котеджу — альтанка, тож пацієнтам (а це переважно літні люди) є де подихати свіжим повітрям, поспілкуватися. Саме за таким спілкуванням застали 78-річного Бориса Надійовича Кисорця із села Нетреба Рокитнівського району та 76-літнього рівнянина Євгена Вікторовича Литвинюка. Обидва ветерани розповідають начальнику госпіталю **(на знімку),** що задоволені лікуванням, харчуванням, умовами проживання, а особливо тим, що тут нещодавно спорудили церкву.

Поступово підтягуються й інші пацієнти, які прогулюються алеями після обіду.

— Я була у тринадцяти санаторіях, але такої гарно озелененої території, як тут, ніде не бачила, — каже Ірина Йосипівна Галан із Рівного. — А приємні емоції і враження теж лікують.

— А я б хотіла кілька слів сказати про персонал, — почувши, що ми із газети, долучилась до розмови інша рівнянка Євгенія Матвіївна Ничипорець. — Ми, літні люди, іноді буваємо вередливими, тому з нами нелегко, — сміється. — Персонал госпіталю відзначається великим терпінням, милосердям, чуйністю...

Звісно, були у госпіталю і нелегкі часи, коли урізали фінансування. Зараз ситуація кардинально змінилась: лише останнім часом сюди надійшло на 160 тисяч гривень м'якого інвентарю, 24 одиниці м'яких меблів, достатньо капців, халатів, піжам, постільної білизни. Збільшились видатки на харчування та ліки...

— У планах — зробити капітальний ремонт і у терапевтичному корпусі, — каже Григорій Слива.

До речі, у Рівненський госпіталь по досвід їдуть не лише з інших областей України, а й із Росії. Не так давно тут побувала делегація з Астрахані — гості винесли чимало приємних вражень від того, як у Рівненському госпіталі дбають про своїх пацієнтів.

Олександра ЮРКОВА.
Рівненська область.
Фото автора.

Куди подіти дари садів і городів

ПРОБЛЕМА ОЧИМА ВЛАСКОРА

На чернігівських ринках узимку торгують молдавськими й польськими яблуками. Таке враження, що виродилися місцеві сади. Але ж це не так. Особливо цього року, коли яблуні рясно вкриті плодами. Урожай великий, та він стає здебільшого соковитою добавкою селянській худобі. Уже сьогодні мешканці з довколишніх до Чернігова сіл завозять у місто яблука по ціні 4—7 гривень. І городяни купують! За якою ж ціною фрукти продаватимуть узимку?

Невигідні яблука

Проблема не у тому, що немає яблук, виник їх дефіцит. За радянських часів у кожному райцентрі працювали консервні заводи, цехи з виробництва продтоварів, які займалися консервацією соків, виготовленням повидла. А відтак їм потрібна була сировина. Сьогодні з них вижили одиниці.

Колективне спільне підприємство «Добрянський консервно-сушильний завод» облспоживспілки — у їхньому числі. Цьогоріч він закупив у населення всього-на-всього 22 тонни яблук.

— Чому так мало? — запитую у директора підприємства Віктора Жира.

— Яблучний сік у банках важко сьогодні збути, — каже він. — Давимо його лише під замовлення на харчування дітей, підопічних інтернатів. А бувало, що заготовляли й 700 тонн яблук.

— Ого!

— Але тоді ми ще виробляли вино. А тепер ліцензія на нього коштує півмільйона гривень. Це нам не під силу.

Попри значне падіння обсягів виробництва (за радянських часів з Добрянки вагонами (!) відправляли у діжках лисички у ФРН, сушену картоплю для армії), підприємство ходить у «передовиках» на Чернігівщині. Тут з початку року законсервовано 3500 трилітрових банок огірків, 2300 — помідорів, 4500 — березово-яблучного соку, 3000 — яблучного соку, 1400 — компоту з вишень. Крім цього, закрито 1800 півлітрових банок щавлю, зварено 3,2 тонни яблучного повидла.

В селах практично ніде збути отриманий урожай Антонівки, Пепінки, Джонотану, Кальвіля сніжного.

Це «щось» порівняно з тим, що у більшості районів подібні підприємства занепали у 90-х роках.

Яб луками займаються ще у Любечі та у Щорсі. ВАТ «Щорський завод продтоварів» виготовив уже сто тонн яблучного пюре, з якого пізніше робитиме сік та повидло.

— Раніше ми переробляли до 1500—2000 тонн яблук, — каже співвласник заводу Володимир Рибалов. — Нині ж лише одна трилітрова скляна банка коштує чотири гривні 80 копійок. Це для нас задорого, щоб вести переробку у великих обсягах.

Фото автора.

У Добрянці давлять і закривають справжні натуральні соки.

Свято для корів та свиней

До того ж сік з концентратів у паперових пакетах став дешевшим, і його охочіше беруть у магазинах, закупляють для шкільних закладів харчування. Отож ДП «Дрінкс Україна» у м. Ніжині у такий спосіб виробив з початку року понад 3000 тонн продукції. Але, зрозуміло, йому для цього не потрібна була місцева сировина з яблук.

Таким чином в селах практично ніде збути отриманий урожай Антонівки, Пепінки, Джонотану, Кальвіля сніжного. Адже переробні підприємства можуть «освоїти» лише незначну дещицю того, що виросло у садах.

Добре, якщо поряд села є автомагістраль. У Волосківцях Менського району, Ягідному Чернігівського району місцеві жителі добре заробляють, продаючи проїжджим по 4—5 гривень за кілограм яблук. Та більшість сіл — подалі від шляхів, де їздить платоспроможний люд. Тож багатий урожай тут або опадає і перегниває у саду, або його додають у раціон коровам, свиням. На жаль, такі реалії. Вони повторюються з року у рік. Бо перепрофільовані у містах сховища для зберігання продукту, який псується. А тому взимку їстимемо те, що привезуть з Молдавії та Польщі, де ця не така вже й складна справа добре налагоджена.

Картопляний ажіотаж

Спекотне літо значно зменшило на Придесенні врожай картоплі. Попри це, її достатньо для власного вжитку. А оскільки селяни, як правило, саджали її на додаткових сотках, то вирощеного все-таки буде чимало і для обміну на олію, цукор, цибулю.

Із заготівлею картоплі справи йдуть краще, ніж із яблуками. Нині уже по селах курсують фури із заготівельниками з південних областей. Вони розкручують картопляний ажіотаж. У Чернігові селяни продають бульби вже по чотири гривні. Тож у селах ціна її на продаж доросла до 3, 4 гривні. При цьому у складну ситуацію потрапили заготівельні структури облспоживспілки. Без тендера організоване постачання бульб Державному департаменту з виконання покарань забезпечила собі маловідома фірма з Білої Церкви. Тепер вона хоче, аби чернігівські коопзаготпроми заготовили і доставили у виправні заклади всього-на-всього за 1 гривню 45 копійок (за кілограм) картоплю. Раніше облспоживспілка працювала з останніми напряму, без посередників.

Нині уже по селах курсують фури із заготівельниками з південних областей.

У цих реаліях коопзаготпроми, аби не мати збитку, приймають картоплю для виправних закладів по 1 гривні. Але... це сама дрібнота!

Чи вдасться зібрати її 3000 тонн для потрібної кількості, важко сказати. Адже поки що темпи заготівлі крохмалистої низькі. За першу декаду вересня на рахунку заготівельників до 140 тонн вирощеної продукції. Зрештою, від цього можуть постраждати споживачі у колоніях, тюрмах. Адже з дрібної картоплі навряд чи вийде доброякісний харч.

Загалом облспоживспілка планує заготовити 4000 тонн бульб — і здебільшого за високою ціною понад 3 гривні — для своїх партнерів з південних областей.

Хай би там як було, схоже, зі збутом крохмалистої у селян Чернігівщини не буде особливих проблем, як у минулі роки, коли високий врожай гасив ціну до невигідних вартісних меж. Але, не секрет, заробіток від картоплі, третина-половина урожаю якої недобрали, очікується невисокий.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

МОВОЮ СТАТИСТИКИ

Традиційно основними виробниками картоплі та овочів на Чернігівщині залишаються господарства населення. Їх частка становить відповідно 93,9% та 96,1%.

СЛУЖБА 102

П'яний водій сокирою розбив скло міліцейського автомобіля

У Козятині на Вінниччині п'яний водій спочатку сховався у будинку від своїх переслідувачів-міліціонерів, а потім вийшов до них із сокирою в руках.

— Повідомлення про те, що вулицями міста їздить п'яний водій на «Жигулях», ми отримали по телефону, — каже начальник Козятинського райвідділу міліції Олег Будківський. — Одразу направили черговий екіпаж співробітників дорожньо-патрульної служби. Коли правоохоронці прибули за вказаною адресою, побачили перекинуту машину. П'яний чоловік втік у двір. Однак швидко повернувся із... сокирою в руках. Не роздумуючи, почав трощити лобове скло міліцейської машини.

Затриманого доправлено до районної лікарні, де медики підтвердили факт наявності алкоголю у крові. Прокуратурою Козятинського району за даним фактом порушено кримінальну справу. Дебоширу доведеться ремонтувати міліцейський автомобіль. Крім того, він відповідатиме за спротив міліції при затриманні. За керування машиною у нетверезому стані може позбутися прав водія. Все залежатиме від рішення суду.

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

Працівники ДАІ застосували зброю

Щоб зупинити п'яного водія, буковинським працівникам ДАІ довелося застосувати табельну зброю.

У райцентрі Новоселиця Чернівецької області інспектори під час патрулювання звернули увагу на автомобіль «Фольксваген-Гольф», характер руху якого здався їм підозрілим. Вимогу зупинитися водій проігнорував. Однак через 200 метрів автомобіль все ж зупинили. Чоловік за кермом категорично відмовився вийти та зачинився у салоні. Після цього раптово рушив назад, пошкодивши службовий автомобіль, намагаючись наїхати на інспектора, що стояв на тротуарі. Інспектор ДАІ виконав шість прицільних пострілів по колесах легковика. Через сто метрів автомобіль-порушник зупинився. Водій та пасажири намагалися втекти, однак їх було затримано та доставлено до місцевого райвідділу міліції. Проти водія, який був у стані сильного алкогольного сп'яніння, порушено кримінальну справу. Внаслідок застосування зброї ніхто не постраждав.

Сергій СУЛИМА

Підпільні цехи

Співробітники відділу державної служби боротьби з економічною злочинністю Дніпровського районного управління під час відпрацювання території виявили низку порушень, пов'язаних із виготовленням та зберіганням продуктів харчування.

В першому випадку — це підпільний цех хлібо-булочних виробів. Його працівники не лише не мали дозвільної документації на цей вид діяльності, а й перебували на території країни нелегально.

На своє виправдання затримані повідомили, що виробами «радували» не киян, а виключно своїх знайомих та родичів, виконуючи замовлення на весілля, дні народження. За попередніми висновками СЕС, продукція взагалі не придатна до вживання. Зараз встановлюють особи підприємців, які замовляли вироби.

У другому випадку в складському приміщенні було вилучено м'ясопродукцію на суму 25 тисяч гривень. Товар не лише зберігали в жахливих антисанітарних умовах, але й доставляли до торговельних майданчиків непридатним для цього транспортом, без холодильника.

Олена ВАСИЛЯКА,
помічник начальника Дніпровського РУ по зв'язках з громадськістю та ЗМІ.

Порізані вени — знак протесту чи спроба заколоту?

МІЛІЦЕЙСЬКІ ІСТОРІЇ

22 червня затриманого за підозрою у кримінальному злочині Платона Платонова «швидка» з Вінницького тимчасового ізолятора привезла до лікарні. Там пацієнтові, який сам завдав собі поранення лезом на лівій руці, наклали шви. А потім доправили назад до в'язниці і почали катувати. Принаймні про це повідомляє Вінницька правозахисна група. За її інформацією, названого громадянина побили співробітники ізолятора, а потім «вручили йому лезо бритви і запропонували вбити себе».

— Після лікарні його не помістили в камеру, а майже дві доби протримали в коридорі першого поверху ізолятора, пристебнутим наручниками до коридорної решітки, без їжі та можливості спати і відправляти фізіологічні потреби, — стверджує координатор Вінницької правозахисної групи Дмитро Гройсман. — Інші затримані вимагали від співробітників припинити знущання над Платоновим, а потім на знак протесту порізали вени й собі. Потерпілі, чиї заяви є в нашому розпорядженні, свідчать, що в'язнів у наручниках витягнули у двір для прогулянок, де сильно побили.

Після цих подій, як каже Дмитро Гройсман, один із співробітників установи виконання покарань допоміг правозахисникам взяти в телефонному режимі інтерв'ю у в'язнів, доставлених з тілесними ушкодженнями. Про подальшу долю ще двох людей, які різали собі вени у в'язниці, пан Гройсман нічого не знає. Він вимагає від прокуратури провести розслідування тортур в ізоляторі тимчасового утримання, підтвердження яких має Вінницька правозахисна група. Це відео-, аудіозаписи, фотографії.

В обласному управлінні міліції відреагували на матеріали правозахисника заявою про те, що Дмитро Гройсман розповсюджує недостовірну інформацію та називає «жертвами катувань» зеків зі стажем, яких підозрюють у серії збройних нападів на вінницькі кафе та магазини.

ГУМВС України у Вінницькій області: «...Перевірку достовірності фактів порушення прав затриманих здійснила спеціальна комісія під керівництвом начальника ГУМВС області генерал-майора міліції Валерія Ноніка. Факт навмисного нанесення самопорізів на руці затриманим Платоновим П. Б. насправді має місце і зафіксований медичною бригадою швидкої допомоги, що прибула на виклик. Встановлено, що П. Б. Платонов навмисне підбурював ще чотирьох затриманих до здійснення самокаліцтв. Однак ті його не підтримали...»

«...Очевидно, що мотивом такої поведінки затриманого П. Б. Платонова став той факт, що він утримується, як обгрунтовано підозрюваний у скоєнні ряду злочинів в складі групи осіб. Щоб змінити режим утримання в ізоляторі на лікарняне ліжко П. Б. Платонов здійснив спробу дестабілізації роботи Вінницького ізолятора тимчасового тримання, чим штучно створив так званий інформаційний привід для заяв Вінницької правозахисної групи.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

«Все, що я вкрав, я вкрав у людей, які самі заробили це нечесним шляхом»

СЛІДСТВО ВЕЛИ...

Свою кримінальну діяльність 52-річний Валерій розпочав у першій половині 90-х років минулого століття. Масове безробіття, яке стало наслідком закриття багатьох підприємств після розвалу Радянського Союзу, не обминуло і його. Щоденні намагання знайти роботу за спеціальністю закінчувались невдачею. А заробітки різноробочим давали копійки. Майже рік безробітний жив на заощадження минулих років. Та коли вони вичерпалися, перед Валерієм, за його словами, відкрилися дві дороги: або переступити останню межу бідності і «жити зі смітника», або красти.

Чоловік вирішив піти другим шляхом. Із села, де проживав, він їхав у районний центр і, під покривом ночі, грабував приватні будинки. Робив це «наосліп» — не знаючи, хто там живе, які статки у власників.

Однак продаж вкрадених речей давав невеликий зиск. Саме тому злодій вирішив обкрадати житло «не простих смертних», а заможних людей. Перша спроба принесла відчутний результат — замість срібних ложок та виделок, недорогих годинників та побутової техніки злодув чимало золота та іноземної валюти. Скільки після цього на його рахунку було таких будинків, Валерій уже точно й не пам'ятає. Каже, до сотні.

Фото з архіву «Голосу України».

Діяв він завжди за тією само схемою. У місто приїздив лише у вечірній час. Шукав район, де зосереджені елітні будинки (такі є майже у кожному місті). Ходив вулицями та шукав ті, де нема сигналізації, відеоспостереження чи собаки. «Працював» завжди у рукавичках та змінному одязі. В домівки проникав через вікно, оскільки в таких помешканнях, за словами крадія, як правило, стоять пластикові вікна, які дуже легко відчинити. Вкрадене збував у ломбардах та на ринках. Цього цілком вистачало на прожиття.

— Про чималі прибутки затриманого свідчить той факт, що під час проведенні обшуку у помешканні, де він проживав, наші працівники виявили майже кілограм виробів із різних дорогоцінних матеріалів, — розповідає начальник Київського райвідділу міліції міста Полтави Юрій Гасан, — Сам злодій каже, що в більшості випадків із крадіжки додому приносив дорогоцінностей та готівки на кілька тисяч. Одного разу, наприклад, у гаманці, який лежав у будинку, він знайшов п'ять тисяч американських доларів, крім того були й коштовності.

За більш ніж п'ятнадцять років заняття злодійським ремеслом він жодного разу не потрапляв до рук правоохоронців. Чоловік пояснює свою невловимість відсутністю жадібності.

Валерій «працював» практично по всій країні. Більше однієї ночі у містах і селах не затримувався: вчиняв крадіжки і зранку найближчим рейсом відразу їхав додому. Великі речі, хоч би які вони були цінні, ніколи не брав — лише те, що вміщалося у невелику спортивну сумку.

Злодій так пильнував своєї безпеки, що «на справу» ніколи не їздив узимку. Адже на снігу залишаються сліди. Сприяло «успішній діяльності», за його словами, і те, що багато хто із заможних людей нехтує елементарними правилами охорони своїх елітних помешкань.

Попри таку кількість крадіжок, у своїй протиправній діяльності злодій не розкаюється. «Совість у мене чиста, і сплю я спокійно. Я сміливо можу дивитись у вічі чесній людині: все, що я вкрав, — я вкрав у людей, які самі заробили це нечесним шляхом. Бачили б ви, яка розкіш у більшості тих будинків! Не думаю, що мої крадіжки завдавали значних збитків власникам — це були дрібниці порівняно з тим, що вони мають» — пояснив слідчим Валерій.

Працівникам Київського райвідділу міліції затриманий зізнався у десяти крадіжках, які він у різний час скоїв з приватних будинків у Полтаві. Зараз встановлюють його причетність до крадіжок із помешкань заможних українців в інших регіонах нашої країни. Злодій перебуває у слідчому ізоляторі. Стосовно нього порушено кримінальну справу за частиною 3 статті 185 Кримінального кодексу України (крадіжка, поєднана з проникненням у житло). За свої дії він може потрапити за грати на строк від трьох до шести років.

Нещодавно затримали зловмисників, які теж обікрали більше сотні людей, і столичні правоохоронці. Для злочину крадії обрали всіма улюблене місце — півострів Крим. Група складалася з трьох учасників: двоє чоловіків і жінка. Схема роботи була продумана до дрібниць. Лише на одну добу знімали квартиру, яка коштувала великі гроші. За цей день вивчали розміщення кімнат, де саме стоять меблі, робили дублікати ключів, а наступного дня залишали оселю. Далеко від помешкання не відходили. Спостерігали, хто наступний оселиться. Зрозуміло, що не кожному шикарні апартаменти по кишені. Аби хто такі гроші не викладатиме. Саме ці небідні люди і ставали жертвами злодіїв. Коли вони залишали помешкання, злочинці відчиняли картиру своїм дублікатом і виносили все, що можна було взяти з собою: гроші, коштовності, мобільні телефони, ноутбуки, фото- та відеокамери.

Скількох людей їм вдалося таким чином обікрасти, поки що невідомо. У правоохоронних органах говорять, що, враховуючи професійні навички крадіїв, за ними не менше ста епізодів. До речі, до Києва гастролери приїхали не випадково, а, звичайно, щоб продовжити свою лиху справу. Наразі співробітники київської міліції встановлюють кількість потерпілих. Чинним законодавством України за такі діяння передбачено покарання у вигляді позбавлення волі строком від 7 до 12 років.

Сторінку підготував Олександр ПЕКНИЙ

Безробіття не вирок?

ПРОБЛЕМА ОЧИМА ВЛАСКОРА

Рівень безробіття на Тернопільщині хоч і дещо зменшився за вісім місяців, однак залишається одним з найвищих в Україні. На обліку в центрах зайнятості — понад 10 тисяч безробітних. Абсолютна чисельність безробітних скоротилася на третину. Можна говорити навіть про певну стабілізацію на ринку праці, хоч гостроти проблеми не знято. Та й безробіття по-тернопільськи доволі специфічне.

Квітникарка Оксана Прийдун щаслива: робота приносить задоволення й прибуток.

Трудова міграція — палиця на два кінці

В області завжди був надлишок робочої сили. У радянські часи чимало місцевого люду їздили на сезонні заробітки у східні та південні області, на лісорозробки. Водночас будувалися великі підприємства, які поглинали здебільшого сільське населення, чимало людей були зайняті в аграрному секторі. Коли розпочалася ліквідація колективних господарств, а Тернопільщина була тут піонером, першими за бортом опинилися селяни. Далі настала черга робітників та інженерно-технічних працівників. Великих підприємств в області практично не залишилося. Хто подався торгувати на ринки, хто, згадавши долю дідів-прадідів, виїхав на заробітки за кордон. Зрештою, трудова міграція майже вдвічі розвантажила місцевий ринок праці, інакше не уникнути б соціального вибуху.

Скільки саме вихідців з області нині працює за кордоном — сказати важко. Кілька років тому служба зайнятості провела дослідження. Опитували дітей у школі, хто з батьків на заробітках, голів сільських рад. Цифру в 50 тисяч осіб навряд чи можна назвати точною, адже за кордон подалися й ті, хто не має дітей, або забрали їх із собою, міські жителі. Практично у кожній другій родині є трудові мігранти. Прислані ними кошти допомагають виживати родинам тут. 2006 року лише через банківську систему (а це десь половина) від заробітчан надійшло 210 мільйонів доларів, 2007-го — 235,6, 2008-го — 245,6, торік — 167 мільйонів. На спаді позначилася криза, але не тільки. Чимало наших земляків, забравши дітей, близьких родичів, облаштовуються у чужих краях. Вони легалізувалися, діти ходять до тамтешніх шкіл, садочків. Чи повернуться колись на Батьківщину? Іноземні компанії активно працюють з випускниками місцевих вузів: програмістами, лікарями, менеджерами, інженерами. Для тих, хто добре знає мову, немає проблем з працевлаштуванням за кордоном. Й справді, охочих отримати готового фахівця, жодної копійки не затративши на його освіту, щоразу більше. А наша держава втрачає.

Є й зворотна сторона медалі. 75 відсотків сімей заробітчан розпалися або на межі розпаду. Проживши у розлуці кілька років, чоловік і дружина стають чужими. 23,8 відсотка дітей — соціальні сироти, у них або батько, або мати на заробітках, у 4,2 відсотка — обоє. Проблемою дітей, котрі виростають без батьків, перейнявся навіть уряд Італії, запропонувавши українським соціальним і освітнім закладам реалізувати спільні проекти щодо опіки над ними. У відносно благополучній у моральному плані, релігійній області почастішали випадки суїцидів, пияцтва, проституції, в тому числі серед молоді. Намагаючись якось загладити вину перед дітьми, батьки компенсують свою відсутність грошима. Бари й нічні клуби переповнені підлітками 14—17 років, які легко спускають тяжко зароблені батьками кошти. Б'ють тривогу й медики: зростає кількість венеричних захворювань, які дедалі частіше привозять заробітчани.

> **Бари й нічні клуби переповнені підлітками 14—17 років, які легко спускають тяжко зароблені батьками кошти.**

З дипломом — у безробітні

Ще одна специфічна проблема безробіття по-тернопільськи: за бортом все більше тих, хто має вищу освіту. Перевиробництво спеціалістів наяву. Майже 70 відсотків безробітних Тернополя мають вищу освіту, показник по області — 42 відсотки. Освітні заклади зовсім не зважають на потреби ринку праці й далі продовжують «штампувати» економістів, юристів, бухгалтерів, менеджерів тощо. Скажімо, на одне вакантне місце претендує майже 300 бухгалтерів. Незважаючи на це, 80 відсотків випускників шкіл зорієнтовані на вступ до вузів. Тут також не обійшлося без заробітчанського чинника. Батьки, які працюють за кордоном, вважають справою честі й престижу дати дітям вищу освіту. А оскільки ті часто вчилися абияк, то навчання доводиться оплачувати. Мов гриби після дощу з'являлися приватні вузи. До речі, плата за навчання в Тернополі набагато вища, ніж в інших містах України. Ціни на квартири також. На заробітчанських грошах піднялася будівельна галузь, але бум помалу спадає. Дедалі більше заробітчан вкладають зароблені кошти в житло там, де живуть. Тим паче, що у цінах різниці практично немає, а умови життя кращі. Одне слово, сподіватися на те, що долари з-за кордону й далі литимуться рікою в економіку області, не доводиться.

Треба вчитися заробляти тут, а з цим у нас непросто. Заступник директора обласного центру зайнятості Борис Довжук, який багато років очолював цю службу, поставив її на ноги і досконало знає всі нюанси безробіття потернопільськи, головною причиною вважає відсутність мотивації до праці. Поки одні робитимуть вигляд, що платять, інші робитимуть вигляд, що працюють. Через економічну кризу кількість робочих місць у першому півріччі порівняно з відповідним періодом минулого року скоротилася на 11 відсотків. Що ж пропонували роботодавці? 3,2 відсотка вакансій були із заробітною платою меншою від мінімального розміру, 34 — з мінімальною заробітною платою, майже всі вакансії навіть не дотягували до середньомісячної зарплати по Тернопільській області, рівень якої — найнижчий в Україні.

Серйозною проблемою залишається тінізація економіки області. За різними оцінками, у «тіні» працює від 60 до 100 тисяч осіб. Якби вони легалізувались, то надходження до бюджету і різних фондів зросли б щонайменше на 500 мільйонів гривень. До тіньової зайнятості певною мірою можна зарахувати і селян. Є сім'ї, які мають до 20 гектарів землі. У приватній власності селян — 12 тисяч тракторів, 1,5 тисячі комбайнів, але мало хто зареєстрований фермером чи приватним підприємцем. Коли ж доведеться оформляти пенсію, вони залишаться ні з чим.

Психодіагностику практикують і в Тернополі

Виходячи з цього, певна специфіка є і в роботі служби зайнятості. Їй дедалі більше довіряють. Тим паче, що у новому Будинку праці, куди недавно переселилися обласний і міськрайонний центри зайнятості, створено всі умови і для їх працівників, і для тих, хто шукає роботу. Відвідувачі активно користуються послугами Інтернет-центру, гендерного та профорієнтаційного центрів тощо. Через центри зайнятості з початку року працевлаштовано майже 15 тисяч осіб — більше половини тих, хто сюди звернувся. Понад 3 тисячі осіб здобули нову професію або перекваліфікувались, 90 відсотків з них після навчання знайшли роботу. За словами першого заступника директора обласного центру зайнятості Олександри Островської, все більше безробітних залучають до оплачуваних громадських робіт. З початку року у них взяли участь 5,2 тисячі осіб. Кожен п'ятий згодом влаштувався на постійну роботу в тих колективах, куди направили тимчасово.

— Тут ми діємо спільно з органами місцевого самоврядування, — розповідає Олександра Зіновіївна. — Безробітних залучаємо до відбудови соціальних об'єктів, благоустрою населених пунктів, ліквідації наслідків буревіїв, повеней. Напередодні Дня Перемоги багато зроблено для впорядкування меморіальних комплексів, братських могил. Активно організовуємо роботи з відновлення пам'яток історії і культури. Це старовинні церкви, замки, палаци, фортеці. Виконуються також роботи з благоустрою меморіалів, цвинтарів, узбіч. Люди мають змогу, крім допомоги з безробіття, додатково заробити кошти, можливо, знайти постійне місце праці. Час участі в оплачуваних громадських роботах зараховується до страхового стажу.

Дедалі більше довіряють центру зайнятості й роботодавці. Вони мають вільний доступ до бази даних про професійно-кваліфікаційний склад безробітних. Окрім того, на замовлення роботодавців психологи служби зайнятості здійснюють добір кадрів, використовуючи новітні психодіагностичні методики. Цю роботу ведуть психологи за освітою. Більше того, усі троє — Катерина Варнавських, Людмила Федунчик і начальник відділу профорієнтації Тетяна Білінська — пишуть кандидатські на теми психофізіології. Програмами, розробленими ними, користуються не лише центри зайнятості України, а й кафедри навчальних закладів, фірми, які набирають персонал, їхні дослідження були представлені на науково-практичних конференціях, з'їздах, семінарах.

> **За різними оцінками, у «тіні» працює від 60 до 100 тисяч осіб. Якби вони легалізувались, то надходження до бюджету і різних фондів зросли б щонайменше на 500 мільйонів гривень.**

— Багато фірм добирають кадри за нашою методикою, — каже Тетяна Білінська. — Скажімо, колектив ТОВ «АНТ» повністю сформований за принципом психологічного добору. Його керівник Михайло Ракушняк каже, що це моноліт. До речі, він не одразу повірив у наші можливості. Мовляв, чув, що таке роблять у США, Канаді, але тут, у Тернополі? Тепер скептицизму як не було. Допомагали добирати кадри приватним підприємствам «Іріда», «Захід ЛТД». Директор останнього, до речі, сам пішов вчитися на психологічний факультет. Роботодавці радяться також, коли треба перевести працівника з одного місця на друге. До речі, деякі з них самі охоче проходять психодіагностику.

Одного з них я застала за такою процедурою. Едуард Сиротюк є співвласником недавно заснованої будівельної фірми. Йому належить дібрати колектив, але спершу сам вирішив пройти психодіагностику. Результатом був вражений: комп'ютер вказав на всі його сильні та слабкі сторони.

Перш ніж набирати колектив, роботодавець Едуард Сиротюк сам вирішив пройти психодіагностику.

Коли хобі стає професією

Чимало безробітних наважуються на започаткування власної справи. Начальник відділу організації сприяння працевлаштуванню Валентина Нікуліна радіє, що починаючи з травня їм відновлено одноразову допомогу. Нею вже зуміли скористатися 179 осіб, а до кінця року, прогнозує вона, буде не менше 400. У центрі майбутнім підприємцям допоможуть зорієнтуватися на певний вид діяльності, скласти бізнес-план, навчать на спеціальних курсах, виділять річну суму допомоги з безробіття. Буває, вчорашні безробітні не лише себе забезпечують роботою, а й інших.

З квітникаркою Оксаною Прийдун я познайомилася випадково: купувала у неї квіти. Потім з'ясувалося, що господиня започатковувала свою справу саме з допомогою Козівського центру зайнятості. Вона каже, що матеріальна допомога — це, звичайно, велика підтримка. Але не менш важливо, що її постійно заохочували, консультували, не давали впасти у відчай, коли опускалися руки. За фахом пані Оксана економіст, мала добру роботу, але підприємство розпалося. Довелося їхати на заробітки до Польщі, там вирощувала квіти. Власниця фірми, бачачи інтерес українки до цієї справи, щедро ділилася своїми знаннями і досвідом. Коли захворіли батьки, змушена була повернутися додому, адже на них залишила двоє діток. Чоловік також був на заробітках у Португалії. Жили у тимчасовій хаті, але дві теплиці заклали. Був час, навіть наймали помічників, але через кризу змушені були відмовитись від їхніх послуг. Тим часом підросли діти, почали допомагати батькам. За великими заробітками не женуться, все роблять поступово. Звели будинок, обгородили обійстя, у планах — закласти ще одну теплицю, зробити крапельне зрошування, центральне опалення, закласти плантацію троянд. Усю бухгалтерію квітникарка веде сама: колишня професія стала у нагоді, а колишнє хобі стало професією, точніше — справою її життя. У квітах вона кохається. Але мало просто їх любити, треба знати про них все або майже все. Не лише для себе, а й щоб пояснити покупцеві, як доглядати квітку. Знання поповнює у спеціальній літературі, в Інтернеті, бере участь у виставках. Пані Оксана переконана: хто хоче працювати, роботу завжди можна знайти.

Не було би щастя, та нещастя допомогло. Знайома довго була у трансі, коли її скоротили на роботі. Розповідала, що навіть розлучення з чоловіком так не вибило з колії. Якось прочитала оголошення, що потрібні екскурсоводи. І хоч її професія далека від цього (все життя була на державній службі), але змалку захоплювалась історією рідного краю, багато читала, могла годинами розповідати про замки, фортеці, храми... Витримавши конкурс (на місце претендували ще п'ятеро осіб), нині возить екскурсії. Щаслива, що сидить не у тісному кабінеті, а спілкується з людьми, її з цікавістю слухають, ставлять запитання, а вона не ходить — літає. Ніколи не пізно знайти себе.

Любов ЛЕВИЦЬКА.
Тернопільська область.
Фото автора.

ГОЛОС УКРАЇНИ № 179 (4929)
СУБОТА, 25 ВЕРЕСНЯ 2010

«Єднайтеся, брати мої...»

Як новомиргородці зробили собі спільний подарунок

Новомиргород — невелике, але багате славною історією містечко на Кіровоградщині — відсвяткував 270-ту річницю свого заснування. До цієї дати місцева громада зробила собі подарунок — урочисто відкрито пам'ятник Тарасові Шевченку. Він постав не звичним літнім чоловіком із зажурою на чолі. Новомиргородський Тарас — молодий, у нього багато надій і сподівань. А в руках палітра і «Кобзар».

Наше місто, яке навпіл розділяє річка Велика Вись, є одним цілим. А в часи Шевченка по обидва боки Висі було два різних міста — Новомиргород і Гуляйполе (пізніше перейменоване в Златопіль). Ось як напише поет у біографічній повісті «Наймичка»: «Во времена самой нежной моей юности (мне было тогда 13 лет) я чумаковал... с покойником отцом. Выезжали мы из Гуляйполя. Я сидел на возе и смотрел не на Новомиргород, лежащий в долине над Тикичем, а на степь, лежащую за Тикичем».

Ця цитата давала право новомиргородцям (гуляйпільцям-златопільцям) ще у радянські часи подавати клопотання про встановлення тут пам'ятника.

Та не все так просто. Про перипетії, пов'язані з цією справою, повідав Степан Демидович Кожем'якін — наш земляк, особистість легендарна. Через любов свою до України пройшов «Сибирь неисходимую», а після відсидки в сталінських таборах як інженер-мостобудівник залишив по собі чимало мостів і місточків та добру пам'ять серед сучасників і нащадків.

Ось кілька цитат зі спогадів Степана Кожем'якіна (за книгою Юрія Колісника «Планида Степана Кожум'яки» — пан Юрій вважає, що прізвище нашого земляка зросійщене й має бути українізованим. — **Авт.**): *«...Головний інженер ШЕД (шляхово-експлуатаційної дільниці) - 722, що дислокована в містечку Новомиргороді на Кіровоградщині, Степан Кожум'яка, проїжджаючи у службових справах через Шполу, помітив, що монумента* (Шевченкові. — **Авт.**) *на площі нема і запитав..., де він дівся. Йому сказали, що його знято і завезено в міську раду, а на те місце буде встановлено другого спомника* (пам'ятника. — **Авт.**).

Повернувшись з відрядження, Степан Кожум'яка розповів цю історію своїм робітникам. Тут виникла думка: а що як взяти цього спомника і встановити в Новомиргороді!..»

...Голова Новомиргородського райвиконкому Григорій Гуліда радо підтримав цю ініціативу. Звернулися до голови міської ради містечка Шполи, щоб він віддав спомника Новомиргороду...

...Коли звернулися знову до голови райвиконкому Григорія Гуліди, то він із сумом повідомив, що райком КПУ не погоджується, перший секретар райкому КПУ Захар Присяжний не дав згоди...

...Спомник лишався стояти в гаражі виробничого двору ШЕД-722. Інженер шляхової дільниці вирішив установити його на своїй садибі, в квітнику. Робітники обіцяли допомогти йому. Але начальник міліції району Коган, дізнавшись про такий намір, порадив Кожум'яці не робити цього, бо буде мати великі неприємності.

Через деякий час Міністерство культури УРСР надіслало розпорядження музею Тараса Шевченка в Каневі забрати спомник поету із Новомиргорода.

З канівського музею приїхав представник з робітниками і забрали скульптуру. Представник музею невпевнено твердив, що скульптуру Т. Г. Шевченка буде встановлено в якомусь селі неподалік від Канева. Мандата на право реквізувати спомник ніхто не бачив — ніхто нічого подібного не пред'являв.

Так і скінчилася справа.

Спомника Т. Г. Шевченку в Новомиргороді до цього дня немає...

Отаке трапляється на нашій славній Україні...»

м. Новомиргород, 1978 р. С. Д. Кожем'якін»

Степан Демидович багато зробив для популяризації творчості Кобзаря. Доки дозволяло здоров'я, з молодшими товаришами у березневі дні їздив за 12 кілометрів до черкаської Лип'янки з віночком до пам'ятника Шевченкові (ближче не було!), надсилав за раз по 200 листівок з вітаннями друзям і знайомим у всі куточки СРСР, купував «Кобзарі» і дарував робітникам своєї організації.

Але здійснення мрії — щоб рідне місто, де він прожив до 1989 року, мало пам'ятника Шевченкові — Степан Демидович не дочекався...

Справді, виходило якось дивно. Мав Новомиргород пам'ятники Олександру II, Сталіну, Леніну (останній і нині на центральному майдані), є постамент з танком «ІС-3», є пам'ятники жертвам Голодомору, чорнобильцям, інтернаціоналістам, декабристові Оболенському, а Шевченкові — немає.

...Починаючи з 2002 року, ця думка то виринала, то потопала в пресі, серед місцевої інтелігенції. Лише у 2006 році місцеві «просвітяни» на чолі з головою районного літоб'єднання «Вись» Миколою Суржком та журналісти районної телестудії (вона була ще й видавцем районної газети «Новомиргородщина») розпочали акцію «На спомник Кобзареві. Ми — за!»

Першими на спеціальний рахунок у банку перерахували гроші жителі міста, пенсіонери, колишні вчителі Микола Суржок, Любов Колісник, Федір Лабунський, подружжя Микола та Олена Барченкови, колишня працівниця консервного заводу Зінаїда Хлиніна, телестудійники-газетярі.

І пішло! Відгукнулися вчителі та учні трьох міських шкіл, потім — сільських, Златопільської гімназії, пенсіонери, безробітні. Останні здали по 25-50 копійок, працівники райдержадміністрації — по 5 гривень, народний депутат Едуард Зейналов — 5 тисяч гривень, представники Компартії і ВО «Свобода» — по 1000 гривень, пенсіонери — по 10, 20, 50 гривень.

Щономера «Новомиргородщина» (у місті дві газети з такою назвою — офіційна і незалежна) на першій шпальті протягом чотирьох років публікувала списки благодійників і розпочала своєрідні громадські слухання на тему: де і якому стояти Шевченкові у Новомиргороді?

Оргкомітет — міський голова Яків Немировський, Микола Суржок, голова районної громадської організації «Відродження» Віра Семенюк та Володимир Пісковий після схвалення ескізів пам'ятника, запропонованого черкаським скульптором Владиславом Димйоном, бували в його майстерні.

— Це буде гарний витвір, — обіцяв черкащанин. — Такого Шевченка немає ніде у світі!

Так і вийшло. На нас дивився, ніби з відомого автопортрета, юний Шевченко. Він — у русі. Погляд, звернений у майбутнє. Тут і символи — крило для польоту, кетяги калини. І навіть є маршрут: з Моринців до Єлисаветграда.

Не вистачало постамента. Допоміг місцевий підприємець, директор фірми «Будсервіс-А» Віктор Панченко — майже 18-тонна сіра гранітна брила стала і фундаментом, і п'єдесталом водночас. Віктор Валентинович посприяв, аби брила була перевезена й встановлена у скверику поблизу міськради.

Та раптом виникла нова «дискусія». Група товаришів розгорнула кампанію в офіційній «Новомиргородщині» проти встановлення пам'ятника в північній частині міста. Мовляв, Шевченко має постати в центрі Новомиргорода, а не на околиці (?). Навіть збір підписів розпочали. Але на тому все і завершилося...

Розповідає міський голова Яків Немировський:

— Наші фахівці розробили план скверу, подбали про благоустрій, освітлення. Я такого ентузіазму давно не бачив. Понад дві тисячі жителів району проголосували своєю

гривнею за пам'ятник Кобзареві. Зауважте, ця ідея об'єднала і лівих, і правих, у тому числі й народних депутатів. За кошти «нашоукраїнця» Едуарда Зейналова виконано роботи з підготовки та обробки постаменту, депутат Верховної Ради від Компартії Вікторія Дем'янчук профінансувала гранітну табличку, де вигравійовано Шевченкові слова:

«Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою».

Отак, без лукавості, всі разом — громадськість, влада, бізнес — «просто йшли» до першої за останні роки серйозної справи в місті, пов'язаної не з нищенням, а з творенням. Це знакова перемога, що вже надихнула «просвітян» та інші громадські організації на збір коштів для реставрації славетної Златопільської гімназії.

Не обійшлося й без ложки дьогтю. Якийсь негідник уночі, напередодні відкриття пам'ятника, обкидав його яйцями. Обуренню новомиргородців не було меж!.. Наступного дня вони прийшли на урочисту подію, що переросла у справжній тріумф любові до України, до Тараса. Люди декламували його вірші, разом із гуртом «Гуляйполе» міського будинку культури проспівали «Заповіт». Настоятель Свято-Миколаївського храму отець Віктор освятив пам'ятник, а міський голова Яків Немировський вручив грамоти та цінні подарунки активістам, серед яких приємно назвати лікаря Андрія Матушека, дільничного інспектора міліції Вадима Бестаченка, вчительку Ольгу Лопанчук, енергетика Миколу Бондаренка, музиканта Валентина Снісаренка та багатьох інших шанованих наших земляків.

Отак через три з лишком десятиліття збулася мрія Степана Кожем'якіна, якого вже одинадцять років немає разом з нами. Отакий спільний подарунок зробили собі новомиргородці до 270-річчя рідного міста.

Володимир ПІСКОВИЙ, Таміла ВОРОНІНА.

Кіровоградська область.

Фото Володимира ПІСКОВОГО.

У 95 років Кирило Дорошенко любить проїхатися на «Таврії» зі швидкістю сто кілометрів на годину

Нещодавно дідусь їздив у гості в Москву, 1158 кілометрів здолав протягом світлового дня

Мав 30 власних автомобілів

— Він так сказено їде! — каже дружина найстаршого шофера Вінниччини Інна Дмитрівна. — Летить, як на літаку. Я вже й за руки хапала, і просила не гнати — нічого не допомагає. Навіть поїсти не зупинявся. На ходу підгодовувала. Робила бутерброди, подавала води. А ще ми багато співали. То у два голоси, а то окремо. Я більше українських пісень, Кирило — свої військові. З піснями легше було їхати. Дорога, здається, минула швидше. О четвертій ранку виїхали зі свого подвір'я в Немирові, а в Москву в'їхали ще завидно, десь після дев'ятої вечора.

— Даїшники якщо зупиняли, то тільки за перевищення швидкості, — каже Кирило Карпович. — Інших правил не порушую. Коли зупиняють, завжди виходжу з машини і йду назустріч. Один каже: «Ви мені не треба, покличте свого водія...»

Перший раз Кирило Дорошенко сів за кермо автомобіля на фронті. Водій загинув, треба було везти поранених. До того він, фронтовий лікар, їздив тільки як пасажир. У ті скрутні хвилини вдалося і двигун запустити, і до шпиталю добратися. Відтоді без авто себе не уявляє. Незважаючи на те, що в житті більше їздив, ніж ходив пішки, зберіг струнку поставу. Кирила Карповича й дідусем не назвеш: ходить швидко, без палиці, читає без окулярів, має добру пам'ять... Щодня працює. Нині робить вулики. Має власну пасіку, там проводить більшість часу. Каже, що кращих ліків, ніж укуси бджіл, для нього немає.

З війни повертався на трофейному авто марки «Адлер»

Війну Кирило Дорошенко закінчив у Берліні. На той час мав у нагороду за мужність три Грамоти Верховного Головнокомандувача і орден Великої Вітчизняної війни. «З такими нагородами мені було не соромно звернутися до маршала Жукова, — згадує ветеран. — У листі на його ім'я трохи розповів про себе, згадав і про той випадок, коли довіз поранених у госпіталь, а тоді попросив трофейний автомобіль».

Кирило Карпович мало вірив в те, що його прохання можуть задовольнити. Але сталося саме так. У відповіді, яку отримав від маршала, вказувалася адреса, за якою мав приїхати і вибрати автівку. «Наш підрозділ ще деякий час знаходився у Берліні навіть після Перемоги, — продовжує ветеран. — За цей час я отримав машину і з Берліна повертався, як кажуть, на колесах».

Співрозмовник дотепер пам'ятає ту автівку. За його словами, це був трофейний легковик марки «Адлер». Після війни військовий лікар продовжував службу в Білорусії. Там користувався машиною. Якось приїхав до Немирова, звідки родом. Незвичне авто впало в око голові райвиконкому. Він все запитував, чи не можна його купити. «То я й продав, — каже ветеран. — Купили машину для виконкому районної ради. Щоправда, довго не розрахувалися. То грошей не було, а то не знали, як правильно оформити купівлю-продаж. Одного разу пізно увечері принесли гроші. Просили швидко перерахувати, розписатися в отриманні. Чому так поспішали, мені стало зрозуміло наступного дня. Уранці по радіо передали про грошову реформу. Грошей, які отримав від продажу «Адлера», вистачило копійка в копійку на пляшку коньяку».

Після того колишній фронтовик попросився на службу на острів Сахалін.

«Вілліс» такий потужний, що ним витягнув загрузлу вантажівку

Служба на Далекому Сході не мед. Тому й платили офіцерам більше, ніж у центральній частині. За зароблені кошти Кирило Карпович купив ще одну іномарку — американський «Вілліс». Каже, то був шикарний легковик. З відкидним верхом. Водночас дуже потужна машина.

— Одного разу в багнюці застряг ЗІЛ, — продовжує співрозмовник, — я витягнув його своїм «Віллісом». Тільки для цього треба було, як кажуть, притиснути легковика до землі. Для цього попросив сісти в машину чоловіків. «Вмістилося душ зо двадцять. У натяжечку повільно витягли вантажівку. Кому не розповідаю — не вірять».

Дві «Волги» мав обком, а третю — Дорошенко

«Волга» моделі ГАЗ-2410 свого часу була дефіцитною автівкою. Купити її могли партійні боси. І то не для власного, а для службового користування. Фронтові заслуги Кирила Карповича дали йому можливість придбати саме таку машину.

Фото автора.

— Дуже незручно почувався, коли проїжджав повз даїшників, — усміхається співрозмовник. — Вони постійно брали під козирок. Чому? Бо тоді дві такі «Волги» були в обкомі. Вважали, що їде хтось з партійних босів.

Загалом Кирило Дорошенко мав приблизно тридцять власних автомобілів. За кермом об'їздив дуже багато місць колишнього Союзу. На щастя, не скоїв жодної аварії. Не потрапляв в автомобільні катастрофи.

— Коли ти в дорозі, завжди треба думати не тільки про те, як сам їдеш, — наголошує досвідчений шофер. — Треба ще й передбачати можливі ситуації. Особливо тоді, коли хтось порушує правила обгону і опиняється у складних умовах продовження руху. Завжди поступаюся у таких випадках. З даїшниками ніколи не сперечаюся. Тактовно поводжуся. На жаль, з їхнього боку не завжди бачу такі прояви. Мені здалося, що в Росії їхні колеги більш людяні у спілкуванні з водіями. Суджу з тих ситуацій, коли сам спілкувався з їхніми вартовими доріг під час поїздки до Москви.

Кирило Карпович майже щодня за кермом. Його будинок на околиці Немирова. Коли виникає потреба побувати в центрі, виганяє з гаража свого «коника». П'ять років тому придбав «Таврію». Каже, непоганий легковик. Економний. Не підвів у далекій дорозі, коли їздив у Москву до онуків і повертався назад.

— Ні цвяха вам, ні жезла, шановний ветеране! Щасливих доріг і таких само щасливих повернень додому.

Віктор СКРИПНИК.

Немирів Вінницької області.

На знімку: Кирило Дорошенко з дружиною Інною Дмитрівною їздили в гості в Москву на «Таврії», автомобіль жодного разу не підвів у далекій дорозі.

Грошей, які отримав від продажу «Адлера», вистачило на пляшку коньяку

У ЗНУ заощаджують мільйони

Сьогодні особливо гострою є проблема енергозбереження. Серед підприємств, що впевнено йдуть шляхом економії, — Запорізький національний університет. Витративши в 2009 році на програму енергозбереження 500 тисяч гривень, ЗНУ заощаджує більш як 2 мільйони гривень на рік. Програму енергозбереження у виші презентує його ректор — професор Сергій Тимченко.

«Кожного місяця тільки за опалення університету ми сплачували понад 700 тисяч гривень, — розповідає Сергій Михайлович. — До того ж вартість комунальних послуг постійно зростає. Якщо торік одна гігакалорія тепла коштувала 308 гривень, то цього року її вартість становить уже 475 гривень. А університет щомісяця споживає близько 1000 Гкал. Усе це спонукало нас прийняти єдине правильне рішення — впровадити програму енергозбереження». Програма енергозбереження на 2006—2011 роки була затверджена на одній із вчених рад університету і вже принесла значну економію коштів.

Навіщо платити більше?

Реалізація програми в ЗНУ розпочалася з проведення перерахунку теплонавантаження. Теплове навантаження — це абонентська плата за те, що організація підключена до теплової мережі. Вона вираховується з кількості радіаторів, опалювальних елементів, об'єму приміщень. Після перерахунку з'ясувалося, що університет переплачував за тепло 22 тисячі гривень на місяць. Тепер ЗНУ заощаджуватиме приблизно 250—260 тисяч гривень на рік.

Наступним кроком програми стало встановлення німецьких теплових лічильників у кожному корпусі університету. До речі, ЗНУ — єдина установа в місті, де є такі лічильники. Раніше тут був один лічильник на все студмістечко — він лічив обігрів усіх труб між корпусами та землі, в якій їх було прокладено. «Ми здійснили перерізку — окремі труби йдуть від міської теплової труби до кожного корпусу, — каже ректор ЗНУ. — Коштували перерізка та встановлення лічильників 133 тисячі гривень, а економія становить 552 тисячі гривень на рік».

Щоб тепло в університетських корпусах не витрачалося даремно, передбачили і заміну старих вікон на сучасні склопакети. Так, у 2009 році оновився скляний фасад спортивного корпусу та вікна в навчальних корпусах. Загалом було встановлено близько 1000 квадратних метрів нових вікон, але робота ще триває — поступово в ЗНУ планують замінити всі старі вікна. За попередніми розрахунками, це дасть змогу університету економити 100 тисяч гривень на рік.

Підводний човен у степах України

Наступним етапом програми енергозбереження стало зменшення витрат на підігрів води. Гарячу воду університетові постачав підігрівач розміром з квартиру **(на знімку внизу)**. Нині замість нього стоїть підігрівач в 50 разів менший **(на знімку вгорі)**. Економія енергосохоживання становить більш як 12,4 Гкал на день, а це майже 6 тисяч гривень на день та понад 1,5 мільйона гривень на рік. Хоча встановлення підігрівача стало університету в більш як 100 тисяч гривень, уже за три місяці роботи він повністю себе окупив. Це єдиний підігрівач такого типу в Запорізькій області. Розробляв його севастопольський завод, який виробляв підігрівачі для підводних човнів.

Крім того, труби для гарячої води замінили на передізольовані — ті, що не нагріваються. Бо зазвичай гаряча вода нагріває спочатку трубу, потім повітря навколо себе, а затим уже доходить до споживача. Тепер температура води в кранах така само, як і на виході з обігрівача. За словами Сергія Михайловича, адміністративно-господарчий підрозділ університету сам може регулювати температуру гарячої води залежно від потреб та пори року. Тож система подачі гарячої води в ЗНУ нині дуже схожа на систему, що діяла на радянських підводних човнах.

Коли все стане білим-білим

Триває в ЗНУ і програма «Світлий університет» — заміна всіх звичайних ламп розжарювання на енергозберігаючі. Протягом минулого року тут замінили тисячу світильників та кілька тисяч ламп на енергозберігаючі. Ректор розповідає: «У тренажерній залі раніше було встановлено 16 звичайних світильників на 400—500 ватів. За годину вони споживали 7 кіловатів. Сьогодні це приміщення з такою само ефективністю освітлюють 20 ламп по 72 Вт. Тобто за годину енерговитрати становлять лише 1,5 кВт». Завдяки заміні ламп університет заощаджує близько 260 тисяч гривень на рік.

Незважаючи на великий обсяг уже здійсненої роботи, ставити крапку в програмі енергозбереження в ЗНУ не збираються. У подальших планах адміністрації університету — закільцьована система гарячої води для гуртожитків, щоб студентам не доводилось чекати, доки збіжить холодна. Також у планах зазначено переведення автопарку університету з бензину на газ, впровадження нових технологій у відокремлених структурних підрозділах, використання теплозберігаючих шпатлівок, придбання теплометра для визначення місць найбільшої втрати тепла. Це буде одночасна турбота і про бюджет ЗНУ, і про екологію планети.

Катерина ГОПЕНКО.

Фото Василя БИЧЕНКА.

АКТУАЛЬНО

ЛУГАНСЬК

Почалася заміна частини теплотраси

У підготовці до осінньо-зимового сезону Луганське державне комунальне підприємство «Теплокомуненерго» впроваджує технології, спрямовані на енергозбереження і зниження енерговитрат.

Перші «кроки» такого енергозбереження «пройшли» вулицею Совєтською обласного центру. Саме звідси в Луганську розпочалася заміна частини теплотраси новими гнучкими трубами системи «Касафлекс». Унікальність цих труб у тому, що їх можна використовувати практично за будь-яких варіантів прокладення трубопроводу, вибираючи найоптимальніші маршрути, й обійтися мінімальною кількістю точок з'єднання. За словами головного інженера ЛДКП «Теплокомуненерго» Юрія Негрея, очікується максимальна економія ресурсів, насамперед за рахунок якості теплоізоляції, попередньо нанесеної в заводських умовах. Крім того, перевагою цих труб є швидкість і зручність монтажу, що скоротить час заміни старих труб на нові й дасть змогу зменшити витрати підприємства. Перша в Луганську ділянка із заміни частини теплотраси становить 240 метрів. Узимку теплоносій по нових трубах отримуватимуть мешканці чотирьох багатоквартирних будинків по вулиці Радянська та одного по вулиці Линьова. Ця ділянка — пілотний проект, у планах міста до початку опалювального сезону — прокладення ще як мінімум однієї ділянки за новою системою.

Алла АНТІПОВА.

Великі плани малої енергетики

Комунальній енергетиці, на відміну від її старшого брата — великої енергетики атомних і теплових станцій, ніколи особливо не щастило. Хіба могла зрівнятись так звана мала енергетика невеличких котелень, кімнатних батарей і вуличних теплопроводів із масштабними енергетичними державними програмами? Та що більший ставав розрив між такими близькими напрямами енергетичної галузі, то очевидніші були факти того, що небезпека держави — це не тільки безпечна робота АЕС, а саме стабільне функціонування кожної дворової котельні. Технічно і морально зношене генеруюче обладнання підприємств комунальної теплоенергетики, стрімке зростання цін на паливно-енергетичні ресурси, відсутність ефективної тарифної політики — ось реалії, з якими зіткнулась не тільки галузь, а й практично кожен із нас. Шукаючи відповідь на запитання, як вийти із цього глухого кута, Хмельниччина розробила свою програму модернізації комунальної теплоенергетики області.

Замість старих котлів — електроенергія

Забезпечити взимку теплом житло та установи з кожним роком стає дедалі важче. Це й не дивно, адже термін експлуатації кожного сьомого котла в області перевищив два десятки років, більше третини з них застарілі та малоефективні. І навіть нефахівцю зрозуміло, що така техніка «з'їдає» багато енергії, але дає мало тепла. Більше того, майже кожен десятий центральний тепловий пункт перебуває в аварійному чи зносному стані. А понад сорок відсотків теплових мереж або пережили свій амортизаційний вік, або також на межі аварії. Взимку таку мережу можна побачити неозброєним оком: розгублене дорогою до помешкань тепло гріє вулиці і розтоплює сніг, «малюючи» на землі чіткі доріжки теплотрас. А в результаті — холодні приміщення, надзвичайно низька рентабельність роботи комунальних підприємств і тарифи на опалення, що не перестають рости вгору.

Вихід із такої ситуації може бути один — замінити теплотраси та встановити нові котли, котрі вміли б економно та ефективно використовувати таке дороге паливо, як газ. Але таких в області набереться до сотні, і заміна навіть частини з них потребує чималих коштів. А їх надлишку ні в обласному, ні тим паче в районних бюджетах просто немає. Тому, якщо десь і зважуються на заміну техніки, то намагаються йти найефективнішим шляхом. Зокрема, як це зробили в обласному центрі, де комунальники пішли шляхом встановлення когенераційних установок, тобто таких, що одночасно виробляють теплову й електричну енергію. Таке поєднання дає змогу підвищити ефективність роботи генераторних установок майже втричі, і при цьому собівартість виробленої електроенергії значно нижча від тієї, що пропонують енергетики.

Сьогодні у Хмельницькому працює дванадцять таких установок. З початку їх впровадження за п'ять років на «Хмельницьктеплокомуненерго» було вироблено майже сімсот мільйонів кіловат-годин електроенергії, собівартість якої була втричі менша від тієї, що продавалась на енергоринку. Тож економія від виробітку власної енергії становила понад одинадцять мільйонів гривень. Не дивно, що й надалі хмельницькі теплоенергетики планують збільшувати кількість когенераційних установок.

А от у Летичівському районі, в частині населених пунктів тридцятикілометрової зони навколо ХАЕС знайшли свої шляхи заміни газу на електроенергію. Так, у селі Пуцне, що в Ізяславському районі, в тамтешній школі використовують спеціальну систему теплоакумуляторів, котрі дають можливість накопичувати тепло вночі і віддавати його протягом дня. За таким принципом працює і система панельно-променевого електроопалення «Електропік», що діє більш як у трьох десятках установ. Основні її переваги в тому, що вона використовує дешеву нічну електроенергію, тарифи на яку в чотири рази нижчі від денної.

А в Старій Ушиці вирішили, що найекономнішим шляхом буде встановлення в квартирах індивідуального опалення за допомогою електроконвекторів. Воно вже діє майже у півтисячі квартир.

Перші позитивні приклади стали основою для розробки масштабної програми впровадження технологій акумуляційного теплоопалення, яка працюватиме за тим-таки принципом використання дешевої нічної електроенергії. Вартість проекту, який має зачепити близько чотирьохсот закладів соціально-бюджетної сфери і понад два мільйони квадратних метрів житла, коштуватиме області 49 мільйонів гривень. Однак економія природного газу становитиме понад 41 мільйон кубометрів на рік.

Із гречки — не тільки каша

А ще й тепло. Про це точно знають у ТОВ «Хмельницький комбінат хлібопродуктів», де навчились замість природного газу використовувати відходи виробництва круп. Щороку тут збирається до п'яти тисяч тонн гречаної лузги, яку тепер використовують замість палива. Виявилось, цього цілком достатньо не тільки для обігріву приміщення, а ще й для того, щоб висушити крупи.

На жаль, такі приклади використання в теплоенергетиці відходів сільгосппродукції поки що мають вигляд, швидше, екзотичної новинки, ніж звичної практики. Якщо, за твердженням фахівців, в Україні споживання соломи як енергетичного палива становить лише 0,3 відсотка енергоресурсів, то на Хмельниччині цей показник ще нижче.

А тим часом потенціал рослинної біомаси в області чималий. Від згорання соломи злакових, зернобобових, соняшнику та кукурудзи можна отримувати понад 8,5 мільярда кіловат-годин електроенергії на рік. Однак проблема в тому, що для збирання та переробки біомаси потрібно відповідне устаткування, і саме його не вистачає. Для місцевих бюджетів такі покупки надто дорогі, а про окремі господарства вже й говорити не доводиться. Для них поки що залишається надто великою розкішшю жити економно.

Лише справді потужні та економічно сильні підприємства змогли дозволити собі встановити котельні, котрі замість дорогого газу використовують відходи деревини. На допомогу бюджетникам вирішила прийти влада. Уже визначено понад два десятки сільських шкіл, де буде проведено технічне переоснащення котелень, котрі зможуть працювати на дровах.

Хмельниччина намагається використати всі можливості і ресурси, щоб вивести комунальну теплоенергетику з кризи. Так, масштабні програми із встановлення індивідуального опалення, заміни газу на електроенергію поєднуються з першими кроками у використанні сонячної енергії та біотехнологій. Усе це разом має дати свій результат. Якщо задумане вдасться здійснити, то щорічне використання газу повинно зменшитись майже на третину. І справа тут не тільки в економії. Якісне, безперебійне й доступне теплопостачання — це один із важливих напрямів усунення соціального напруження в суспільстві. Середня окупність багатьох пунктів програми розрахована на чотири-п'ять років. Витративши ці гроші сьогодні, область вже завтра може розраховувати на стабільність не лише в комунальній сфері, а й у багатьох галузях економіки.

Ірина КОЗАК.

Хмельницький.

ФАКТ

«Я — не я. І шахта — не моя»

Майже 200 кг вибухівки вилучили правоохоронці на нелегальному вугільному підприємстві в Луганській області.

Як стало відомо правоохоронцям, на одній з вулиць селища Червоний Кут Антрацитівського району, де більш як половина будинків покинуті господарями, розташувався офіс нелегальної шахти. Можна було припустити, що тут може зберігатися й вибухівка, коли йдеться про незаконний видобуток вугілля. Підозри підтвердилися. Виявилося, тут справді працює приватне вугільне підприємство. Воно мало два шахтні стовбури, що розташувалися на двох земельних ділянках приблизно за кілометр від цього шахтарського селища. Одна з розробок — це колишня вертикальна вентиляційна споруда, яка належала раніше державній шахті «Краснокутська». За документами, цей стовбур і земельну ділянку, в яку він урізається, кілька років тому викупив один бізнесмен. Походження другого шахтного стовбура, який пробурений поблизу від згаданого вентиляційного стовбура, залишалося для оперативників загадкою.

Жодних дозвільних документів на видобуток «чорного золота» співробітники міліції, звичайно, в офісі не знайшли. Не було також і паперів, що підтверджують законність використання земельної ділянки, на якій здійснювалася підземна розробка твердого палива. У телефонній бесіді із правоохоронцями власник цього бізнесу заявив, що уявлення не має, що існує така приватна шахта, яка нібито йому належить, і до підпільного вугледобутку абсолютно жодного стосунку він не має. Але підпільна шахта існувала, причому працювала в цілодобовому режимі. У три зміни тут рубали вугілля понад 50 гірників з Лутугинського, Антрацитівського району, Красного Луча, а також з Донецької області. Добуте вугілля збувалося переважно на Луганщині, доходи від його реалізації становили кілька сотень тисяч гривень на місяць. Нелегальна шахта була оснащена гірничодобувним устаткуванням з вентиляційними механізмами, компресорами, які забезпечували подачу повітря під землю. За допомогою помпових насосів здійснювалася відкачка ґрунтових вод. Добуте вугілля подавалося на-гора рейками за допомогою вагонеток, які тягла електрична лебідка. Одне слово, підприємство працювало на всю котушку і відкрилося не вчора.

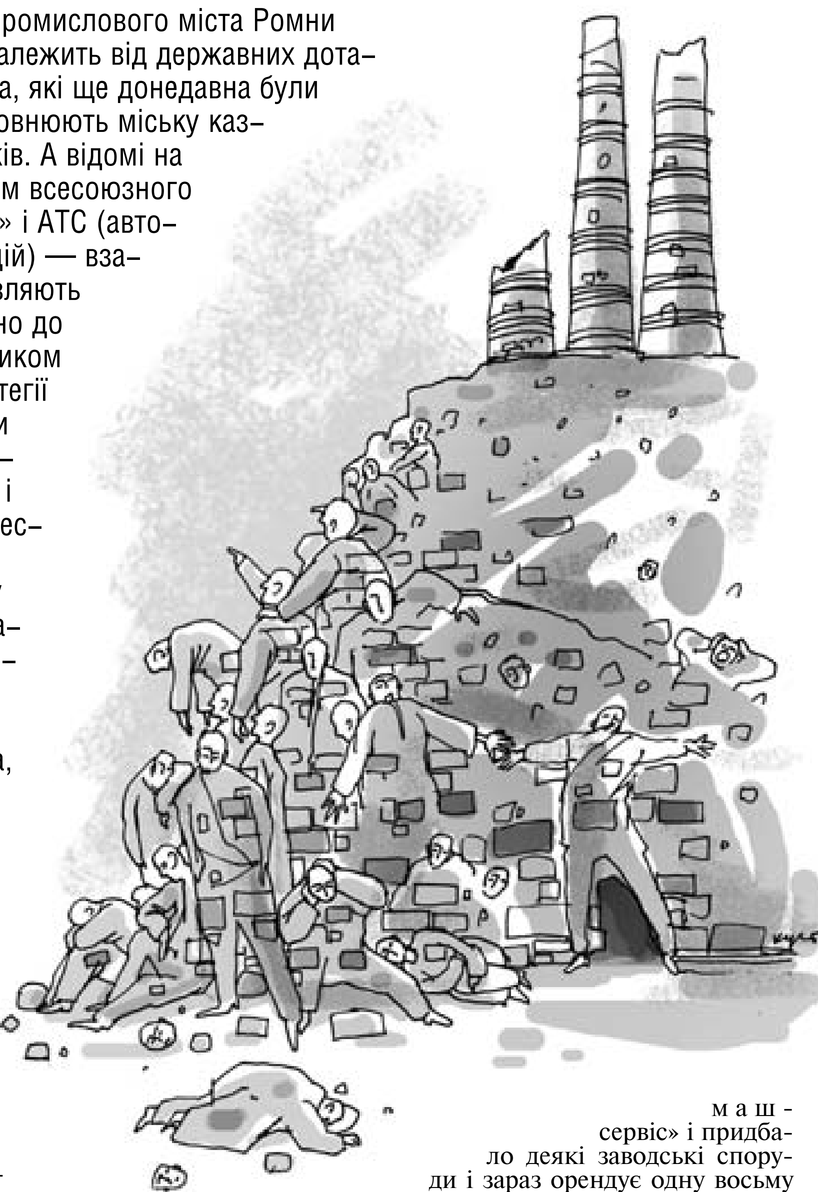
Зважаючи на все, робочі були незадоволені тим, що на їх «копанку» нагрянула міліція, тому що побоювалися втратити робоче місце. За їхніми словами, тут вони одержували втричі більше, ніж на державній шахті, до того ж гроші виплачували двічі на місяць. Виявили співробітники УБОЗ і велику партію амонітових шашок, а також шахтних електродетонаторів. Їх застосовували для підривних робіт при підземному видобутку вугілля й зберігали в офісі. Співробітники УБОЗ припускають, що якийсь керівник однієї з діючих шахт продавав своїм тіньовим колегам згадані вибухові речовини. Тепер відпрацьовується схема розкрадання вибухівки з держпідприємства.

Алла АНТІПОВА.

Луганська область.

Не заводи ріжуть — людські долі...

Бюджет колись успішного промислового міста Ромни сьогодні майже цілковито залежить від державних дотацій. Тим часом підприємства, які ще донедавна були бюджетоутворюючими, наповнюють міську казну заледве на 10–12 відсотків. А відомі на весь Союз заводи зі статусом всесоюзного значення — «Поліграфмаш» і АТС (автоматичних телефонних станцій) — взагалі зупинилися і нині справляють гнітюче враження. Відповідно до визначеної нинішнім очільником області Юрієм Чмирем стратегії розвитку області, головними пріоритетами визначено підтримку власного виробника і залучення інвестицій. Та інвестори чомусь не поспішають вкладати кошти в економіку регіону. Один із головних каменів спотикання — земельне питання. Адже земля, на якій знаходяться потенційні для інвестицій підприємства, перебуває у комунальній і державній власності.

Натура з фільмів жахів

Ще зовсім недавно місцевий флагман промисловості — ВАТ «Роменський завод «Поліграфмаш» — єдиний в Радянському Союзі, який спеціалізувався на виробництві паперорізальних машин, давав роботу сотням роменчан. Ще у 90-х минулого століття тут працювало близько 1200 чоловік, потім з кожним роком — дедалі менше і менше. Ветеран заводу Григорій Тищенко, який свого часу написав історію «Поліграфмашу», пропрацював на ньому 55 років, 25 з яких на посаді головного інженера. Він розповів, що на початку 2000-х були намагання відновити роботу потужного підприємства: «Виробництво — унікальне. Тодішній виробничий потенціал дозволяв йому перебудуватися на випуск будь-якої іншої продукції». Саме тоді на «Поліграфмаші» й налагодили виробництво плоскорізів, культиваторів і пилорам.

— У реконструйованому вигляді завод проіснував ще п'ять років — до 2005-го, — розповів колишній начальник виробництва «Поліграфмашу» Петро Ромащенко. — Це, звісно, були не ті обсяги, що колись, але колектив мав стабільні замовлення від сільгоспвиробників, які тримали підприємство на плаву і забезпечували роботою більше 360 чоловік. Особисто я віддав заводу 32 роки і нині відчуваю розпач, дивлячись, на які руїни він перетворився. Враження, що нікому й нічого у нашій державі не потрібно...

Так... Це дійсно руїни. Занедбана центральна прохідна вся у битому склі, жодного натяка на догляд, на якусь охорону. На території також «картина» маслом: зруйновані й понівечені колись масштабні будівлі, бур'яни вище даху, справжнісінькі терикони сміття. Навіть моторошно стало. Враження, що ми опинилися серед декорацій фільму про війну. Та найстрашніше те, що справжньою міною уповільненої дії залишається сховище гальванічних відходів, які накопичувались на «Поліграфмаші» упродовж 60 років і досі тут зберігаються. І це при тому, що зруйнований завод знаходиться в міській зоні — два житлові будинки буквально впираються в нього. З іншого боку — теж будинки і офіси. А неподалік — історична заповідна зона, місце відпочинку городян.

Колишній головний бухгалтер «Поліграфмашу» Тамара Якименко, інші роменчани, розуміючи, яка небезпека загрожує людям, неодноразово звертались до міського голови Ромен Павла Помарана по допомогу. А той лише руками розводить і каже, що нічим зарадити не може: «Поліграфмаш» — у приватній власності. Ми вже п'ять років займаємось проблемою гальванічних відходів, пишемо в усі інстанції: державні, обласні, — каже Павло Помаран. — Але жодна владна структура й досі не відреагувала на екологічну загрозу, яка нависла над містом». Останнього листа роменська міська влада направила до Сумської облдержадміністрації у червні. Відповіді немає й досі.

Хто «пакував» вітчизняних виробників у «чорні файли»

Ще один колишній флагман (нині мертвий. — **Авт.**) радянської промисловості — роменський завод АТС — припинив діяльність ще 1997 року. На його території також зберігаються гальванічні відходи. До речі, один з авторів цієї публікації забив на сполох про ситуацію на цьому підприємстві ще 1997-го у публікації «Телефон з... іноземним акцентом» У ній, зокрема, розповідалося, як українські «хазяї» тодішнього Мінзв'язку, ініціювавши закритий тендер на будівництво місцевих телефонних станцій у 12 найбільших містах України, допустили до нього лише шість зарубіжних компаній, а вітчизняних виробників «заховали» у «чорному «файлі», й тим само фактично власноруч знищили завод, діяльність якого забезпечувала країні мінімум 100 тисяч (!) робочих місць. АТС був їм як більмо на оці, оскільки саме вони з подачі ще вищих можновладців піднесли у подарок іноземним телекомунікаційним компаніям вітчизняний міжнародний зв'язок. І це, зауважте, всупереч спротиву тодішнього секретаря РНБОУ Володимира Горбуліна і тодішнього керівництва СБУ. Та публікація дещо вгамувала апетити заподанців, але ненадовго. У 2003-му справа всетаки дійшла до банкрутства АТС. Саме тоді ТОВ «Техномашсервіс» і придбало деякі заводські споруди і зараз орендує одну восьму його колишньої території. Починали з 12 працюючих, нині на «Техномашсервісі» зайнято більше 80 чоловік. Спеціалізується підприємство на виробництві і налагодженні обладнання для цегельних заводів. Замовлень і з Сумщини, і з усієї України вистачає — встигай лише реалізовувати. Дедалі ближче підтягуються й зарубіжні партнери. Директор підприємства Микола Кибиць розповідає: «Підприємство наше перспективне. Замовники знають нас як професійного і відповідального партнера. Тому і кількість замовлень постійно зростає. Плануємо розширюватись і створювати нові робочі місця. Але дамокловим мечем над нами висить земельне питання. Хто, і з яких радощів вкладатиме кошти в орендований проммайданчик? Для кожного бізнесмена це неабиякий ризик».

А роменська влада слухає і муркоче...

Відомий в Україні бізнесмен роменчанин Іван Телющенко, який лише на Сумщину залучив десятки мільйонів доларів інвестицій і свого часу керував компанією «СБК», а нині є генеральним директором ТОВ «Карамейя», сподівається, що питання землі врешті-решт зрушиться з мертвої точки: «Уселяє надію те, що захист власного виробника й інвестиції знаходяться на особистому контролі голови Сумської ОДА Юрія Чмиря. Підтримую Президента України, який вимагає від чиновників ініціативи на місцях та налагодження діалогу з бізнесом. Це дуже просто отримувати кошти і дотації з центру. Однак потрібно і самим не спати і вві сні ловити ротом манну небесну. Сьогодні — доба реформаторів. Країні потрібні кризові менеджери, здатні приймати рішення, впливати на ситуацію, організовувати позитивні зміни. Наші люди вже зачекалися сильних лідерів, тому багатьом українцям імпонує вимогливість Президента. Потрібно, щоб всі усвідомили неминучість відповідальності за свої дії і свою бездіяльність, байдужість. Мені, як роменчанину, дуже боляче дивитись на ті руїни, які залишились від колишніх потужних підприємств. Скільки моїх земляків змушені були шукати роботу по всьому світу! Кинути свої домівки, родини... Це не заводи порізали, а людські долі. Зараз треба докласти багатьох зусиль, щоб не втратити останнього, що можна ще відродити і, в що можна ще вдихнути життя».

Знайшлися б інвестори й на Роменську гардинно-тюлеву фабрику, але за однієї умови: земля повинна належати підприємству. Зауважимо, не та земля, що поруч чи десь там — за рогом, а на якій знаходиться підприємство. Здавалося б, процес відчуження такої землі повинен відбуватися автоматично. Так ні! Роменська міськрада вперто не голосує за таке необхідне колективу «гардинки» рішення. Либонь, слід нагадати тамтешнім обранцям, що продукція фабрики давно вже стала візиткою Ромен, і те, як у скрутні часи саме це підприємство втримало економіку міста на плаву: надходження до місцевого бюджету від гардинників тоді становили майже 50 відсотків від загальної суми.

— Ми постійно працюємо над технічним переоснащенням підприємства, оновлюємо обладнання, впроваджуємо новітні технології. Щороку вкладаємо в модернізацію виробництва сотні тисяч доларів власних коштів, — розповідає директор ЗАТ «Роменська гардинна-тюлева фабрика» Олександр Лакиза. — Наші вироби вже давно користуються великим попитом серед споживачів як України, так і Росії, він набагато перевищує виробничі можливості підприємства, хоча останні кілька років ми й працюємо у три зміни. Для збільшення обсягів необхідно придбати чотири нові сучасні машини вартістю 1,6 мільйона євро. Є потенційні інвестори, готові вкласти кошти в розвиток фабрики. Але їм потрібні гарантії, зокрема, земля має бути у власності підприємства. Тим часом, інвестиції дозволять не тільки збільшити обсяги виробництва, а з ними, відповідно, й прибутки, а й кількість робочих місць, відрахування до бюджету.

Майже чотирирічна епопея з землею «гардинки» нагадує серіал. Як розповів Олександр Лакиза, спочатку депутати міськради засумнівалися в чесності експертів, яких найняло підприємство: буцімто розрахували низьку вартість одного квадратного метра. Запросили інших спеціалістів. Місто зі своєї казни виплатило їм гроші. В результаті розрахунків ціна виявилась такою самою. Однак і цей доказ переконав далеко не всіх депутатів. Тож для прийняття життєво важливого для міста рішення знову забракло депутатських голосів. І це при тому, що приватизація проммайданчика «гардинки» принесе місту, яке задихається від нестачі бюджетних коштів, чималі дивіденди. Та обранцям, схоже, проблеми міста «до дядькової лампочки». Міський голова начебто й за, але переконує всіх, що «впливати на депутатів не може». Було б смішно, якби не було так сумно від цих «щирих» зізнань. З огляду на викладені історії, чимало роменських обранців також давно вже засиділися в депутатських кріслах...

З усього побаченого і почутого в Ромнах зрозуміло одне: допоки влада і бізнес не сядуть за стіл переговорів, ситуація в місті тільки погіршуватиметься. А Ромни й надалі залишатимуться дотаційним містом із депресивною економікою.

Олена ГЕРЕНКО,

Владислав ЖМУРКОВ.

Ромни.

Сумська область.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

Сховище гальванічних відходів — міна уповільненої дії

Косовиця на болотах

У Національному природному парку «Прип'ять–Стохід» удруге відбувся турнір з ручного косіння низинних боліт «Українська косовиця–2010».

Чи подякує людям прудка очеретянка?

Майже всю дорогу до місця проведення косовиці журналісти їхали через осушені в 1960—1970 роках землі. Магістральні і внутрішньо господарські канали, насосні станції, поля і окультурені пасовища за цей час органічно вписалися в місцеві пейзажі. Тепер важко повірити, що колись північ області була краєм боліт. Після проведення меліорації їх в області майже не залишилося. Лише в Черемському природному заповіднику та національному природному парку «Прип'ять-Стохід» вони збереглися у первісному стані, але й тут перебувають перед загрозою трансформації. Бо споконвіку поліщуки, яким завжди бракувало землі, обкошували болота, щоб хоч якось прогодувати свою худобину. Тепер корів у селах поменшало, вільних земель не бракує тож нема потреби й у заготівлі болотяних трав. Твані поволі заростають верболозом, змінюється їх гідрологічний режим, рослинний і тваринний світ.

Як пояснили організатори турніру, основною метою «Української косовиці-2010» є відновлення на території національного природного парку «Прип'ять-Стохід» екосистем низинних боліт, які є ареалом мешкання занесених до Червоної книги України птахів. За спостереженнями орнітологів, цього року тут зросла кількість таких рідкісних птахів, як чорний лелека та прудка очеретянка, для виживання яких важливо не допускати заростання боліт. Тож турнір, під час якого викошується трава та кущі на болотистій місцевості, дає можливість людям власними руками захистити українське біорізноманіття.

Дощ іде, а ми скирдуємо

На жаль, через спекоту й посуху «Українську косовицю» довелося перенести з серпня на вересень. Тож на час змагань випала прохолодна, але сльотлива погода. Звичайно, це позначилось на кількості учасників турніру. Якщо торік їх було 72, то цього року лише 26. Спочатку змагалися між собою 13 команд. До речі, усі вони (за винятком команди «Горгани») — з Волинської області, що, безперечно, є недоліком цьогорічного турніру, який із всеукраїнського фактично перетворився на обласний.

Однак напруга суперництва серед косарів і цьогоріч була висока. Кожен із двох косарів, а саме стільки їх входило в одну команду, мав показати високий час, оскільки їх результати плюсувалися. Пройти ж кожному належало дистанцію завдовжки 100 і завширшки 1,8 метра. Зробити це за короткий проміжок часу нелегко: болотяна рослинність в осінню пору вже груба і тверда, до того ж доводилося працювати у воді, і місцями ноги загрузали в багнюці майже по коліна. Але зі своїми завданнями більшість колективів впоралися успішно. Перемогу здобула команда «Дуби» з Любешівського державного лісомисливського господарства. Сергій Сковера та Микола Бураков пройшли дистанцію за 15 хвилин 8 секунд (час обох учасників плюсувався). Тобто в середньому кожен з них за 7 хв. 34 сек. викосив по 1 сотих трави. Професіонали знають: показник досить високий. Членів команди-переможця нагородили імпортними мотопилами.

До змагань за індивідуальну першість було допущено десять косарів, які показали особисті найкращі результати в командній першості. Кожному з учасників потрібно було викосити загінку завдовжки 50 і завширшки 1,8 метра. Тут перемогу здобув Петро Кравчук, який 0,9 сотих трави поклав усього за 2 хв. 36 секунд. Його нагороджено мотокосою. Призи від спонсорів ТОВ «Андреас Штіль», ВАТ «Віда» та ЗАТ «Крафт Фудз Україна» отримали й інші призери змагань.

Фільтр, який придумала природа

Після закінчення змагань хтось із журналістів запитав заступника директора Національного природного парку «Прип'ять-Стохід» Олександра Сащука, який того дня виконував роль головного судді змагань, а чи не надто архаїчний цей турнір, чи не можна було б учасників озброїти не ручними, а механічними косами? З'ясувалося, що в 2009 році одному з добровольців вручили таку косу і поставили на дистанцію. Сучасна техніка не витримала напруги змагань: косар, який працював з нею, набагато відстав від учасника, що завершив дистанцію останнім. «Тож, — підсумував Олександр Іванович, — на болоті вмілому косарю з дідівським інструментом поки що немає рівних».

Голова Любешівської райради Валерій Панасюк запропонував турнір з ручного сінокосіння зробити спортивними змаганнями. Видовище це не менш цікаве, ніж футбольні матчі: хто сильніший, вправніший, витриваліший, той і перемагає.

І насамкінець про організаторів турніру. Ними стали Державна служба заповідної справи, проект Програми розвитку ООН та Глобального екологічного фонду «Зміцнення управління та фінансової стійкості національної системи природоохоронних територій в Україні», ВГО «Асоціація природоохоронних територій України» та Національний природний парк «Прип'ять-Стохід».

Микола ЯКИМЕНКО.

Любешівський район
Волинської області.

На знімках: за кілька хвилин до початку змагань; своїм співом учасників підбадьорював гурт «Косарики» із села Велика Глуша.

Фото автора.

РЕПЛІКА

Навіть тварина має право

«У місті Славутичі Київської області спільними зусиллями комунального підприємства ЖКЦ (директор Ірина Жаболенко) і товариства захисту тварин «ЗОВ» створено майданчик для безпритульних тварин, де їх лікують, годують, стерилізують, знаходять нових господарів. Допомагають у цьому мешканці міста, приватні підприємці».

Це витяг із листа нашої читачки Аліни Купріянової, в минулому гірського інженера-технолога, а нині пенсіонерки і члена благодійного товариства із захисту тварин міста Славутич «ЗОВ» (Забери, Обігрій, Виховай). Лист особливий, бо зазвичай нам розповідають про проблеми і негаразди, нарікаючи на місцеву владу. А тут несподівано — подяка (у тому числі й міському голові Володимирові Удовиченку) за розуміння і співпрацю.

Йдеться в листі про те, що в навчальних закладах міста і навіть у міліції прочитано лекції з екологічної етики. Серед школярів проводяться конкурси малюнків, фотографій і творів на тему: «Захист тварин у нашому місті». На інтернет-сайті міста розміщено для обговорення «Правила утримання домашніх та інших тварин». Ідилія...

Не полінувалася, залізла на сайт Славутича, щоб дізнатися, що то за організація. І одразу натрапила на дискусію: одні закликають «маразматиків із ЗОВу винищити». Другі — допомогти ЗОВу, який займається благородною справою, допомагає контролювати кількість безпритульних тварин. А це — вже реальність суспільства, де триває дискусія: голуб — це символ миру, делікатесна страва чи розносник сифілісу та інших нехороших хвороб? Собака — це друг людини чи головна небезпека пустирів та міських околиць? У кожного своя правда і своя статистика. Одні пригадують випадки, коли бродячі собаки нападали на людей, другі заперечують, що в процентному співвідношенні значно частіше кусають людей не дикі, а домашні пси.

І ця дискусія давно вийшла за межі країни. Під час візиту Президента України Віктора Януковича до Німеччини його зустріли пікетувальники, розфарбовані у синьо-жовті кольори. У такий спосіб представники німецького відділення міжнародної організації PETA (люди за етичне поводження з тваринами) висловлювали свій протест проти порушення прав... тварин в Україні.

Божевілля? Хто б людей захистив? Але, можливо, коли навчимося поважати права тварин, можна буде не боятися за дотримання прав людей.

Наталія ОНИЩУК.

Трошки позеленіли, зате зекономили

Бути екологічно свідомим стало вигідно. Пристати до ідеї «зеленого офісу» — вигідно двічі: це дає змогу компанії зекономити істотні кошти і водночас створити репутацію соціально відповідального гравця на ринку.

До речі, що більша компанія, то привабливішою видається перспектива розпочати гру за правилами «зеленого офісу». Вважається, що ця ідея прийшла до нас із-за кордону. І ініціаторами її в середині 70-х стали хіпі. А ми запозичили «зелену практику» лише кілька років тому. Насправді ще не всі забули таблички на дверях кабінетів «Уходя, гасите свет» або « Экономика должна быть экономной». А також годинні розмови на зборах трудового колективу про марнотратство соціалістичної електрики, води, бензину тощо. Нас закликали утеплювати на зиму оселі, щоб зекономити на опаленні, і вчасно ремонтувати крани, щоб не марнувати воду. Але тоді пропонувалося економити добро народне, а отже, нічиє. А нині концепція змінилася: економить компанія, а вигода — для довкілля, а отже — всенародна.

То що таке «зелений офіс»? Це коли управління організацією базується на таких головних принципах: зменшення використання води, енергії, паперу, транспорту тощо; повторне використання ресурсів і, врешті, переробка. Нині ці три принципи можуть бути складовою антикризової програми. Вітчизняні компанії, що вже «позеленіли», звітують про істотну економію коштів. Наприклад, тільки на опаленні (а це найбільш витратна стаття комунальних платежів) можна заощадити від 20 до 50 відсотків. Варіантів безліч: замінити вікна на герметичні металопластикові. Поставити терморегулятори на батареї. Прикручувати опалення в офісі на нічний час та вихідні дні, коли там немає співробітників...

Завдяки енергозберігаючим лампам можна зменшити використання електроенергії на 75 відсотків. Заощаджувати можна вже на етапі закуповування нової техніки, віддаючи перевагу економним моделям. Власне, зберегти кошти можна навіть без закупівель нового обладнання. Достатньо просто переконати своїх співробітників не тримати офісну техніку в режимі «очікування», а по закінченню робочого дня вимикати її з мережі.

Окремі компанії майже повністю відмовилися від роздрукування робочих документів. З'ясувалося, що за рахунок цього протягом року можна зекономити від кількох кілограмів паперу до кількох тонн. Все залежить від масштабів компанії. У разі, якщо неможливо не роздрукувати документ чи інформацію, ідеологи «зеленого офісу» радять використовувати папір з обох боків.

І, нарешті, третій пункт: правильна утилізація паперових ресурсів та офісної техніки. Куди дівати списану техніку і макулатуру? Палити, викидати на смітник? Замовляти машину для вивезення сміття? «Програма зменшення відходів: Клуб А4», яка втілюється в партнерстві з кампанією «Go Green», ініційованою ООН в Україні в рамках Глобального договору, пропонує такий варіант. Організаціям, які захочуть стати учасниками програми, безплатно роздадуть контейнери для паперових відходів, які пізніше безплатно вивозитимуть. Вимога одна — паперові відходи мають бути сухі та чисті.

Це все — стосовно комерційної вигоди. А тепер щодо вигоди нематеріальної: тонна макулатури економить 4 МВт електроенергії, 29 тис. літрів води і запобігає викиду в атмосферу 30 кг CO_2. 7 тонн макулатури дають змогу зберегти 120 дерев.

Наталя ФІЛІПЧУК.

ГОЛОС УКРАЇНИ № 179 (4929)
СУБОТА, 25 ВЕРЕСНЯ 2010

Їм сняться леви

(Інтродукція)

«Воєнні сни вже не сняться мені», — напише в листі видатний письменник Росії Юрій Бондарєв — ровесник, побратим по війні й літературі. А пам'ять — моя мучителька і моє надбання — навіює асоціативний ряд: «Йому вже не снились ні бурі, ні жінки, ні кулачні бої. Тільки іноді сняться леви, як він уперше побачить їх місячної ночі біля берегів Західної Африки зі слизької палуби броненосця. Вони виходитимуть із глибин пустелі, бавлячись, мов кошенята. Завмиратимуть на березі океану і невідривно зиритимуть на гуркітливе чудовисько, всіяне тисячами вогнів. Доки воно щезне за вигином берегової лінії». Це Хемінгуей — «Старий і море».

Мені ж сняться й не перестають і досі мої загиблі друзі і командири, такі ж мужні, як леви! Їм, напевне, і на тім світі сняться леви. Як снились, можливо, перед загибеллю.

Сниться мені часто й дивна будівля. Такі будівлі бачитиму лише в Нью-Йорку, Чикаго, Сан-Франциско — серед тісняви мегаполісів. А ця — зі скла і черленого старого срібла — стоїть на просторому зеленому узгір'ї. З нього видно всю Україну! На півдні грає синіми хвилями Чорне море. На заході сяють альпійськими луками під синіми небесами Карпати. В центрі «реет и вьется по зеленому миру» Дніпро. На сході темніють подібні до гір терикони Донбасу. А на півночі золотиться банями храмів та монастирів древній Чернігів.

— Де ваші твори? — питає мене в тому сні суворий голова якоїсь наради. Він на мить нагадає мені нашого Василя Васильовича Цвіркунова — славного директора кіностудії Довженка, котрий отак само, стоячи, проводив засідання художньої ради. Але ж у вузькій і тісній сьомій проекції! А тут височенний ангар чи термінал. В таких доведеться побувати лише на Міжнародних книжкових виставках у Празі, а потім у Франкфурті-на-Майні, присвячених 60-літтю перемоги над фашизмом.

— Ми зібралися тут, щоб обговорити ваші «Берлінські оповідання», а ви замість них подаєте проект «Берлінські хроніки» під назвою «Валькірії не прилетять». То покажіть, хоча б те, що у вас є, якщо не весь цикл. Бо в нашому портфелі — все тільки про УПА, 14-ту дивізію СС «Галичина», про каральні батальйони «Нахтігаль» і «Ролланд», криївки та схрони. Наче Великої Вітчизняної і Другої світової воєн і не було! — Головуючий різко і невдоволено підкреслить останню фразу, і я здивовано гляну на нього. В модному сірому костюмі, стрункий і високий, він здасться мені малим і немічним, бо стоїть на протилежному кінці довгого-предовгого столу. Важкого полірованого столу, що годиться перепиняти танки й ворожі колони. Або щоб лагодити на ньому потужні реактивні двигуни міжконтинентальних лайнерів чи стратегічних бомбардувальників.

Проте на столі лежать тільки тонесенькі згортки білого паперу. Більш ніколи на цьому столі нічого не лежало. І вдатні столярі Закарпаття, що втнули цей непохитний стіл у якійсь прекрасній майстерні, мабуть, не знали, для чого його будують.

Проти кожної горстки паперу сидить по одному чоловіку. Всі вони ніби прикуті до тих паперів — схиляються над ними пильно, суворо і зосереджено. Знайомляться, мабуть, з моїм проектом. Намагаються виглядати поважними, як усі чиновники, але здаються дрібними й однаковими, мов близнюки.

— Навряд, щоб у нього щось було, — скаже хтось із них, навіть не глянувши на мене.

— Що ви собі думаєте? — суворий голова зіпреться обома руками об край столу, наче йому важко стояти, а він мусить головувати стоячи.

— Він нічого не думає, — знову скаже хтось із суворих чиновників. — По-моєму, він уже не здатен ні почати щось, ні завершити! Погляньте на нього уважно і зважте, екселенце, скільки йому років? Хіба в такому віці можна щось путнє написати? У нього й справді нічого немає!

Усі вони в моєму сні так разюче схожі один на одного, що я ніяк не збагну, хто з них бовкне цей бридкий і неправедний наклеп? Голова ж на моїх очах, як буває тільки уві сні чи маренні, перевтілюється у Великого Інквізитора з легенди Достоєвського. «О, вже і цей тут! — не дуже й здивуюся. — Десантується із Львова до Києва разом з резиденцією греко-католицької церкви? Та й не просто в Київ, а на лівобережжя! Щоб папський Рим розгортав звідси експансію проти Православ'я на Дон і Волгу! І далі на Схід, за їхні степи? Саме ж для цього й потрібні інквізитори — мобільна гвардія католицького Риму!».

— У вас направду нічого немає? — Грізно спитає Великий Інквізитор громовим басом, пропікши мене моторошним поглядом. — І ви вже нездатні нічого написати?

«Брехня!» — гукну подумки й затулю

рота долонею, щоб жодного звуку не вирвалося. А то ще й справді піддадуть інквізиційним тортурам.

Добре, що ніхто нічого не помітить. І не почує. Можна й далі мовчати, сидіти за столом покірно і смиренно, а втім — перенестись у далеке село свого дитинства, перебігти двір і город, переплигнути огорожу й сховатися в травах білоголовим хлопчиком у подертій сорочці та полатаних штанях. Трави пахучі й високі — полин, буркун, ромашки. Вигналися вище за огорожу, бо ростуть над ставом і постійно виглядають сонця.

А я сиджу собі тихенько, причаївшись, і квіти зійдуться наді мною — погойдуються під вітром і вдають, що не ховають нікого. Пахнуть собі. Та цвітуть. Білим і жовтим. Любі квіти мого дитинства! Знизу вони ніякі — самі стовбури. А зверху утворюють шати, що ховають від стороннього ока. Сидиш і вдихаєш їхні пахощі. І відчуваєш тім'ям сонце, а ніздрями — вітер. Вони проникають сюди ласкаво і легко.

А голова редакційно-художньої ради й суворі його помічники не бачать мене. І хвилі шумлять у ставку, і степ мріє за селом, і батьків сад у мене за плечима мліє під сонцем, і мама щось роблять у хаті. Ось вони зараз вийдуть і погукають мене...

— Ви пишете хроніку замість оповідань? — гукає мені з протилежного кінця столу Великий Інквізитор. — Правильно! Боги вмерли ще у XIX столітті. І першим помітив це Фрідріх Ніцше. За ними вмерли, напевне, й Валькірії. Або ж вони замерзли ще в грудні 41-го, літаючи над загиблими воїнами розгромленої групи армій «Центр» у білосніжних полях під Москвою. А якщо котрісь і лишаться після першого розгрому гітлерівців, то під Сталінградом, у ще страшнішу зиму й поразку, околіють всі до одної! — Огидно всміхнеться тонкогубим ротом Великий Інквізитор. — Чому ж ви свою документальну хроніку мітите їхніми міфічними іменами? Ідеалізм, романтизм і ліризм гинуть і заперечуються нинішнім прагматичним світом. І ви обіцяєте у своєму загалом цікавому проекті правдиво відтворити дійсні події та живих, а не вигаданих за столом людей. Без пережитків ідеалізму та романтизму! Так? А ставите в заголовок ім'я вигаданих поетами й композиторами богинь. А як же ваші обіцянки? Строки подачі рукопису вийшли!

«Обіцянки-цяцянки». «Солов'я байками не годують». «Строки вийшли, а твори не вийшли», — все правильно. Але хіба ж я комусь обіцяв холодну безсторонність? Мої хроніки, як і оповідання, вмруть без романтизму й ліризму! Це ж не пережитки? Хіба вони — альтернатива правдивості? І де ж вони, мої хроніки? Де поділись?

Ага, он вони. Он! Збились над Бугом і дивляться в каламутну воду. І бояться ступити на переправу. Бо ще, мабуть, не час. Ще я чогось в них не додумав і не відчув до кінця, щоб поставити останню крапку. А переправа веде з метушливого берега поспішності у мудрий світ вивірених відчувань і мелодій, необхідних людям до туги, до радощів! І, можливо, до сліз. Там, за переправою, ждуть тільки правдивих і довговічних творів, а не одноденок. Тому навіть мої хроніки — реальні, без жодної вигадки — все ще бояться ступити на переправу.

А я переправ не боюся. Не боюся відтоді, як вийду на переправу через Південний Буг під Новою Одесою. Я ще тільки ставатиму солдатом тієї весни, але вже й тоді не боятимуся нічого, крім смерті. Але віритиму, що й кулі, і смерть пролетять повз мене, може, й справді, щоб я написав про війну, про своїх бойових друзів і командирів правдиво. Тому я не маю права квапитись. Тільки не вмію пояснити це Великому Інквізиторові та суворим його помічникам. Не зважуся довести святе своє право на Правду, здобуте пролитою в ближнім бою кров'ю. Може, це буде наївно і нескромно?

«Але спробую!» — вирішую про себе. А сам знову опинюся на тій пам'ятній переправі через Південний Буг, що стане для мене тієї весни усіма ріками світу.

І треба було б запам'ятати кожну дощечку тієї переправи! А я не запам'ятаю: іду цілий тиждень у тифу і бачу все, як у тумані. Ріка розіллється й перетвориться на море — сивіє протилежним високим правим берегом далеко-далеко, мов уві сні. А переправа — вузька, без поручнів, з широкими щілинами поміж вузькими й слизькими дошками, що їх бідні сапери знайдуть невідомо де в тім голім повойованім степу. І хвилі безборонно вихлюпуються на понтонний поміст. І дошки — ну до того мокрі й слизькі! Що втриматись на них і не впасти в каламутні нуртуючі хвилі дуже важко...

— Не лайтеся, — скажу, вже посивілий, вертаючись з тієї слизької вузенької переправи до широкого й сухого столу, трохи коротшого за неї. — Не лайтеся. Я напишу...

— Про що? — насторожиться Великий Інквізитор.

— Про штурм Зеєловських висот і Берлінську битву. Про своїх командирів і бойових друзів. Про те, як вони гинутимуть на моїх очах...

— Про що, про що? — спитає Великий Інквізитор, і в його тоні вчуються іронія і зневіра. — Все про війну та про війну? Доки? І потім — це ще треба заслужити: писати про війну. Та ще про Берлінську битву, за якою стежило, затамувавши подих, усе людство! Хіба в хроніках, навіть художньо-документальних, може вміститися така грандіозна битва?

— Так, може! За однієї-єдиної умови: писати правдиво! Як було насправді, а не писалося в газетах, в реляціях і бойових донесеннях. Її ще й досі бояться видавці й редактори — правди про війну! І ви теж боятиметесь! Бо звикли все пригладжувати...

— Приклади! — розлючено гримне Великий Інквізитор.

— Щойно самовільно вилучено з моєї художньо-документальної хроніки знетямлений крик генерала: « Всіх фаустників розстріляти! Всіх до одного!..» Бо вони щойно спалили розвідвзвод його танкового корпусу під командуванням майора Волошка — три танки з екіпажами! То як же має реагувати розгніваний командир корпусу на загибель своєї розвідки? Це ж очі і вуха всього ударного військового з' єднання! Та ще й втративши своїх бойових друзів, з якими дійде до Берліна від самого Сталінграда!?

— І ви це бачили? — визвіриться Великий Інквізитор, аж ніздрі йому люто і хижо роздуються. — Чули, як генерал саме отак кричав?

— Я особисто братиму участь у тій події — все бачитиму власними очима й чутиму власними вухами! І в «Берлінській хроніці» напишу тільки правду! Нічого, крім правди! Все в ім'я правди! Як у суді. Напишу про те, як братиму участь у тих боях. Як горітиму в полум'ї пожеж разом з усіма! Аж до їхньої загибелі та власного, майже смертельного, поранення в ближнім бою! А ваші підлеглі в тиші кабінетів правлять те, що гриміло й палало на полі бою! А де вони самі були, як гриміло? Через їхню упередженість я не можу завершити цикл і подати його Вам на розгляд. Вони вимагають, щоб усе було пристойно, благополучно. Навіть на війні! А я не можу брехати про війну ані на йоту! Перед пам'яттю живих і загиблих товаришів і командирів. Їм, і мертвим, сняться, мабуть, леви. Бо й самі вони були як леви. А війна з усією жорстокістю й правдивістю все життя палає в моєму серці! Стукає попелом Клааса в мою душу і совість! Ваші підлеглі цього не розуміють. Та не знаю, чи зрозумієте й ви...

— Про нас тут не йдеться, — примирливо всміхнеться Великий Інквізитор. — Ми ж тут зібралися не для обговорення наших вчинків чи переконань. Правда ж? А редакторам видніше, що друкувати, що правити, а що відхиляти. На те ж вони й редактори...

— Видніше з тихих кабінетів те, що гриміло й палало на полі бою за моєї участі? Адже ніхто, крім мене, свідка й учасника тих подій, не може правдиво розповісти про людей і про події — так, як це було насправді! А їм, бачте, видніше, з тихих кабінетів і високих посад, ніж мені з поля бою, що там було і як там було? Вони ж нічого того не бачили й не чули, не можуть навіть уявити собі! А беруться правити!

— Не гарячкуйте, — заспокійливо підносить руку, мов для благословення чи причастя, Великий Інквізитор. — У редакторів своя лінія...

— І своє начальство, — докине хтось із тих сірих і однакових засідателів. Мені стане прикро, і я знову опинюся на тій переправі. Вийду на неї разом із своєю полковою колоною, яку залишу, знепритомнівши від тифу, там, на річці Південний Буг, під Новою Одесою, в квітні 44-го. А це так далеко! І було давно-давно! Так давно, що повернутись туди легко тільки в думках і в уяві.

— Скажіть конкретно: що ви хочете написати? — допитується Великий Інквізитор з військовою виправкою, переступивши на здорову ногу й скрипнувши протезом. І я лише зараз подумаю: а чи не стоїть, часом, за довгим-предовгим, мов переправа, столом той, хто так владно перетнув потік військ на березі Південного Бугу. А потім, мабуть, як і я, він буде тяжко поранений. Тільки йому не зуміють врятувати ногу, як врятують мені. Довіра ворухнеться в моєму серці, переповненому війною й тугою за товаришами, загиблими у мене на очах. І за вмерлими від ран і старості.

Напишу, як ми штурмуватимемо Зеєловські висоти, братимемо Берлін і гинутимемо на його вулицях. Про завершальні бої найкривавішої та найславетнішої з усіх війн — війни проти фашизму! — скажу Великому Інквізиторові, що раптом стане мені ближчим: може, він з нашої дивізії? Чи з 8-ї гвардійської армії Чуйкова?

— Здивував! — Буркне собі під ніс хтось із тих, що нерухоміють над паперами обабіч довгого, як переправа, столу. — Теж мені відкриття!

«Відкриття-закриття», «кішки-мишки», — подумаю собі. — А ти сам що-небудь путнє зробив у своєму житті?» — майже крикну подумки, але стримаюся.

І подумаю про те, що добре було б написати чи й зняти без сценарію, як на самому початку переправи двадцятилітній капітан у гарній гімнастерці, синіх бриджах і хромових чобітках стоїть перед усміхненою лікаркою-лейтенантом медичної служби і, тихо наспівуючи «Огоньок», намагається не дивитись на неї, але любить її до нестями! І до самозречення бажає її, доки вони ще живі! Доки війна ще не поглинула їхню молодість, повну нерозтрачених сил, і не забрала в свої моторошні сховища їхні квітучі життя.

Бо тільки ж на війні по-справжньому усвідомлюєш, що таке жінка, мадонна і розпусниця! Тільки там осягнеш її справжню незамінність і значення в житті кожного з нас! І тільки там, перед лицем смерті, поклоняєшся їй, як найбільшій святості, дарованій за всі муки, за бої на кривавих полях битв і за поневіряння в боях і походах по далеких і чужих землях. І про це ще по-справжньому не написано. І мені теж ніяк не вдається написати про це...

І знову я опинюся в своєму степу, там, де гула колись переправа. Стою в лісосмузі, з рушницею на зігнутій руці. Терпко пахне осіннім полем і сухим листям. І вітер лагідно й тихо шумить у деревах. І сумовито курличуть десь під хмарами журавлі, й погавкують собаки в далекому селі — і тихо, так тихо у степу і в душі! І ніхто тебе не спитає, де твої твори... — То де ж ваші «Берлінські хроніки»? — спитає Великий Інквізитор і нарешті сяде, ще дужче скрипнувши протезом. — Пишуться вони? Чи їх ніколи й не буде? І знову я полину через ріки, степи й ліси. Летітиму довго і, розгублений, приземлюся на тихому сільському кладовищі, біля батьківської могили. Схилюся на огорожу, відчуваючи руками й грудьми, яка вона холодна й ребриста. «Ну що вони хочуть від мене?» — несподівано для самого себе пожаліюся батькам. А потім отямлюся: хіба ж мертві поможуть? Чи захистять? І стане мені ніяково перед найріднішими у світі людьми.

— Треба було б і про вас написати, — скажу сам собі над могилою, в якій лежать тато й мама рядочком, намучившись, наробившись і настраждавшись за свій недовгий вік. — Та хіба ж можна охопити все одразу? Хіба можна квапитись, коли хочеш писати по-справжньому, як воно ще не визріло в душі та уяві і не стало твоїм хлібом насущним? Мовчить могила. Холонуть пальці на залізній огорожі. Мене й тут не покидає туга за тим, що весь огром незбагненного світу вирує в мені тисячами тем і мелодій, але я не вмію відібрати з цієї мішанини найнеобхіднішу, одну-єдину — про війну і смерть. Чи про радісне життя і кохання. Я ніяк не можу зупинитись на головній темі.

— Прошу пролонгацію, — нервово ворухну занімілими від холодної огорожі на батьківській могилі пальцями над масивним горіховим столом, об який можуть розбитися ворожі танки. — Дайте мені час, і я напишу... А як тільки попрошу час, хтось довірливо шепне на вухо: «Так часу ж у тебе вже не залишається! Хіба ти забув?» І мені стане моторошніше, ніж було на війні. «Багдадський злодій літо вкрав! Багдадський злодій...» — згадається Ліна. Я не знаю, хто краде час. Але тут навіть Ліна не врятує зі своїм максималізмом і талантом. І Олесь Гончар з напуттям: «Думаймо про велике!». Та запитанням: «Чим наш дух трепетав?». Із своїм письменницьким генієм і досвідом. Навіть вони мене не порятують — ці найдорожчі, найулюбленіші і найближчі люди. Бо час не належить нікому! Його можна тільки втратити, а не вберегти і не продовжити...

Олександр СИЗОНЕНКО.

ДП "Донецька залізниця" інформує

про введення з 01.10.2010 року нових роздрібних тарифів на електроенергію згідно Постанови НКРЕ України від 22.09.2010р. №1267 з врахуванням граничних рівнів тарифів при поступовому переході до формування єдиних роздрібних тарифів, без урахування податку на додану вартість.

Роздрібні тарифи для категорій споживачів на території розташування ДП "Донецька залізниця", крім населення, населених пунктів, з напругою живлення становлять:

Групи споживачів	Тариф грн. за 1 МВт/год		Групи споживачів	Тариф грн. за 1 МВт/год	
	1 клас	2 клас		1 клас	2 клас
Промислові та прирівняні до них споживачі з приєднаною потужністю 750 кВа і більше	552,7	686,0	Непромислові споживачі	552,7	686,0
Промислові та прирівняні до них споживачі з приєднаною потужністю до 750 кВа	552,7	686,0	Виробничі с\г споживачі	552,7	686,0

Для визначення рівня ставок тарифів, диференційованих за періодами часу, встановлюються такі тарифні коефіцієнти:
3-х зонний тариф – Постанова НКРЕ від 19.07.05р. №529 нічний період – 0,25; напівпіковий період - 1,02; піковий період – 1,80.
2-х зонний тариф – Постанова НКРЕ від 19.07.05р. №529 нічний період – 0,35; денний-1,8.

Роздрібні тарифи розраховані згідно з умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом на підставі таких даних:

Прогнозована оптова ринкова ціна на розрахунковий період, грн./Мвтгод	502,5	Постанова НКРЕ № 1265 від 21.08.10
Коефіцієнт нормативних технологічних втрат (1 клас напруги 35-110 кВ) %	3,37	Постанова НКРЕ № 378 від 15.04.09
Коефіцієнт нормативних технологічних втрат (2 клас напруги 0,4-10 кВ) %	11,51	Постанова НКРЕ № 378 від 15.04.09
Тариф на передачу електроенергії (1 клас напруги 35-110 кВ) грн./МВтгод	9,19	Постанова НКРЕ № 1181 від 26.08.10
Тариф на передачу електроенергії (2 клас напруги 0,4-10 кВ) грн./МВтгод	91,62	Постанова НКРЕ № 1181 від 26.08.10
Тариф на постачання 1 група (грн./МВтгод)	7,37	Постанова НКРЕ № 1181 від 26.08.10
Тариф на постачання 2 група (грн./МВтгод)	36,85	Постанова НКРЕ № 1181 від 26.08.10

Господарським судом Чернівецької області, що знаходиться за адресою: 58000, м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 14 ухвалою від 31.08.2010 р. порушено справу про банкрутство № 5/72/б та введено процедуру розпорядження майном відкритого акціонерного товариства «Чернівецький міський молочний завод» (адреса: 58000, м. Чернівці, вул. Коломийська, 4а, код ЄДРПОУ 00447862, р/р № 260030171689 в Укрексімбанку м. Чернівці, МФО 356271).
Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Дутчак Тетяну Іванівну (ліцензія сер. АВ № 081097 від 03.07.2006 року), що мешкає за адресою: 58001, м. Чернівці, вул. Червоноармійська, 52/2.
Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються в місячний строк з дня опублікування оголошення.

Господарським судом м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-б) порушено провадження у справі № 46/392-б про банкрутство Приватного підприємства "Форкіс" (04212, м. Київ, вул. Богатирська, 1-д к. 205, код ЄДРПОУ 34186758, п/р 26003000000345 у ТОВ УКБ "КАМБІО" у м. Києві, МФО 380399).
Розпорядником майна призначений арбітражний керуючий Кугот Ігор Петрович (ліцензія серії АВ № 482140 від 26.10.2009 року, ідентифікаційний номер 2821111817, адреса: 20700, м. Сміла, вул. Колгоспна, 12.
Заяви кредиторів приймаються протягом 30 днів з моменту публікації оголошення.

ВАТ «Страхова компанія «НОВА» повідомляє про те, що у зв'язку з втратою бланків полісів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів серії ВА/0796364-ВА/0796369, ВА/0796389-ВА/0796399, ВА/0796401-ВА/0796411, ВА/1335359-ВА/1335373, ВА/9297957-ВА/9297961, ВВ/0401303-ВВ/0401339, ВВ/1464718-ВВ/1464722, ВВ/0404142-ВВ/0404143, ВВ/3693776-ВВ/3693804, ВВ/5061150-ВВ/5061164, ВС/4836301-ВС/4836303, ВС/4836313-4836325, ВС/4836345, ВС/4836349, ВС/4836482, ВС/4836723-ВС/4836732, ВС/4836735, ВС/4836758-ВС/4836764, ВС/4836789, ВС/4836819, ВС/4836827-ВС/4836829, ВС/4836965-ВС/4836969, ВС/4836980-ВС/4836988, ВС/4836994 - вважати їх недійсними.

В ДЕРЖАВНІЙ ГЕОЛОГІЧНІЙ СЛУЖБІ

Міністерства охорони навколишнього природного середовища України

ОГОЛОШУЄТЬСЯ КОНКУРС

На заміщення вакантної посади державного службовця
— радник голови
Професійні та кваліфікаційні вимоги до кандидатів: вища освіта та досвід роботи з питань, що входять до функцій підрозділів Державної геологічної служби.
Довідки за телефоном: 456-71-38.
Адреса: м. Київ, вул. Ежена Потьє, 16, кімната 211.

Постановою господарського суду Дніпропетровської області від 14.09.2010 р. по справі № Б 26/66-10 Комунальне житлове підприємство № 3, 50064, м. Кривий Ріг, вул. Революційна, 25 (ЄДРПОУ 20293518) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Вернигору В.П., ліцензія АВ № 347093 від 14.08.2007 р. (50000, м. Кривий Ріг, вул. Сиволапа, 44/72, (067) 915-61-96).

Постановою господарського суду Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) від 21.09.2010 р. у справі № 19/179/10 ФОП Чуприна С. О. (ідент. номер 2000408913, 69001, м. Запоріжжя, вул. Райдужна, 12), визнано банкрутом, відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором банкрута призначено Короленко І. М., (69096, м. Запоріжжя, вул. М. Чуйкова, 20/163, 0612 -7012455). Заяви кредиторів приймаються протягом тридцяти днів з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1а) 15.09.2010 р. по справі № Б29/401-09 постановив визнати банкрутом товариство з обмеженою відповідальністю «Перспектива Інжинірінг» (49027, м. Дніпропетровськ, вул. Дзержинського, 35-б, корп. 2; п/р 26009050004748 в ПАТ «КБ «Приватбанк», м. Дніпропетровськ, МФО 305299, код ЄДРПОУ 31890848) і відкрити ліквідаційну процедуру.
Ліквідатором призначений арбітражний керуючий Гришин Михайло Анатолійович, ліцензія АВ № 499244. Поштова адреса: 49050, м. Дніпропетровськ, пр-т Гагаріна, б. 74, оф. 403. Тел.: (056) 3702384.

Господарським судом м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-б) порушено провадження у справі № 44/464-б про банкрутство Приватного підприємства «Атол-М» (03115, м. Київ, просп. Перемоги, б. 136, офіс 34, код ЄДРПОУ 31481511, р/р 26005000000097 у ТОВ УКБ «КАМБІО» у м. Києві, МФО 380399).
Розпорядником майна призначений арбітражний керуючий Кугот Ігор Петрович (ліцензія серії АВ № 482140 від 26.10.2009 року, ідентифікаційний номер 2821111817, адреса: 20700, м. Сміла, вул. Колгоспна, 12).
Заяви кредиторів приймаються протягом 30 днів з моменту публікації оголошення.

Постановою господарського суду Черкаської області (18000, м. Черкаси, вул. Шевченка, 307) від 14.09.2010 р. у справі № 01/1738 Відкрите акціонерне товариство «Киселівський ремонтно-механічний завод» (вул. Заводська, 1, с. Киселівка, Катеринопільського району, Черкаської області, код ЄДРПОУ 05518859) за ст. 52 ЗУ «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Темченко Владислава Анатолійовича. Ліцензія АВ № 158209 від 18.08.2006 р. Адреса для кореспонденції: 18010, м. Черкаси, вул. 30 р. Перемоги, 54, кв. 141,. к. т.: 097-250-33-66.

Закрите Акціонерне Товариство «Житомирські ласощі» повідомляє, що інформація, яка була розміщена в газеті «Голос України» 18 вересня 2010 року № 174 (4924) про втрату печатки, статуту та свідоцтва про державну реєстрацію ЗАТ «Житомирські ласощі» є недостовірною. Печатка, статут та свідоцтво про державну реєстрацію ЗАТ «Житомирські ласощі» не були втрачені та знаходиться у Голови Правління ЗАТ «Житомирські ласощі» — Гамова Євгена Борисовича.

На підставі цього листа ПрАТ Страхова Компанія «ІНТЕР» повідомляє, про втрату бланків полісів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного транспорту в кількості 55 шт., а саме: ВЕ/2281943 — ВЕ/2281944, ВЕ/0285001 — ВЕ/0285002, ВЕ/0285009 — ВЕ/0285010, ВЕ/0285050 - ВЕ/0285053, ВЕ/0285411, ВЕ/0285416 — ВЕ/0285417, ВЕ/0285419 — ВЕ/0285421, ВЕ/0285423 — ВН/0285424, ВЕ/0287791, ВЕ/0428169, ВЕ/3010202, ВЕ/3010204, ВЕ/3010208, ВЕ/3010271 — ВЕ/3010280, ВЕ/3010664, ВЕ/3010821, ВЕ/3010823, ВЕ/3010825, ВЕ/3013925, ВЕ/3014000, ВЕ/4290083, ВЕ/4290164, ВЕ/4290174, ВЕ/4290195 — ВЕ/4290196, ВЕ/4290210, ВЕ/4290386, ВЕ/4291250, ВЕ/4291891 — ВЕ/4291898, та поліс обов'язкового міжнародного страхування за системою «Зелена карта» 015-0007146016.

Повідомляємо, що з 15.09.2010 р. Загальними зборами Учасників товариства з обмеженою відповідальністю ФІРМИ «ДІНО» (код ЄДРПОУ 30050731) прийнято рішення про ліквідацію товариства за рішенням власника згідно Протоколу № 19 від 15.09.2010 року.
Письмові вимоги кредиторів будуть прийматися протягом двох місяців з дати публікації даного оголошення за адресою ТОВ ФІРМИ «ДІНО»: 03022, м. Київ, вул. Васильківська, буд. 30, офіс 206.

Військовий апеляційний суд Центрального регіону, ЄДРПОУ 09810752, повідомляє про свою ліквідацію. Кредитори, перед якими суд має зобов'язання, можуть заявити свої вимоги протягом двох місяців з моменту опублікування даного оголошення за адресою: 01014, місто Київ, вул. Командарма Каменева, 8. Ліквідаційна комісія.
Телефон (044) 285-55-00, факс (044) 285-66-21.

Ухвалою Господарського суду Київської області (01032, м. Київ, вул. Комінтерну, 16) від 01.09.2010 р. по справі № Б11/172-09 припинено процедуру ліквідації відкритого акціонерного товариства «Райагрохім» (код 054892470), юридична адреса: 08420, Київська область, Переяслав-Хмельницький район, с. Переяславське, передбачену ст. 52 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та здійснено перехід до загальних судових процедур у справі про банкрутство.
Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Агафонова Олега Юрійовича (ліцензія серії АВ № 470451 від 21.05.2010 р., м. Київ, пров. Чекістів, буд. 4, кв. 17).
Заяви кредиторів та можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

СПД Кісельов Є. М., повідомляє про втрату страхових полісів СК «УЕСК» за наступними номерами:
2754263-2754267, 2754272-2754277, 2754283, 2754291-2754292, 2860007, 2860642-2860655, 2860659, 2860664-2860665, 2860685-2860691, 2867801-2867841, 3023508-3023530, 3023663-3023674, 3746001-3746022, 9330969-9330986, 9213956-9213970, 9213998, 9214006, 9214028-9214029, 9219399, 9219402, 9324451-9324483, 2860695, 2860697, 2860699, 2860702, 2860704, 2860722-2860729, 2867755-2867759, 2867764, 3023651-3023657, 3023539, 3023543, 3023546-3023550, 3023561-3023580, 3746093-3746094, 3746096, 3746154-3746155, 9330987-9330990, 9331000, 3746160, 3746164-3746165, 3746183, 3746192-3746194, 448988-448996, 9001034, 9324484-9324500, 9330965.
Вище вказані полюси вважаються втраченими та недійсними.

Ухвалою господарського суду Чернівецької області (58002, м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 14) від "13" вересня 2010 року, по справі №5/62/б, товариство з обмеженою відповідальністю "Ставчанське", с. Ставчани Хотинського району, Чернівецької обл., код 30843865, визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру, згідно ст.22-23 ЗУ "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом". Даною постановою ліквідатором банкрута призначено, арбітражного керуючого, Вікнянську Тетяну Василівну, ліцензія АВ №158364, від 30.10.2006р., юр. адреса: 58025, м.Чернівці, вул. В. Александрі 151/Д. Претензії кредиторів приймаються в місячний термін з дня публікації оголошення.

Постановою Запорізького апеляційного господарського суду (69001, м. Запоріжжя, вул. Тюленіна, 21) від 09.09.2010 року у справі № 12/50-Б-10 визнано банкрутом Приватне підприємство «АЛКО-ОПТ» (код ЄДРПОУ 30069213, 73485, м. Херсон, сел. Антонівка, вул. Кримська, 57, кв. 3, п/рах. № 26008042167300 в АКІБ «УкрСиббанк», м. Харків, МФО 351005) та введено ліквідаційну процедуру.
Обов'язки ліквідатора банкрута покладено на голову ліквідаційної комісії Крижановського Миколу Михайловича (адреса: 73008, м. Херсон, вул. Калініна, 125-А, кв. 18, тел.: (0552) 31-13-17, (050) 318-62-65).
У відповідності з правилами ст. 51 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» кредитори мають право заявити свої претензії до боржника, який ліквідується, в місячний строк з дня публікації оголошення про визнання боржника, який ліквідується, банкрутом.

ДТГО "Південно-Західна залізниця" інформує

про введення з 01.10.2010 року нових роздрібних тарифів на електроенергію згідно Постанови НКРЕ України від 22.09.2010р. № 1267 з врахуванням граничних рівнів тарифів при поступовому переході до формування єдиних роздрібних тарифів, без урахування податку на додану вартість.

Роздрібні тарифи для категорій споживачів на території розташування ДТГО "Південно-Західна залізниця", крім населення, населених пунктів, з напругою живлення становлять:

Групи споживачів	Тариф грн. за 1 МВт/год		Групи споживачів	Тариф грн. за 1 МВт/год	
	1 клас	2 клас		1 клас	2 клас
Промислові та прирівняні до них споживачі з приєднаною потужністю 750 кВа і більше	552,70	686,00	Непромислові споживачі	552,70	686,00
Промислові та прирівняні до них споживачі з приєднаною потужністю до 750 кВа	552,70	686,00	Виробничі с\г споживачі	552,70	686,00

Для визначення рівня ставок тарифів, диференційованих за періодами часу, встановлюються такі тарифні коефіцієнти:
3-х зонний тариф – Постанова НКРЕ від 04.11.09р. № 1262 нічний період – 0,35; напівпіковий період - 1,02; піковий період – 1,68.
2-х зонний тариф – Постанова НКРЕ від 04.11.09р. № 1262 нічний період – 0,4; денний-1,5.

Роздрібні тарифи розраховані згідно з умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом на підставі таких даних:

Прогнозована оптова ринкова ціна на розрахунковий період, грн./Мвтгод	502,50	Постанова НКРЕ № 1265 від 20.09.10
Коефіцієнт нормативних технологічних втрат (1 клас напруги 35-110 кВ) %	3,05	Постанова НКРЕ № 378 від 15.04.10
Коефіцієнт нормативних технологічних втрат (2 клас напруги 0,4-10 кВ) %	8,95	Постанова НКРЕ № 378 від 15.04.10
Тариф на передачу електроенергії (1 клас напруги 35-110 кВ) грн./МВтгод	18,08	Постанова НКРЕ № 1180 від 26.08.10
Тариф на передачу електроенергії (2 клас напруги 0,4-10 кВ) грн./МВтгод	178,62	Постанова НКРЕ № 1180 від 26.08.10
Тариф на постачання 1 група (грн./МВтгод)	8,12	Постанова НКРЕ № 1180 від 26.08.10
Тариф на постачання 2 група (грн./МВтгод)	40,58	Постанова НКРЕ № 1180 від 26.08.10

СПОРТ

№ 179 (4929) СУБОТА, 25 ВЕРЕСНЯ 2010

Сьогодні в Україні переважно ясно, без опадів. Вітер північно–західний, північно–східний, 3—10 м/с. Температура вночі 2—9 градусів тепла, на ґрунті місцями заморозки до 4 градусів, на півдні вночі 6—14 тепла, на узбережжі морів 14—17. Удень 15—24 градуси тепла.

ЦЬОГО ДНЯ, 25 ВЕРЕСНЯ

1765. Народився Міхал Огінський, польський композитор і політичний діяч. **1920.** Народився Сергій Бондарчук, визначний російський кінорежисер і актор. Найвідоміші фільми: "Отелло", "Війна і мир", "Доля людини". **1945.** СРСР відновив дипломатичні відносини з Угорщиною. **1945.** У Німеччині створено емігрантську організацію "Мистецький український рух". **1970.** Помер Еріх Марія Ремарк, німецький письменник ("Тріумфальна арка", "Час жити і час помирати"). **1986.** Присвоєно звання Героя Радянського Союзу Вікторові Кібенку та Володимирові Правику (посмертно) і Леоніду Телятникову — чорнобильським пожежникам.

Тепер їх троє — родина!

Воротар «Шахтаря» Рустам Худжамов з дружиною всиновили хлопчика. Власне, як зізнався сам футболіст, жодної таємниці він із цього не робив, хоча й не афішував.

— Насправді розповідати особливо нема чого. Все почалося досить банально, як допомога дитячому будинку, — повідав прес-службі клубу Рустам історію появи в його родині сина Євгена. — Але потім, побачивши цю дитину, ми зрозуміли, що вже не зможемо від нього відмовитися і він поїде з нами!

— Хто ваша дружина, чим вона займається?

— Її ім'я Стелла. В основному вона займається оцим хлопцем. (Показує на сина).

— А скільки йому років?

— Два виповниться 5 жовтня.

— Ви маєте власних дітей?

— Поки що ні, але плануємо. Знаєте, легше стати батьком, якщо готуєшся до цього дев'ять місяців. А коли дитина отак зненацька з'являється — набагато складніше перелаштуватися. Але зрештою все виходить добре!

— Кажуть, після дитбудинку маля кидається на іграшки або їжу. Як ваш син адаптувався до нової домівки?

— Та ні, ми заздалегідь намагалися його у всьому підтримувати. Поки тривав процес усиновлення, ми їздили до нього, провідували, підготовували... Через тиждень він уже до нас звик, а через два почав називати мене татом.

— А як поставилися до всиновлення ваші батьки?

— Батьки дружини — позитивно, а мої — насторожено. Втім, це рішення нашої родини, і ми приймали його разом із дружиною. По суті, жодна інша думка мене не цікавила.

— У вас були якісь побоювання?

— Звичайно, як і в кожного. Але я хочу сказати тим, хто сумніваються: треба відкидати всі свої сумніви й всиновлювати маля, бо сумніви — то ніщо в порівнянні з дитиною.

— Хтось із товаришів по команді наслідував ваш приклад?

— Наскільки я знаю, поки що ні. Але дехто з хлопців мені казав, що замислюється над цим. Можливо, я справді стану для них прикладом...

До речі, хрещеними батьками Євгена Рустамова стали Разван Рац і дружина капітана «Кривбаса» Олександра Максимова.

На знімку: Худжамови — старший і молодший.

Фото ФК «Шахтар».

Сторінку підготував Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Найближчі плани дорослих і молодих

Футбол. Як ми вже повідомляли раніше, Юрій Калитвинцев разом із помічниками оголосив список футболістів, викликаних на збір національної команди України, котрий розпочнеться 4 жовтня на навчально–тренувальній базі «Динамо» в Кончі–Заспі.

Варто відзначити, що традиційно більшість кандидатів представляють вітчизняні клуби, а четверо — іноземні чемпіонати: Андрій Дикань, Андрій Воронін і Олександр Алієв з московських клубів: «Спартака», «Динамо» і «Локомотива» відповідно, а ще Анатолій Тимощук із німецької «Баварії».

Звернемо увагу на повернення до збірної півоборонця донецького «Шахтаря» Олексія Гая. Ігрова практика, нещодавно отримана досвідченим футболістом у своєму клубі, дала можливість тренерському штабу оцінити рівень його готовності. Востаннє Гай, котрий провів за «синьо-жовтих» 22 матчі, забивши при цьому один м'яч, грав за збірну 18 листопада 2009 року — в матчі раунду плей-оф чемпіонату світу-2010 проти Греції.

Успішний процес реабілітації дозволяє тренерам розраховувати й на оборонця «Шахтаря» Дмитра Чигринського, котрий через травму пропустив попередній тренувальний збір головної команди.

Хоча список кандидатів не остаточний, бо штаб Калитвинцева має намір переглядати ще групу претендентів. Так, у черговому турі Прем'єр-ліги Семен Альтман відвідає матч «Металіст» — «Шахтар» (сьогодні), Сергій Ребров — «Динамо» — «Арсенал» (завтра), а Сергій Краковський — «Дніпро» — «Кривбас» (завтра). В наступному турі (3 жовтня) на матчі «Карпати» — «Металіст» буде присутній Ребров, а сам Калитвинцев поїде на центральну зустріч першого кола «Шахтар» — «Динамо».

Нагадаємо, що свій черговий контрольний матч збірна України проведе 8 жовтня проти збірної Канади. Матч відбудеться на стадіоні імені Валерія Лобановського в столиці. Початок о 21.00. До речі, цей поєдинок раніше планували провести у Львові. Але наші гості не захотіли здійснювати ще один переліт (до Львова). До нас канадці прилетять 3 жовтня і готуватимуться до матчу.

Питання про ще один поєдинок для української збірної (12 жовтня) вирішуватиметься наступного тижня. Планувалася зустріч з Аргентиною або Уругваєм. Однак ці контакти можливі у віддаленому майбутньому. А серед претендентів у наші суперники — Болгарія, Боснія, Єгипет, Марокко, Алжир і Туніс. І якщо з кимось домовимось, то поєдинок відбудеться точно не в Києві. Адже в цей день на динамівській арені призначено матч у відповідь Євро-2011 (U-21) Україна — Нідерланди (початок о 20.00). Було б дуже добре, якби стадіон на цій дуже важливій для нашого футболу події був заповнений по вінця і українська «молодіжка» мала справді гарячу підтримку трибун.

У Нідерландах підопічні Павла Яковенка зіграють 9 жовтня в Роттердамі на стадіоні «Спарта». Звичайно, суперник у нас дуже сильний. Але футболісти команди України налаштовані по-бойовому і голими руками їх не взяти...

На знімку: Юрій Калитвинцев.

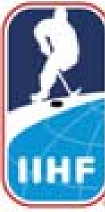
Фото Євгена КРАВСА.

Спробують зірвати «тюлпани»

Футбол. Павло Яковенко назвав імена гравців, котрі готуватимуться до матчів плей-оф Євро-2011 проти команди Нідерландів (9 і 12 жовтня).

Воротарі — Артем Кичак («Динамо»), Антон Каніболоцький («Дніпро»), Дмитро Непогодов («Металург», Донецьк); **оборонці** — Богдан Бутко («Волинь»), Сергій Кривцов («Шахтар»), Олексій Курилов («Таврія»), Темур Парцванія («Динамо»), Артем Путівцев («Іллічівець»), Євген Селін, Володимир Чеснаков (обидва — «Ворскла»), Василь Прийма («Металург», Донецьк), Євген Опанасенко («Металург», Запоріжжя); **півоборонці** — Ігор Чайковський («Зоря»), Микола Морозюк («Металург», Донецьк), Валерій Федорчук, Євген Коноплянка (обидва — «Дніпро»), Кирило Петров («Кривбас»), Єгор Лугачов («Арсенал», Київ); **нападники** — Артем Кравець («Динамо»), Володимир Лисенко («Металіст»).

Некоректно, але...

Хокей. Україна даремно подала заявку на проведення чемпіонату світу 2016 року. Про це представникам російських ЗМІ заявив виконавчий директор ФХР Валерій Фесюк.

— Із величезним подивом дізнався про те, що у Росії з'явився ще один конкурент у боротьбі за право прийняти чемпіонат світу 2016 року. Казали про те, що Україна виношує плани прийняти ЧС-2018. Але про заявку на турнір-2016 ані пари з вуст.

У принципі офіційної вимоги оголосити про своє бажання стати господарем світової першості саме під час конгресу в Словенії не існувало. Обов'язковою умовою було оформлення і подача заявки до 1 вересня. Про те, що до цього терміну в ІІХФ прийшли дві пропозиції — нашу і Данії, — було відомо всім. А Україна промовчала, але, мабуть, змогла зробити все відповідно до правил, раз її включили до числа претендентів.

Що ж, якщо наші сусіди хочуть скласти конкуренцію Росії, це їхнє право. Інша річ, що в цій республіці колишнього СРСР не змогли цього літа знайти хоча б одну арену, гідну приймати матчі чемпіонату КХЛ. У даний момент Україна до прийому чемпіонату світу просто не готова. Не розумію, з якою метою вони вступають в суперництво з нами — адже збірна цієї країни навіть не грає в елітній групі на чемпіонатах світу...

Прокоментувати все це можна було кількома словами — пихато й некоректно. А ще зауважимо, що в Україні 2012 року відбудеться чемпіонат Європи з футболу. І багато що в нашій країні має змінитися на краще. Маємо на увазі транспорт, дороги, готелі тощо.

Однак, хоч як це прикро, але російський чиновник в одному має рацію: столиця України, та й не тільки вона, не має великого сучасного залу для ігрових видів спорту. І цей факт — принизливий...

За підрахунками видання

Українські боксери Володимир і Віталій Клички протягом професіональної кар'єри чесно заробили своєю важкою працею і величезним талантом на двох майже 35 мільйонів євро. **Доходи братів підрахувало німецьке видання «Білд».** Саме в Німеччині українці проводять більшість своїх боїв, організацію яких займається їхня власна фірма KMG. Завдяки цьому братам не потрібно платити обов'язкові 35 відсотків від заробленого сторонньому промоутеру.

Віталію, Володимирові та їхньому менеджерові Бернду Бенте належить по третині акцій цієї гамбурзької фірми. Додаткові доходи вони одержують по спонсорських контрактах. Клички мають договори з фітнес-мережею McFit, виробником вітамінних препаратів Eunova, німецькою державною компанією Telekom і автозаводом Mercedes. Все це приносить їм до двох мільйонів євро на рік. Крім того, вони є власниками нерухомості в багатьох країнах.

Всі доходи від продажу телетрансляцій, квитків і реклами бою надходять в один бюджет. На прикладі бою Кличко—Пітер у Франкфурті, котрий завершився переконливою перемогою Володимира, можна наочніше уявити собі джерела надходжень: телеканал RTL платить три мільйони євро за поєдинок, продаж прав на трансляцію в 116 країн приніс майже 0,5 мільйона євро, квитків — мільйон євро, разом — близько п'яти мільйонів.

Володимирові або Віталію із загальної суми дістається три мільйони. Із залишку виплачують гонорар суперникові, страховки, оренду стадіону (майже 150 тисяч євро), 12 тижнів підготовки (з них 6 тижнів тренувального табору в австрійському люкс-готелі «Штангльвірт»), 200 тисяч євро за бій належить тренерові Емануелю Стюарду.

Чотири боксерських федерації, власниками поясів яких є брати, одержують від 45 до 90 тисяч. Усе, що залишається за винятком податків, одержує фірма Кличків. За оцінками німецького видання, Володимир має на рахунку 20 мільйонів євро, а Віталій, через чотирирічну перерву, менше — 15 мільйонів.

На знімку: зіркові брати.

Фото з архіву «Голосу України».

Редактор номера Наталія ФІЛІПЧУК.
Редколегія: Леонід **БРОВЧЕНКО**, Анатолій **ГОРЛОВ**, Сергій **ДЕМСЬКИЙ**, Віталій **ЖЕЖЕРА**, Іван **ІЛЛЯШ**, Світлана **ПИСАРЕНКО**, Віталій **СУДДЯ**.
Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Засновник — Верховна Рада України
Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.
Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Передплатні індекси: для фізичних осіб — 40224, 08775, для підприємств і організацій — 60955.
Передплатна ціна на 2010 рік: для фізичних осіб — 10,00 грн. та 6,00 грн., для підприємств і організацій — 30,00 грн на місяць.
Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Загальний тираж 150000.
Друк: ТОВ «Мега-Поліграф», 04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел. (044) 581-68-15
Зам. 17920
Макет, верстка — редакція газети «Голос України».
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
☎ **ТЕЛЕФОНИ:**
для довідок — 503-68-72;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 453-44-56, 453-44-57;
телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — **загальний**
reklama@golos.com.ua — **відділ реклами**
let@golos.com.ua — **відділ листів**
foto@golos.com.ua — **відділ ілюстрацій**

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

